

مافناس و شاعىرونه ۋىبى كوره

عه بدولره حمان ناجىم

۱۸۹۵-۱۸۳۳

به دوادا چوونىكى به لنگه نامه يى

پروفيسور. دكتور ياسين سه رده شتى

سلیمانى / ۲۰۲۳

خوینەری نازیز: ئەم بەرھەمی بەردەست، ھەروەک لە ناو نیشانەکیەوه دیارە، بەدواداچوونێکی ساکاری بەلگەنامییە سەبارەت بە مافناس و ئەدیب و شاعیرێکی کورد لەنێوی دووھمی سەھەدی نۆزدەھەم کە "عەبدولرەحمان ناجیم"، ئەوھمی ئەوھمی مەولانا خالییدی نەقشبەندی و کوردیکی خەلکی سلێمانییە و باوکی رۆژنامەنووسی کوردی بەناوبانگ "مەولان زادە ریفەعت" ی سەرنووسەری رۆژنامە "سەر بەستی" یە.

شایەنی باسە، ئەم کاتە ئێمە خەریکی کۆکردنەوی زانیاری بووین تاوەکو کتێبێک سەبارەت بە مەزنی رۆژنامەنووسی کوردی لەبیرکراو مەولان زادە ریفەعت بنوسین، زانیارییەکی زۆر کەممان لەبارە ناچیمی باوکیەوه لەبەردەستدا بوو، بەلام پاشان وێرای ھەندیک لەبەر ھەمەکانی، بە چاوخساندنی ورد بە نێو رۆژنامەو بلاوکراوە تورکییەکانی دەولەتی عوسمانییە لەسەردەمی سولتان عەبدولحەمەیدی دووھەمدا، وەک : ترجمان حقیقت، تصویر افکار، صباح، الجوائب، جریدە محاکم و ئەختەر .. ھتد، کۆمەڵیک زانیاری و ئامازەمان دەستکەوتن کە ھیچ نەبی لانیکم دەتوانیت بەکوردی بەرھەمی سەر بەخۆی لەبارەو ئامادەبکریت و تیشکیک بخریتە سەر کارو بەرھەمی ئەم کەسایەتیە گومناوھ کە کەسایەتیەکی دیاری قۆناغەکی بوو، بەلام تاكو ئەم دواییەش، بەھۆی کوردبوونیەوه، نە تورک بەلایانەو گرنگ بوو بایەخکی تاییەتی پێ بدن و نەگوردیش بەدەگمەن نەبی ناویان بیستوو و بایەخیان پێداو. ھێشتا لەگەڵ گەرانێک زۆری ئێمەشدا، بەدایەو ھێشتا زۆر رووی ئەم کەسایەتیە ھەیە بەتاییەتی ژبانی کۆمەلایەتی و خیزانی و لایەنی دیکە، وەک ئەوھمی کە دەشیت بەزمانی کوردی شیعەر یان بەرھەمی دانایی! چونکە ئەو ئەوھمی سەردەمیک بوو کە فیربون و نووسین بە فارسی و ەریبی و تورکی بوو، ھەموو ئەمانە شاراون و تیشکیان نەخراوتە سەر، ئەوھمی مەولان زادە کوریشی لەنووسینە زۆرو بەرھەمەکانیدا بەلایدا نەچوو، یان نەگەوتۆتە بەردەستمان. بەو ھیوانی ئایندە زانیاری و لاپەرە دیکە ژبان و بەرھەمی ناچیمان بختەبەردەست و توێژەرانی خەمخۆر لە گەران و بلاوکردنەوی درێغی نەگمەن و ئەم کارە ئێمە کاری دیکە بەدوادا بێت.

پرۆفیسۆر. دکتۆر یاسین سەردەستی

١٦ ی دیسەمبەری ٢٠٢٣

عبدالرحمان ناجیم کئیہ؟

بہ گویرہی بہرگی دوومی کئیہکھی "ئینولئہمین محمہد کمال" کہ لہسالی ۱۹۶۹ بہناونیشانی (ترک شاعرلر) لہ ئہستہمبول چاپ و بلاوکر اوئہتہوہ:

عبدالرحمان ناجیم ئہفندی، کوری محمہد بہگہ کہ یہکئیہ لہخانہدانہکانی سلیمانی. ئہو لہسالی ۱۸۳۳/ز/۱۲۴۹ک لہسلیمانی لہدایکبوہ. خویندنی لہ خویندنگاکانی سلیمانی و بہغدا تہواوکردووہ پروانامہی بہدہستہئیاوہ.

لہسالی ۱۸۶۲/ز/۱۲۷۸ک (۱۸۶۱ راستہ/س) بہ پشکنہری کئیخانہکانی ئہستہمبول دامہزراوہ لہسالی ۱۸۶۵/ز/۱۲۸۱ک (مایوی ۱۸۶۴ راستہ/س)، بہسیفہتی کاتبی تاییہتی حمیدہر ئہفندی، رمانہی تونس کراوہ. پاش گہرانہوہی، بہموچہی ۱۴۰۰ قروش لہ خویندنگا عوسمانیہکھی شاری پاریس بوہ بہمامؤستا. لہسالی ۱۸۶۸/ز/۱۲۸۴ک وک پشکنہری کئیخانہو ریخہرو راستکہرہوہی رۆژمیر کاری کردووہ پاشان لہمہکتہبی روشدیہی بایمیزید، وک مامؤستای زمانی فارسی، دامہزراوہ. ہرہوہا وک بہریوہہری رۆژنامہی (وقایع ضبطیہ) و وک حاکمی بہشی تہہلچوونہوہی ئہستہمبول دامہزراوہ. بہلام دواتر بہہوی ریخستنہوہی بودجہی دہولت و دہستکاریکردنہوہی، ناوبراو لہو کارہی لاہراوہ.

ئہو لہ قائیمقامیہتی بوقالعہزیز، بہعلہبک، لازقیہ، حاسیبیہ، جہبلی ئہدہمیہ و ہرہوہا وک جیگری داواکاری گشتی دادگای پیدآچوونہوہی شاری ئہدرنہ و دواتر وک داواکاری گشتی دادگای پیدآچوونہوہی ولایہتی خوداومندکارو حطب و سہرۆکی دادگای پیدآچوونہوہی تاوانہکانی ویلایہتی دیاربہکر کارہ کردووہ. پاشان وک سہرۆکی دادگای یہکمی بہرایی دیاربہکر دہستبہکار بوہ. ئہو

لهسالی ۱۳۰۶/۱۸۸۹ک بههوی کئشهیهکوه لهوی لابرا. سهبارت بهو بابهته، دواتر له لیکولینهوهیهکی دادگای پیداجوونهوهی تاوانهکان لههستهمبول، دهرکوت و بریار لهوهدرا که ناوبراو لهو کئشهیهدا بهرپرسیار یتیهکی نهبووه.

پاشان نهو وهک داواکاری گشتی له دادگای پیداجوونهوهی بهیروت و دواتر نهدهنه دامهزراو دواتریش لهسالی ۱۳۱۱/ز/۱۸۹۴ک وهک سهروکی دادگای پیداجوونهوهی تاوانهکان له مهعمور متولعهزیز/خهروپوت کاری کردووهو بهپیدانی نیشانی پلهی چاره و میدالیای شانازی پاداشتکراوه. نهو لهسالی ۱۳۱۲/ز/۱۸۹۵ک له خهروپوت کوچی دوایی کردووه.

نهو به تورکی و فارسی و عهرهیبی دهداو دهنووسی و بهکوردیش دهدوا. ههروهها لهوانهمان بیستوو که باش دهناسن، که ناجیم نهفندی کهسئیکی بهناوبانگ بووه. بهلام نهوهی عالیم و زانا بیت شتیکه شاعریش بیت شتیکه دیکهیه. چون ههموو ههموو عالیمیک نابینه شاعیر، ئاوش ههموو شاعیریک نابینه عالیم. بهگویرهی نهو بهرهمه بینراوانهی ناجیم، نهو شاعیر نییه، بهلگهشن بوئهوهی که شیعی بههیزنین.

بهرهمه چاپکراو و چاپنهکراوهمکانی:

- ۱- هویت سبحانی و ماهیت انسانی سالی ۱۲۹۶ چاپکراوه.
- ۲- الاربعون فی الاربعین من احادیث سید المرسلین.
- ۳- احسن الدلالة الى الرسالة.
- ۴- گلزار ادب له سالی ۱۳۰۹ چاپکراوه.
- ۵- رهنمای دیاربکر. چامهیهکی فارسییه کاتیک لههستهمبولهوه بهرو دیاربکر رویشتوووه باسی سروس و رهوشی ریگهکهی کردووهو لهسالی ۱۳۰۲ توماری کردووه.

٦- هدیة الامم و خلاصة الحكم . ٧ بهرگه

٧- نعم الرفیق . کتیبیکی ئهدهبیه.

٨- صفوة الکلام ئهدهبیه و لهگهل نوز همت ئهفهندی نووسویهتی.

٩- تسهیل التحصیل کتیبیکه له نهحوی عهرهبی.

١٠- ارضی و طابو نظامنامهلرین . وهرگیران له عهرهبییهوه . "

شایهنی باسه ، عهبدولرحمان ناجیم خوی به نهوهی مولانا خالیدی نهقشبهندی دهزانی و نازناوی " مهولان بهگزاده " و " نهقشبهندی " ههجوو ، ئهو وهک مافناسیکی بیروکراتیک لهدهولتهی عوسمانییدا کاریدهکردو کهسیکی سوئی ئاکار بوو . بهداخهوه سهبارت بهژیانی خیزانی ، هیچ سهرچاوه زانیارییهکی ئهو تو لهبهردهستا نییه ، ئهوه نهبی که باوکی کهسایهتی ناسراوی قوناغی دهستووری دووهمی دهولتهی عوسمانی و روشنبیرو روژنامهئوس و نیشتمانیهوره و نازادیخوازی کورد "مهولان زاده ریفعت بهگ" ¹.

¹ بو زیاتر سهبارت به مهولان زاده بروانه : دکتور یاسین سهردهشتی : چیروکی مهزنه روژنامه نووسیکی کوردی لهبیرکراو مهولان زاده ریفعت بهگ خاوهنی سهبهستی و عاشقی نازادی و سهربهخویی کوردستان ، سلیمانی ، ٢٠٢٣ .

NACİM

Abdurrahman Nacim [Efendi], Süleymaniye eşrafından Mehmed Beyin oğludur. 1833 [1249 H.] de Süleymaniye'de doğdu. Süleymaniye ve Bağdad medreselerinde tahsili ilim etti ve icazetnâme aldı.

1862 [1278 H.] de İstanbul kütüphaneleri müfettişliği tayin olundu. 1865 [1281 H.] de memuren Tunus'a gönderilen Haydar Efendinin maiyyetinde kâtib sıfatile Tunus'a gitti. Avdetinden sonra salise rütbesi ve "1400" kuruş maaş ile Paris'de Mektebi Osmanî hocalığına, 1868 [1284 H.] de kütüphaneler müfettişliği ile beraber takvimhane musahhibliğine, daha sonra Bayezid Rüşdi Mektebi Fârisî muallimliğine, Vekayii Zabtiye gazetesi müdürlüğüne, İstanbul Temyiz Meclisi Şubesi mümeyyizliğine tayin ve tenkihatla azil olundu.

Bükaülaziz, Baalbek, Lâzkiye, Hasbiye, Cebel-i edhemiyeye kaimmekamlıklarında ve Lülebergos, Edirne Müddei Umumi muavinlik-

lerinde ve Hudavendigâr, Halep İstinaf Müddei Umumlüklerinde, Diyarıbekir İstinaf Ceza Dairesi ve muahharen yine oranın bidayet mahkemesi birinci riyasetinde bulundu. 1889 [1306 H.] de azledildi. İsnad olunan ahvalden dolayı İstanbul'da Mahkemei Temyiz Ceza Dairesinde alenî muhakemesi icra kıldı. Mes'uliyeti mucib bir halî olmadığına karar verildi.

Beyrut, Adana İstinaf Müddei Umumlüklerine ve 1894 [1311 H.] de Mamuretülaziz İstinaf Mahkemesi Ceza Dairesi riyasetine nasb olundu. Mütemayiz rütbesini, dördüncü rütbe Osmanî nişanını ve iftihar madalyasını ihraz eyledi.

1895 [1312 H.] de Harput'da vefat etti.

Türk, Arab, Fürs lisanlarile tekellüm ve kitabet ve Kürdce tekellüm ederdi.

Nacim Efendinin erbabı ilirâden olduğunu, kendini tanıyanlardan işittik. Fakat âlimlik başka, şairlik yine başkadır. Her âlim şair olmadığı gibi her şair de âlim olamaz. Nacim'in görebildiğim eserleri, şair değil, pek o kadar kuvvetli nâzımda olmadığına şahadet ediyor.

Basılan ve basılmıyan eserleri:

1 — “Hüviyyeti şühbani ve mahiyyeti insani”

“Biz âyineyiz sureti lâhut numayiz
Biz mazharı eltafi Huda, müştî gedayiz”

matlalı gazelinin şerhidir. Kendi yazı ile 1296 da basılmıştır.

2 — «الاربيون في الاربعين من احاديث سيد المرسلين»

Nesayiha müteallik ehadisî şerifeyi havidir.

3 — «احسن الدلالة الى الرسالة».

4 — “Gülzarı Edeb”. Türk, Arab ve Fûrs lisanındaki hikemî eşardan müntehabdır. 1309 da Beyrut’da basılmıştır.

5 — “Rahnamei Diyarbekir” Farisidir. Manzumdur. 1302 de tanzim etmiştir. İstanbul’dan Diyarbekir’e kadar menziller ve kasabaların mesafesini ve ahvalini mübeyyindir. “Gülzarı Edeb” in nihayetinde mündericidir.

6 — «هدية الامم و خلاصة الحكم» : Sekiz cildden mürekkebdır. Siyasiyatdan bahisdir. Birinci cildini Türkceye terceme etmiştir.

7 — «نعم الروق» edebiyatdandır.

8 — “Safvetülkelâm” edebiyatdandır. Nüzhet Efendi ile müsterekdir.

9 — «Teshilüttahsil» nahve dairdir.

10 — Arazi ve Tapu nizamnamelerinin Arabceye tercemesi.

چهند شیعیکی ناجیم بهزمانهکانی عهرهیبی و تورکی و فارسیی
لهروژنامهی (الجوانب) ی میسریددا بهبونهی هاتته سهر تهختی
سولتان عهبدولعهزیزی یهکههم.

له لاپره ۳ی ژماره ۸ی روژنامهی (الجوانب) ی میسریددا که
لهروژی هینی ریکهوتی ۱۹ی جولای/ تموزی ۱۸۶۱د، چاپ و
بلاوکراوتهوه، چهند بهیتیکی شیعی عهبدولرحمان ناجیم بهزمانه
جیاوازمکانی عهرهیبی و فارسیی و تورکیی بلاوکراوتهوه که میژووی
هاتته سهرتهختی سولتان عهبدولعهزیزی یهکهمی (۱۸۳۰-۱۸۷۶)
تومارکردوه که پاش مردنی سولتان عهبدولمهجیدی برای له ۲۵ی
ژوون / حوزهیرانی ۱۸۶۱د، چوه سهر تهخت. روژنامهکه
عهبدولرحمان ناجیمی به خوشناکار و بالادست لهزمانهکانی
عهرهیبی و فارسیی و تورکیی و ههروهها یهکیکه له زانا ودانا
بهناوبانگهکان بهغداد، ناساندوه. دهقی شیعرهکانیش ئهمانهن:

به عهرهیبی

سلطاننا خلیفة الاسلام من	اضحی مع الاقبال سلطان الانام
عبدالعزیز الفرد فی سلطانه	القاهر الاعداء بتقلید الحسام
لشوکه الاسلام من سطوته	العروة الوثقی التي لا انفصام
علی سریر الملک اضحی جالسا	فی شوکه للدين ذات الاعتصام
مجوهرا لذاک قال الدين فی	تأریخه جل عزیز ذو انتقام

1277

به فارسیی

ظل باری پادشا جملهء اسلامیان
یعنی خان عبدالعزیز آن شهریار جم نشان
کرد بر تخت شاهنشاهی جلوس زان شرف

فخرها باشد کنون مر تخت را بر آسمان
تا ابد بادا بتایید خداوند عزیز
فتح و نصرت هم رکاب و تخت و دولت هم معان
ظل یزدان است الحق آن شهنشاه گزین
جمله اسلامیان را سایهش بادا ضمان
زان مجوهر زد رقم ناجم بتاریخ جلوس
ظل باری پادشا جملهء اسلامیان
۱۲۷۷

به فارسی

گفت توتی الملک حق و آوانکه تعز من تشاء
یعنی بخشد تخت و تاج سلطنت جود اله
جود ببحد یا تعز من تشا زان روی شد
سال تاریخ جلوس پادشا دین پنا
۱۲۷۷

به تورکی

ظل ملک عبدالعزیز پای ملک آراستی
ایلدی تخت خلافت چونکه اقبال ایله بوس
ایلدیم تیشیر ناجم مصرع تاریخ ایله
یوم صاللی اون یدی زیلحجه قلدی جلوس
سی شهمه ۱۷ ی زیلحجه ۱۲۷۷

به عصر هبى

في عصرنا بدا نجم ذوانبه
بانه مع طلوعه للانام غدا
نور يبشر بين الكون اعلانا
عبدالعزيز للاسلام سلطانا

به عصر هبى

من الكواكب آيات الذي نظر
و النجم ذو ذنب البادي لآياته
تبدو و في ضمنها للخلق ترهيب
في الشعاع الذي يعلوه تذهيب

عدد في يوم الجمعة في الموالي من جوامع الأريزي - تور

الجواب

١٢٧٨ سنة هـ
١٨٦١ سنة م

٨
١١
١٢

هذا الجواب تصدق في كل اسبوع مرة متباعدة من التكرار والقرينة فيها في العام مائة وخمسون قرشا في ارباب يول وفي الملك الخارجية يضاف اليها جعل الموكب ايجازية السطة وعن كل نصفينها ثمنه فيون ونصفه في كل ايام يدج فيها هاتسة قروش ولا اجري الا اخبار المفيدة لعموم السلس وفيها في دار الطباعة العاصرة وعند كامل القدي اوراق في ايرتيد وبتخي ان تكون ارسائل الولاية اليان من خارج مما عنيان بها خاصة الاجرة وحيث ان الشروع في هذا العمل جرى من قبيل العائنة لم يات لنا هذه المرة ان اعين اسماء الذين يشاركون توزع هذه العبيقة في البلاد الخارجية وسندكرهم في المرة الاقبة ان شاء الله تعالى

في الحوادث الداخلية

ترجمة لفظ الهلوي الذي ارسل الى الباب العالي في يوم السبت المسابن قري هناك بمعاية الاجلال والاعظام بجمرة جمع اركان الدولة العظام والمأمورين الشام ياؤري صير الماني ان من الاسبان الذي ربه العلماء في رقت اين في قبلة السبت الواقع في الحادي والعشرين من شهر صفر المحير سنة اربع وميدين يوسيف من الدين قليدار الى اعلان ولادة الشار اليه جدا لله فظهر تأييده له لرئاسة آيين صيرمة سيرة المرمان ترجمة لفظ الهلوي الذي ارسل الى الباب العالي في يوم الاحد المسابن وقرى فيه بقية الاجلال والتعظيم بجمرة الولاة العظام والمأمورين الكرم بخصوص توجهه وزارة الخارجية الى الوزير الكرم العظمى على بيتا ياؤري صير الماني قد صدر على الوجه الذي بين في امرنا الاخير انه من حيث ترجمة لفظ الهلوي في امورها على رئاسة مجلس الاحكام العلية بقيت نفاذ الخارجية ثابتة وبنا على ان النفاذ المذكورة من المصاع المهمة المعتبرة بها في دولتنا العلية تكون تأييد النسيات في الولاية مع الدول الخفية واطا كما هو فوقها فطاولوا وبنوا لنا وايضا حيث كان رئيس مجلس النفاذات محمد باين عاب ايشا الذي كان وكلا في النفاذ المذكورة ليداة وادارة مسلة وعظمة ومعلومات تامة وجهت النفاذ المذكورة الى الشار اليادصانة ووجه الى بيتا العالي فاثير اعلان هذه الاكبرية كما لله ياتوقق اليها جوامع آيين ترجمة لفظ الهلوي الذي ارسل الى الباب العالي في يوم الاحد المسابن في قبة بالاكرم والتعظيم بجمع اركان الدولة العظام والمأمورين الكرم بخصوص منصب الوزير الكرم ياؤري صير الماني على مجلس النفاذات العظمى والاعراض والالتفات والاهتمام على مجلس النفاذات العظمى واحدة ويخصوص لفة الوزير الكرم العظمى كمال ايشا وكلا على الرئاسة التي انعموا المشار اليه ياؤري صير الماني من حيث انما نعمة مجلس النفاذات العظمى العلية العلية امكن كاتبا للاحتياج الامانة لمراتبا العلية وكان يقدر بالضرورة بعض ممتلكات وانحر في رؤية المصالح وايضا من حيث ان اصلاح هذه الحال مفرم لنا شدا تحت الاقرار لمنسب كون حقن الجاهدين بصير ان ولا شدا تحت رئاسة واحدة وبتن معنى باسم الاحكام العلية وله يتقدم الى انما اقسام احدتها كون مخصوص بامارة الادور الملكة

والثاني لما ذكره ونظم القوانين والاحكام والثالث للحايات التي يلزم احاطها اليه باقتناء نظام الموالين للقيامات التي تفرق في الاطلاق وكذا استنب الاملشاش في صورة السوية والاجراء يتد على هذا الاساس الموجب لها بالذاكرة وقد وجهت الرئاسة المذكورة الى عهدة فوالدمشا كون مداوملة الساسة وديانة مسلة واحيل وكالة الرئاسة الى ان يعود في كمال ايشا الشرب العلية مامور المجلس الداية فائنه وراعلان هذه الكبرية وقدنا الله تعالى جميعا انتم مولانا السلطان العظمى ادام الله دولته ويكفده لعائنه بالمراتب العسكرية والمث على الانتدابها الى الدرجات العلية ورفي ايعييدا الكرم الذي يتولى يوسف عن الدين الذي الدنية باش غلوش في اارديي الخاص الهلوي في يوم الاثنين المسابن توجهت الوكلا العظام والمأمورين العظام الى اجاضرة السلطانية دام عزها بالهبة بالسنة الجديدة وفي اميرالاول الكرم سيد باشا من الملازمين للحضرة السلطانية الى رتبة فريق ثلثه ولقبه التامة الملك رقي اميرالامرا الكرم حبيبنا الى رتبة قائم مقام في راوليك لاسفاه على القدي قائم مقام من خدمته فيما رقي الكرم سليمان القدي ييكاشي العسكار الفوجية واحد السقف من في مية اجاضرة السلطانية الى رتبة قائم مقام في الفوجية ورفي شكري انا قول اعاض في اارديي الخلية الخاص الهلوي الى رتبة ييكاشي في الفرمان في يوم الاثنين المسابن توجه الحق محمد رشيد باشا والى قرنية الى حمل ماموريه الاكرم الكون ماني الذي وفد من ادن حضرة اميرالموملن اميربايتهمة مولانا السلطان العظمى بالجوس على تحت السلطنة توجه يوم الاثنين المسابن الى اربون ويوش صير دولة اوستراليا الى الحضرة السلطانية وقدم كمال التماس الذي حضره في مال كل منهما من لمن الجاب الرفيع الادراز والاكرم صدفوت اقدى من اعضاء مجلس الاحكام العلية سار اطرا في ديوان الجائرة في يوم الاثنين المسابن اذتمت الرمن دكان محمد اقدى باع دكان في محلة خنبرك بجوار تربك يوشفي فاحرق بها وايض على تحسين دارا وكاما ليل في دولدو صير دولة اوطاليا سابق من هذا الطرف الى جيوزي في يوم الجمعة الثاني وعين في ملكه الكرمداوير سروي وفي يوم الاثنين فقدموا رالة رعية على جاب الصدر

بها وأجرى
بر في القصر
قال ولواني
كأن جرت لبق
من التحصن
تسار صناعة
وسنسياس
ريخ القديمة
قراض دولة
ابتدا التاريخ
قلت والذي
من امالها
سأ فلما تذكر
دول وحروب
دققا في ايرويه
ثلاثة من يرى
سباب والعمل
الشبيهات
ومن احرز
نيرة بين رجال
والملوك الاكرم
الولي المكرم
ل على فضلة
العلم الى رايه
عليه في الشعر
حتى التابلوسي
ت المتأخرين
من الابناء توجه
كانت في سطر
قلة او نقصان
يحم كان ايضا
في بهما نانا
تا قول آخر
هنا اراد بعض
ق مدح مولانا
سه على تحت
ي ساي باشا
بجالس الادب
الغراي ايشا
ابن عبدالعزير
لم عبد العزيز
ت تاريخ العالم
لشار اليه آغا
عبد العزيز
ولا يفتي براعة

المنظم محمد ابي ائدى ناظر ديوان التوحيحات وهو قوله
* مصرع اليه زده ريزا اوقده تاريخ وجز *
* تاريخ محمد العزير املتي امام مسلمين *

ومن ذلك تاريخ العالم المهذب الطبايع المطلاع على اللغات
العربية والفارسية والتركية اتم اطلاق الشيخ عبد الرحمن
ناجم ائدى من مشاهير علماء بغداد وفضلها وهو قوله
سلطانا خليفة الاسلام من * اصغى مع الاقبال سلطان الانام
عبدالعزيز القردي سلطانه * المفاخر الاعدا بتقايد الحسام
لشوكه الاسلام من سطوته * العروة الوثقى التي لا انفصام
على سرير الملك اصغى جالسا * في شوكه للدين ذات الاعتصام
بجوهرنا لذلك قال الدين في * تاريخه جل عزيز ذو انتقام
١٢٧٧

وله بالفارسية

قل ياري بادشاه جلاله اسلاميان
يعني خان عبدالعزير آن شهر يارجم نشان
کرد برتقت شهت شاهي جلوس وآن شرف
فتزهسا باشد كتون هر تفت را بر آسمان
تايد بادا بشايد خندا وند عزيز
فتح و نصرت هر كراب و بفتت و دولت مهمنان
ظل بزيادت است الحق آن شهت شاه كرين
جله الله اسلاميان راسايه اش يادا ستان
وان مجوهر زده رقم بتاريخ جلوس
قل ياري بادشاه جلاله اسلاميان
١٢٧٧

وله ايضا بالفارسية

كفت توتى الملك حق ويا آنكه تهر من تشا
يعني بخشد تحت و تاج و سلطنت جود اله
جو د بيجد با تهر من تشا زان روى شده
سال تاريخ جلوس بادشاه دين پناه
١٢٧٧

وله بالتركية

قل حق عبد العزيزك باي ملك اراسنى
ابلى تفتت خلافت جوتيكه اقبال اليه بوس
ايلىدم تيشير ناجم مصرع تاريخ اليه
يوم صامالى اون يدي ذى الحمد لله قلدى جلوس
وله حين صادف طلوع هذا النجم ذى النواجب جلوسه
على سرير الساطنة اذ نام الله شوكتها
ق عصرنا قد بدا نجم ذنوابه * توديشير بين التكون اعلانا
بانه مع طلوعى للانام خندا * عبد العزيز والاسلام سلطانا
وله ايضا مع التوربية والشبيه
من الكواكب آيات لذي نظره * تدو وفي ضمتها الخلق تهرب
والنجم ذو الذنب البادى لا يته * من الشماخ الذى يعلوه تذهب
* الخواصات الخارجية *

(البتكئة) جرى ذكر خليج السويس في مجلس الشورى فقال

والحال ان دولة مكة المنقطعة
الاسم من قبل فكان الجوا
الساطانية ثم علمت ايضا
ان حور بيد باشا فكرتضو
ما تخرج من هذه الافاويل فله
المشار اليه هو المنكذب على
في الجح من هذه الفضة
قال سرور بيل انه لما شاهد
تفاضت دولة الملكة وعدا
لا يكون بلد عمر اكش متبوا
الجب كيلا يكون ذلك ما
العمل من جبل الطارق فذ
الهادنة على دفع عشر يز
فادى من هذا المبلغ سبعة
جهت اسبانيا جيشا في
بالاسبانية على بعض البلا
بفوائد تجارة الانكبار في ت
الانكبار التجارية من دولة
في حرم هذه الخصومة
اذ انظره ان دولة اسبانيا
فاجاب اورد جنون روس
دولة سراكش لدولة اس
وان مسارك هذه الدولة بة
الرقم اثنا عشر مليوناً ثم
مراش وتخط من دو
فتح سالت دولتنا عن
من ديوان اسبانيا بانه
بأق لتقسيم ثم علمت من
عن ياره بل عن عدم اس
توسط دولتنا وبارم
الى صلاح ذات البين ب
تدبير * تطلق السياسة
اوربال تونس وهو عبا
ثم في اليوم الثامن والمئتم
الا على ذكر اضيلاء فرا
وود هوس له لا يريد
على ان يقول ان دولة
يجلس للذاكرة في
وبين مساهدة وبني
أتم زوما هذه المتأ
هذه الدول رات ذلك
وتعرفها ان تفتح باب
(ايضاليا) علم من
التي في الخامس وال

شيعريكي عبدالرحمان ناجيم بهبونهي گهرانهوي سولتان عبدالعزيز له ميسر

ناشكرايه كه سولتان عبدالعزیزی يهكهم (۱۸۳۰-۱۸۷۶) كوري سولتان مهحمودي دووهم و سي و دووهمين سولتانی عوسمانیي بوو. ناوبراو لهسالی ۱۸۶۱د، تهختی سهلتهنهتی گرتهدست و لهسهردهمی ئەودا دهولتهتی عوسمانیي لههیچ جهنگیكي دهرهكیهوه تیرهنگلا. ناوبراو ئەو دابهی شكاند كه سولتان هر لهئستومبولدا دابنیشیت و نهچیته دهرهوه، بهلكو ئەو لهوماوهی دهسهلاتدارییدا چهندين جار ئەستهمبولی جیهیشتووو سهردانی ویلايهته دووردهستهكان و تهنانهت سهردانی ئەلمانیاو فهرنسا و بریتانیاشی کردووو زوری پی خوشبووه كه نیمپراتورییهكه ریگیه گهشهکردن و پیشكهوتن و مؤدیرنه بگریتهبرو بهوهویهشهوه به پیاوی چاكسازییهكان دهناسرا.

ناوبراو پاش ۳۰۰ سال زیاتر له سهردانهكهی سولتان سهلیمی يهكهم بو ميسر، له رۆزی ۳ی ئەبریلی ۱۸۶۳ له ئەستهمبولهوه بهكهشتی روى لهميسر كردو له۷ی ئەبریل لهلايهن خدیوی ئیسماعيلهوه لهئسكهندرییه پینشوازی لیکرا. پاش ئەوهی ههفتهیهکی لهوی بهسهربرد گهرايهوه بو ئەستهمبول. عبدالرحمان ناجيم، كه ئەو كات پشکنهري کتیبجانهکانی ئەستهمبول بوو، بهبونهی گهرانهوي سولتان عبدالعزیزهوه بو ئەستهمبول، شيعريكي بو بهخیرهاتنهوهو چهپاندنی میژووی گهرانهوهكهی كهدهكاته رۆزی ههيمه ریکهوتی ۲۴ی ئەبریلی ۱۸۶۳د، به تورکی نووسیوه لهلاپهري ۲ ژماره ۳۳۸ی رۆژنامهی (ترجمان احوال) دا، چاپ و بلاوكر اوتنهوه كه ئەمه دهقهكهیهتی:

ظل مولا پادشاه بحر و بر
مفخر عثمانیان اجلال ایله
گتمامشکن مصره اسلافی او شاه
ایلدی تشریف خیر فال ایله
ام دنیا فخر ایدوب دنیایه هب
خاکپای شوکتک رومال ایله
عودتنده خلق ایله چرخ برین
آصدی ماه و مهرین اشعال ایله
وصفه گلمز چونکه اول نور ضیا
قبل دعا ناجم خلوص بال ایله
شاد ایده حق سایه‌سنده دائما
بندگان دولتک هر حال ایله
عرض قبل تاریخ خان عبدالعزیز
گلدی یوم جمعه اقبال ایله

سولتان عهبدولعهزیزی یهکهم (۱۸۳۳-۱۸۷۶)

تجران احواک

ذی الحجہ پنجمینہ
۳

سنہ ۱۲۷۹
نومبر ۳۳۸

اشیو غزنا داخلیہ و خارجہ ہر درلو حوادث اہل فنون و صنایعہ دار و مباحثی شامل اولہ رقی ایک کونڈہ برکہ بازار وصال و پنجمینہ کونٹری جبقار
آپونہ اولیٰ استلبد یکی حالہہ استانبولہ و اجنڈہ قیوسی اوزرنڈہ کان مطبعہ سنہ مراجعت اولہ - درسعات ایچون زیلائی (۱۲۰) والئی ایلغی
(۷۰) و اوج ایلغی (۴۰) و رابلیغی (۱۴) غروشدر - طغرہ ایچون یوفتائہ یوسنہ اجرنی ضم اونور - رنخندسی (۴۰) پارہ ہدر

ازبیدہ عرفنک الاک و اعلامی اوراق صحیحہ قالماش
اولدیندن درسعاتہ مراجعت فلنش ابدوی محاسندن
بازلمشدر

حوادث داخلیه

﴿توجہات﴾

چچمک عتک الدفاعی ضمیمہ آشی اصوانک ممالک
مخروسہہ نعیم اجراء سنہ خلی وقتد نبر و طرف سلطنت
سنہ دن نشبت اونسہ رقی اکثر مجملہ مخصوص مامورل
کوندر ماش ایدی بوسنہ و اہلسی دولت او عثمان پاشا
حضرتاری دخی ابتدای ماموریتلرند نبر و اصل مذکورہ تک
سنہ دہ اجراء نیت خیر بہ سیلابہ و پانہ دن مخصوصاً
آشی قلماری جلب والسویبہ ملخصہ بہ ارسال ایدرک اطفال
موجودہ تک آسلاہ سنہ ہمت ایش اولدقاری اولطرفدن
بازیورل

زجرہ باش کاچی عزتلو تبرک افندی بہ رتبہ نایبہ
ازمیر محکمہ تجارت ریاستہ تعیین قلنان نافذتت افندی بہ
رتبہ نایبہ
بروسہ مجلس کبری اعضاسندن روت بکہ رتبہ نایبہ

مصرہ موصلتی چکنڈہ بازلن اولان رنن ناپولیسون اپنی کون
اورادہ بعد الاقاہہ طوغری صعیب ایچینہ کتین اولدقاری
اولطرفدن بازیورل

انکلتزہ دولتتک ولی عہدی رنن دونالک چکنڈہ وقوی
بت صحیفہ بیان لئلمش اولان ویکہ چہ بنڈن طولانی بیان حال
متضمن اولان نامہ رسمی بی دولت مشاہر الہا درسعات مقبری
سرمہزی ہواور کچن بازار نسی کولی ساحتہ بعد آبادہ کان
قصر شہا پونڈہ حضوری معتدا اولان ذوات کرام حاضر
اولدقاری حالہہ حضورہ ہا بشور حضرت شہساہی بہ دخول
شرفہ مظہر بتیلہ تقدیم ایش اولدقاری ایشیدلمشدر

سرک عوی عثمانی به مؤخر اوضاع و مشهور اولسان
 مصونت یافته از برسا کنفیدن اولوب بو طرفه کلین اولان
 موسیو (دوبون زبسی) ایله زوجده سی (اینیترتی) تک
 عش و تشویر آیش اولدوقلری و معاصر طوفر یسی شایان
 تملشا و خدیجه قره طلندن وطنده سعوت آیش اولان
 زیسک رمعی بک رعشا اولوب یونلردن دخی استدلال
 اولدوبنه کوره موسی الهامفن رسالیده **اول** بخت
 و یوزده یرقاج آی قامت ایله چکنه بخت کوروسا و رسم
 پیشارتق ایستیانلرک بک اوشده انا سورنده کائن
 بکری دونهی نورول خانه همراجهت انجلی اقتضا ایله

تذکره کلشن **میدار حسن** **اصدیت** سیاحتنامه حقهده
 تنظیم ایله بک تاریخده

خلیل مولانا پادشاه بحر و بر
 مقدر عثمانیان اجلال ایله
 گمشکن مصره اسلاف اوشه
 ایلسدی شرف خیر قال ایله
 ام دنیا خسرانوب دنیا په هب
 خاکسای شوکتک رومال ایله
 عودتده خلق ایله چرخ برین
 آسدی ما و مهربانی اشغال ایله
 وصفه کلر چسونه اول نور ضیا
 قبل دعا **اصدیت** خلوص بال ایله
 شاد ایله حق سایه مستند دانما
 بند حضان دولتک هر حال ایله
 عرض قبل تاریخی خان عبدالعزیز
 کلاسی یوم جمعه ده اقبال ایله
 (۱۲۲۲)

مکتوبی صدوقال خانانستاندن عزتلق عالی بکک سیاحت
 مذکورده سولید بک تاریخده

بوت دولت اخبار ایشدی سیاحت کلشن
 اهل مصرک طلیس تطیب ایله عبد العزیز
 فوجیهان مسکوزدن دوشرباق عالیاتار محمد
 مصری کردی قیلدی عودت زیب ایله عبدالعزیز

انهای شریف همایوده بعضی مأمورین مصر په توجیه
 واحسان بیورلوب (روزنامه وقایع مصریه) ککاون ایکنی

نومر اولی اسفند سنه ۱۲۰۲ اولان زب طلیله ایله عثمانی و مجیدیه
 نشان عالی بر بند

مجلس احکام مصر په ویشی سعادتلو شرف باشا و مصر
 مشایخه مأموری سعادتلو حسین باشا و خرابی سعادتلو سلیم
 باشا و سعادتلو فاضل باشا و قاسم باشا و اسماعیل حق باشا
 و علی سرری باشا و صادق باشا و جعفر باشا و شاکر باشا
 و دتر باشا حضرتانته (فریق)

سعادتلو واجب باشا و علی بهان باشا و کاتب دیوان طلعت
 باشا و عالیله مأموری احمد رشید باشا و ابو بکر راتب باشا
 و عبد الطریف باشا و قبلی مقننی عبدهام باشا و سوسوان
 قانقهای موسی باشا حضرتانته (روم ایلی بکلر کلکنی)

نوتلو شرف باشا حضرتانلر تک مخدوملری سعادتلو علی
 قصبی باشا و شاهین باشا و راتب باشا و خسرو باشا و ادهم
 احمد باشا و عبده القادر باشا و ابراهیم باشا و مراد علی باشا
 و عباس باشا و نادر باشا په (سیرالواقی)

سعادتلو احمد شیری بک اندلی په (اول صنف نیشی)
 سعادتلو عارف باشا و منصور باشا و حدر باشا و حسین
 شیرین باشا و حسن کامل باشا و حافظ باشا و اسماعیل باشا
 و محمد ثابت باشا و حسن زاسم باشا و عارف باشا و محمد
 درخان باشا و مصطفی ماهر باشا و عبدهام باشا په
 (دیورالواقی)

ازبیری عزتلق امین بک و احمد خؤاد بک و دوختور پوزرک بک
 واحد صادق بک و شریقای محمد زک بک افنده بکر (بازیه
 صنف اول نمازی) زندهای توجیه پیورنشدن

مجلس احکام مصریه رئیس مشارالیه شریف باشا و راتب
 باشا و بهان باشا و طاعت باشا و وزیر باشا و عارف باشا
 حضرتانسه بحریه قومامانی سعادتلو سلطنت خلیل باشا
 و بهاد په انجری اسماعیل باشا و کریدی مصطفی باشا

و اسکندر په محافظتی خورشید باشا و نازجیه مهوری
 ذوالفقار باشا و عالیله مأموری احمد رشید باشا و سلطو سابع
 باشا و عبد الطریف باشا و قبلی مقننی عبدهام باشا حضرتانته
 نشان عالی **عبدالکبیر** (یکجی)

ینه مشا اولد شرف باشا و راتب باشا و بهان باشا و طاعت
 باشا و کریدی مصطفی باشا و احمد رشید باشا و ابو بکر
 راتب باشا و عبدهام باشا و موسی باشا و حسین باشا و ابو بکر
 سلیم باشا و فاضل باشا و اسماعیل حق باشا و علی سرری
 باشا و صادق باشا و شاکر باشا و جعفر باشا حضرتانسه
 مجیده نشان همایونک (ایکنی)

دامه‌زاندنی ناجیم وهک ریکخه‌رو ببیلیۆگرافه‌ری کتیبخانه‌کانی ئه‌سته‌مبول و کاره‌کانی

پاش ئه‌وه‌ی عه‌بدولرحمان ناجیم له ۸ی یۆلیۆی ۱۸۶۱ له‌ئه‌سته‌مبول وهک پشکنه‌ری کتیبخانه‌کان دامه‌زرا،² به‌وه‌ۆیه‌ی که ره‌وشی کتیبخانه‌کانی ئه‌سته‌مبول هه‌تا ده‌هات به‌ره‌و خراپتر ده‌رۆیشت و بابه‌تی پاراستن و سوود وه‌رگرتن و به‌کاره‌ینانی سه‌رچاوه‌کانی ببوونه‌ کاریکی گران، هه‌ر بۆیه‌ ناجیم ده‌ستنیشانکرا بۆ ئه‌وه‌ی ببێته ریکخه‌رو پیرستدانه‌رو ببیلیۆگرافه‌ری کتیبخانه‌کان و یه‌که‌مین ئه‌رکیشی له‌و باره‌یه‌وه‌ بریتیبوو له‌ پیرستدانان بۆ کتیبخانه‌که‌ی شازاده‌باشی داماد ئیبراهیم پاشا. بێگومان ئه‌م ئه‌رکه‌ی ناجیم کاریکی ئاسان نه‌بوو، چونکه‌ پێشتر یه‌که‌مین هه‌نگاو له‌و بوره‌دا که له‌سالانی ۱۸۵۰ و ۱۸۵۴ دا بوو، له‌لایه‌ن عه‌لی فه‌تحی به‌گه‌وه‌ نرابوو، تاراده‌یه‌کی زۆر سنووردارو دیارییکراو بوو. ناجیم له‌یه‌ر دوو هۆ بۆ ئه‌و ئه‌رکه‌ ده‌ستنیشانکرا، یه‌که‌میان چونکه‌ به‌باشی هه‌ر سێ زمانی عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی ده‌زانی، دووهمیش به‌وه‌ۆیه‌ی بۆ خۆی ئه‌دیپ و شاعیر بوو.

ناجیم ده‌بووایه‌ سه‌ره‌تا کتیبخانه‌کانی کتیبخانه‌که‌ی بناساندایه‌و ناوی نووسه‌رو سالی له‌دایکبوون و ناویشانی کتیبخانه‌که‌و سالی چاپکردنی ئه‌گه‌ر چاپکراو بوو، هه‌روه‌ها زمانی نووسین و ژماره‌ی به‌رگ و لاپه‌ره‌و دێره‌کانی و چه‌ندین زانیاری تریش له‌وباره‌یه‌وه‌ تۆمار بکات.

له‌م باره‌یه‌وه‌ له‌لاپه‌ره‌ی یه‌که‌می ژماره ۱۳۳ی رۆژنامه‌ی (ترجمان احوال) دا که له‌رۆژی یه‌ک شه‌مه‌مه‌ی ریکه‌وتی ۸ی ره‌جه‌بی ۱۲۷۸ک به‌رامبه‌ر ۱۸ی مایسی ۱۸۶۲دا، چاپ و بلاکراوه‌ته‌وه‌،

² İbrahim Göksel BAYKAN: ABDURRAHMAN NÂCİM EFENDİ ve İLK KÜTÜPHANE KATALOGLARI, Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi, Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu, Elazığ 23-25 Mayıs 2013, s: 765.

ههوالی ئەوه بـلاوکراوه ئەوه که کتیبـجانهی مزگهـوتهکانی تـایبـهت بهسـولـتـانـه مـهـزـنـهـکان وههـندیک لهپـیاوه گهـورهـکانی ئیسلام لهجـنـگه جیاوازمـان بهشـیکـن لهـهـزگای وهـقف و کتیبـخـانهکانیان پـنـوـیـستیان به نۆژهن و چاککردنهوهیه بهشـیوهک که تۆماری تـایبـهت سهـبارهت به نووسهرو بابـهت و زانیارییهکانیان تهـرخـان بـکرـیت تاوهکو بهـگـوـیرهی پـنـوـیـست بلاوبـکرـینهوه. لهوبارهیهشهوه فهـرمانی شاهانه بۆ ئهـرکـپـندان و دامهزرزندنـی زانای بهـرـیز عهـبدولـرحمان ناچم ئەفهـندی دهـرچـوه. ئەمهش ویستیکـی وهـلی نیعمهتی بهسوودی پاشامانه بۆ بلاوکردنهوهی زانست و زانیاریی.

ههروهها دواى نزیک له دوو مانگ و له لایهـرهی یهـکهـمی ژماره ٤ی رۆژنامهی (تصویر افکار)دا که له رۆژی چوارشهـمهـی ریکهوتی ١٢ی موحهـرمی ١٢٧٩ بهرامبهـر ٩ی جولای/ حوزهـهـیرانی ١٨٦٢دا، چاپ و بلاوکراوه ئەوه، هاتوو ههـبهـوهی کتیبـخـانهکـهـی سـازـاده داماد ئیبراهیم پاشا کتیبـی زۆر پـرـبهـها و گـرـنگـی تـیـدایـهـو لهـدـخـیکـی خـراپـدان، هـهـر بـۆیه لهـلایـهن سوبحی ئەفهـندی بهـرـیـوهـبهـری ئەوقافی هومایونییهوه هیمهتی نواندوووه بهـفـهـرمانـیکـی بـالـا عهـبدولـرحمان ناچیم ئەفهـندی پـشـکنـهـری کتیبـخـانهی ئهـرکـدار کـردـوه که توانای خۆی له نۆژهنکردنهوهو ریکـخـستـنهـوهی ئەو کتیبـه بهـهـادارانـه بـخـاتهـگـهـرو ناوی نووسهرو ناونیشان و زانیارییهکانیان لهـدهـفتهـرـیکـدا بهـشـیوهـیهـکی نوێ ریکـبـخـاتهـوه، ئەوهش لهپـنـاوـی هاندانی خویندنهوهی ئەو کتیبـانهـو لهـوبـارهـوهیهوه کارهکه مژدهبهخشه.

پاش ئەمه، ناچیم پیرستی بۆ کتیبـهـکانی کتیبـخـانهکـهـی سهـدری ئەعهـزهـمی پـنـشو، راغیب پاشا داناو له ٢٢ی نهـقهـمهـبهـری ١٨٦٨دا، وهک یهـکهـمین کتیبـی بیبیلیۆگرافی لهـمـیـژـووـی عوسمانییدا، له ٨٠ لایهـردا، لهچاپدرا.

شایهـنی باسه، پاش ئەوهی سولتان عهـبدولـحهـمید هاته سهـرتهخت، بایهـخـدان بهکتیبـخـانهکان و ریکـخـستـنهـوهو پـیـرستـکردنی کتیبـهـکانیان چوه قوناغیکـی دیکهـو گـرـنگـی زـیـدهـتریان پـیـدرا. لهـو بارهـیهـشهـوه،

عەبدولرەحمان ناجیم نەزکدارکرا که پیرست بو کتیبهکانی سەرجهم ۲۴ کتیبهخانهکهی ئەستهمیول ئامادهبکات. ناوبراو، سەرەتا پیرستیکی گشتی ئامادهکرد که تهواوی کتیبهکانی له ژیر ۱۹ ناونیشان و بهگۆیرهی پیتی ئەبجەدی له ۵۵۲ لاپەرەدا کوکردهوه. بهم شیوه کاری پیرستهکردن و چاپکردنی ببیلیۆگرافی کتیبهخانهکان لهسەردهستی عەبدولرەحمان ناجیم ههنگاویکی گهوره چوو هپیش.³

³ بۆ زیاتر:

İbrahim Göksel Başkan: ABDURRAHMAN NÂCİM EFENDİ ve İLK KÜTÜPHANE KATALOGLARI, Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma, Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu, Elazığ 23-25 Mayıs 2013,S: 765-775.

تجارتِ احوال

جیب بازار ۱۸

سنه ۱۲۷۸ نومرو ۱۳۳

اشبورغزده داخليه و تارجيه هر دو حوادث ايله ذوق و صنایعه دار مساحتی شامل اوله رق ایکی کونیه برکه بازار وصال و بنصنیه کونتری بیچاره - آیو ماوانی استیلدیکی حالده استیلدیله ایغجه قیوسی اوزرنده کاش مطبعمسته مراجهت اولنه - در سعادت ایچون برسلای (۱۵۰) واتی ایلیق (۸۰) غروشدور - طشره ایچون یوفیشا به بوسته احرقی ضم اولنور - برنخندسی (۴۰) یاره په در

حوادثِ داخلیه

توجیهات

ولی اجمعت بیتمز بادشاهز اقدمز حضرت تارنک انتشار علوم و معارف فضیه نافعده منته معطوف یسور بلان هم سینه ملوکانه زی آگار جلیه سندن بولسدیغی و بوخصوص حقنده اوقاف همایون نظری عطف اولاندی حضرت تارنک وقوعبولان همت لری علی طوغزی شیایان شکر موادند ایلیک احوالیب نام غزته ده کورلشدور

اصطبل عامره مدیری سعادت اولوروس باشا حضرت تارنیه روم ایلی بکلر بیکلیک ایله رده میسی

بوکوره تشکیل اولنان مجلس استیلاف و رئیس نایبکی شهر امینی سابق سعادت اولو احد اتندی به ارکان حریسه فایده مقام لریدن محمد علی بکه رتبه نایبسه توجیه یورلشدور

اشبور حلول ابدن یک سکر یوز آتیش ایکی سنه عیسوی می شهر مایسنده لوندرده کشنده اولنه جتی سرکی به قوتلی اوزره کاشیه دول اورویو باغمالکنندن انواع اتمعه و اشیای صنایعه و سواره ارستای طفر اوله رق یونن مقدم ایلک دفعه اولوق اوزره لوندوره و مؤخرأ یارس شهر زنده کشنده اولنان سرکاره بمالک محروسه شاهانه اتمعه و اشیای صنایعه و سواره سندن یک چوق اشیای کوندرلارن و یونلرک یاشی مقدار کلبسی صایه رق اعجابنه درجه هیز و صناعتلریه کوره التسون و کوش مدالیله ر ویرلن و اشیای دفعه اچیله جق سر کیده دخی نمالک محروسه ملوکانه اتمعه و اشیای وضع اولتی اوزره رحل مخصوص توبیه و تنظیم اولنیش اولدیغنه و سابه شو کتوبه حضرت شاهانه ده ذکر اولنان سرکی به کوندرله جک اتمعه و اشیای تک مصارف تقلید و سواره می جانب خزینه جلیله دن تمویه اولنه جغه بنشاه یونلرک احتساب و تلبلی و صدقوله وضع ایله عخلده ارسانی و سایر متفرعات ایجابیه سسلک اجرامی ختمشده بحجرت نظارت جلیله سی داره سنده مخصوصاً بقومسیون تشکیل قلمین اولغله نعبه دولت علیه دن مذکک و بر سرکی به اتمعه و اشیای کوندرمک استیابنل اولدیغی حالده قومسیون مذ کوره مراجهته افاده کیفیت ایلاری اعلان اولنور

اشبور مجلس استیلاف کورک در سعادت و کرک طشره محاکم تجارنده فصل اولنان دعایتی تکرار و رتبه مخصوص اولوب رئیس اوی تجارنت نظری اولدیغی دبلو اوچتی محکمه تجارنت رئیس عزتلو غیر اولندی دخی مجلس مذ کورک جلیله اعضا سندن اوله جتی سموعمن اولشدور

بکن هفته دخی جز قیحه اولدیغی نالو بو جمعه کونی دخی صاحبین ساعت اوچی چار یک یکسه رک شامدن جنسویه

سلطان عظام حضرت ایله بعضی کبرای اهل اسلامک جوامع شریفه و سایر مجله ده واقم کجهنده وقف ایلنیش اولدق ساری کتب موجوده تک تسمیر و ترمیم و هر برکنجه شاه ایچون برفتر مخصوص تنظیم اولنه رق یونلره موجود اولان کابارک و وفایلرک استامین و قتی فنه متعلق اولدیغی یان واقضا این ککبارلک طبع و نشری اسیا بنه دقت و اهمتم اولنیشی خصصه تورا کره منطه سه ملان ااده سانه حساب بادشاهی موجوده عیله که مدن عبد الرحمن **ایچ اولدی ما** سرد و تعیین یسورلن اولغله اسبوماده حسیره بت دخی وقسوعی بجزر

تصویر افکار

۱۳۷۸

۴

نومرد

سنه ۱۳۷۶ (هجرت) ۴

(۳) ادب و معارف و ارشاد (مهر)

مهر ۱۲ (چهارشنبه) ۲۷

مهر ۱۲ (چهارشنبه) ۲۷

هفته ده، یکی دفعه استانبولده طبع و نشر اولور. غزه خانه سی جدیدده کاشدر. معارف و امور بخیریه اعلانی مجله نایبسلور. آلتی آیلقی ۸۰. اوج آیلقی ۴۰. ورنه سنه سی ۱۰ غرونده در. ایالات ایله ممالک اجنبیه ایچون بوسنه اجرتی علا و قتلور.

استانبولده سی بئ اقدی حضرت نوریك اوقاف همایون نضاری حکامنده وقوع یولان انهلای اوزرینه اراده سینه متعلق بیوروشلیدی بوکوه کتبخانه رفیق عثمانی علامدن **سیدالرحمن** اقدی معرفتیه تعمیرات من پوره ختامه رسیده اوش و کتب موجوده تک اوصاف همیره سینه اسم و مؤلف و تاریخچه سی شامل طرز جدید اوزره برقطعه دفتری دخی تنظیم اولمش اولدیقتن ایشی ذکر اولسان کتبخانه تک آملش اولدیق ایتلور نالیقات تیسره مطالعه سنه رغبت ایدن دوانه صورت مخصوصه ده اوله رق بشیر اولور.

بازار ارنسی کجه سی استانبولده لاکورانی محله سنه ایکی باب خانه محرق اولمشدر.

بازار ارنسی کونی ساعت اتی بیچن صورنده قاسم باشاده کائن جامع کیریمجه سنه برقهوه خانه تک اوزرنده اولان یکلر اوله سنندن قضاة آتش ظهور ایتکده اطقا سنه فوق الماده اقسام اولمش ایشده روزگارک شدتیه اوور اولک سیلفی مناسبتیه التیوز یش طوقو قدر خانه و دکان باشلسدر و جریق مذکورک ظهوری منساق نات هر جلسمت بادشاهی محل حراق تشریف بیورویب امر اطفا سنه وقوعه کلان همت فوق الماده ملوکانه یی بلجه مأمور یشک منب نراید سی واقعا ملری اولمش و بیچارگان حرفزدگان طرف همایون ششاه مدن اخبار تسلیت بخش ایله برمسار قند بی منلو آپسنده قانلر ایچون مخصوصا جادول مهیا و مقدار دانی نل اعطا بیوروش اولمشن بونا ناره بیه ده جانی بانان دردمسدرک سوزش درونری بوکویه رشانه عاطفته نسکین قلمشدر.

ایالات

و دیندن تحریرات مخصوصه فی ۳ محرم ماه من بورک ایتکینی صکونی و دین واروشنده کانی

حوادث اخلیه

پاینت

بیرا قانوسنامه همایونه ذیل اولقی اوزره بودقمه بانتظیم بالایی مبارک خط همایون جناب بادشاهی ایله تربیت اولشدرق اجرای اقتضای خصوصه اراده سنه حضرت تاجدار متعلق و تشریف صدور بیوروش اولان فقره مخصوصه نظامیه چه تک معلوی اولقی اوزره بوجمه درج و تمثیل قشدری

صورت خط همایون

موجبه عمل اولسه

اهل اسلامدن علما و مشایخ و خطباء و انبه ایله ملل سازه دن صفت روحانیه سی اولان دردی نتهبر قاعده سنندن معاف و مستثنا مایورور.

منیره سلطان اوج بیچن آید نبرو نامراج اولدیق حالده منال کجه سی ساعت برقرار نده عالم قانی به وداع ایدی ایلدیکنسندن ارنسی کون من تب الای مخصوص ایله جوار قانعه کانی تریه جدیده نقل و دهن اولمشدر.

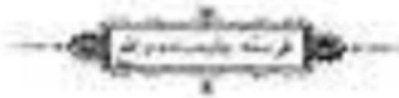
در سعادت اردوی همایونی ارکاتندن ایکن یکده عهد سنه ربه شمیری توجیه بیوروش اولان دولتلو درویش باشا حضرت نوریك یرینه یش اردوی مذکور سواری میرلوا سی اولوب و دیننده یولان سعادت نلو استماعل باشا حضرت نوریك فریقن ربه سینه تعیین بیورولدیق ایشدشدر.

شهراده باشی قرینه کانی داماد ابراهیم باشا کتبخانه سنده یولسان نالیقات تیسره تک اکریشی فرسوده و پریشان اولدیق جهت رحمت لازمه سنک اجرا سنه دائر

دوسرے

گیتانجا ندرا غنیمت پاشنا

تقریباً تیسویں
۱۹۱۸ء

پرستش

پبلشر: مولانا محمد رفیع، لاہور، پاکستان

۱۹۱۸ء

(اسمى الكتب والمؤلفين) (خط) (السطر) (الاسار) (العدد)

(المصاحف الشريفة)

١	عربى	٩	نسخ	المصحف الشريف
٢	ع	١٩	ن	آخر بخط ابراهيم
٣	ع	٥	كوفى	الجزء من القرآن بخط سيدنا على (ام الله) وجهه

(كتب التجويد والقراءة)

٤	عربى	٢٧	نسخ	انحاف البشر في القراءات الاربعه عشر لاجد الدعاوى
٥	ع	١٩	ن	اقناع في القراءات السبع لابن جعفر احمد البحوى
٦	ع	٢١	ن	تجويد نبوية المزيد في انقراءات السبع لابن النحاس
٧	ع	٢٥	ن	تهذيب القراءة لسيدى على زاده
٨	ع	٦	ن	حرر الامامى الشهير بالشا طيبة لابن محمد قاسم الشاطى

(الدر)

(الخطا) (الاسطر) (الاسان) (العدد)		(اسمى الكتب و'لمبا افين)		
٩	ع	١٥	نسخ	الدرالبييم في الجويد لمحمد البركوى
١٠	ع	٢١	ن	شرح الشاطبية المسمى بكنز الامانى لسعده
١١	ع	٢٣	ن	شرح الشاطبية لعلى القارى
١٢	ع	٢٧	ن	شرح المقدمة الجزرية لعلى القارى
١٣	ع	٢٥	ن	المختضب لابي الفتح عثمان بن جنى
١٤	ع	٢٧	ن	مفجد المقرئين للجزرى مع كتاب التبيان للزوى
١٥	ع	١١	ن	المراهب في الوجوهات للامام البقاعى
١٦	ع	١٧	ن	الوضح انصهر بن على بخطه
١٧	ع	٣٥	ن	الشرقي القراءات لشر الامام الجزرى
(كتب التنا سير الشرفه)				
١٨	ع	٢٩	تعليق	اتقان في علوم القرآن للسيوطى
١٩	ع	٢٧	نسخ	اسباب النزول للواحدى
٢٠	ع	٢١	ن	اسرار التنزيل للامام فخر الدين الرازى
٢١	ع	٢٣	ن	نسخة اخرى
٢٢	ع	١٩	تعليق	اسئله واجوبه لمحمد بن ابى بكر الرازى
٢٣	ع	٢٣	نسخ	الاشارات الالهيه لجهنم الدين البغدادى الطوقى
٢٤	ع	٣١	ن	اعراب القرآن المسمى بالدرالمصون لابن سمين جلد اول
٢٥	ع	٣٣	ن	جلد ثانى
٢٦	ع	٣٣	ن	نسخة اخرى جلد اول
٢٧	ع	٣١	ن	جلد ثانى
٢٨	ع	٣٦	ن	جلد ثالث
٢٩	ع	٣٥	تعليق	اعراب القرآن المسمى بالفريد للرشيد الهمداني
٣٠	ع	٣٣	نسخ	اعراب القرآن المسمى بالتبيان للعكبرى

مجموعه حفيد	تعلق ٢١	عربي ١٤٨٨
مجموعه مسوده السقبه للواقف المرحوم راجب باشا بخطه		١٤٨٩
مجموعه مصطفي بكزاده	مطبوع ٢٣	عربي ١٤٩٠
نسخه اخرى	مطبوع ٢٣	عربي ١٤٩١
مجموعه تعريف السلوك	مطبوع ٢٣	عربي ١٤٩٢
الكتب الدائرة في التصاوير عددها ١٥ خمسة عشر مطبوع		

صدر سابق راجب باشا مرحومك كتيباته سنده موجود اولان كتب
 من ضربه علوم ورسائل متنوعه فنونك اسم ومؤلفه بله ساز اوصاف
 بمبره ليني شامل اوله رقي اصول جديده به تطبيقا اشوعه بآتم كتيباته ل
 مهشي عبدالرحمن ناجك معرفت عاجزانه سيبه رطب
 ونظيم فشمس اولان دفترنا مع ازرى بودغه
 تقويمخانه عامر ده طبع
 وعقيل فلنددر
 في شعبان ٧ سنه ١٢٨٥

کتابخانه‌ی راغیب پاشا له ئهسته مبول

ناردنی ناجیم وهک ئەندامی لیژنەی لیکۆلینەوه له ئەستەمبولەوه بۆ تونس

بەگوێرەی ئەو هەوڵەی له لایەری یەکەمی ژمارە ٤٨٥ی
رۆژنامەی (ترجمان احوال) که لەرۆژی چوارشەممەیی رێکەوتی
٢٨ی زیقیعەدی ١٢٨٠ک بەرامبەر ٥ی مایۆ ١٨٦٤، چاپ و
بلاوکراوەتەوه، عەبدولرحمان ناجیم که ئەو کاتە پشکنەری کتییخاڤه
بووه، لەو لیژنەیی لیکۆلینەوهی شەش کەسییەدا بووه که
بەسەرۆکایەتی حەیدەر پاشا رهوانەیی تونس کراوه. هەوکات لەگەڵ
ئەودا سیکەسی دیکەش هەبوون که : هادی ئەفەندی و سألح بەگ و
ئارتین ئەفەندی ئەرمەنی بوون.

تجارتِ احول

ذی القعدة پنجمه ۲۸

سنه ۱۲۸۰ نومرو ۴۸۵

اشرف زنده داخلیه و خارجیه هر دو لحوادث ایله فنون و صنایع دارمباحی شامل اوله رق ایکی کوندمرکه بازار وصال و پنجشنبه کونلری چیغاف اوله اولوق اسفندلیکی حالده استاز اولده باشمجه قورسی اوزونده کاش مطبعه سنه مراجمت اولنده - در سعادت ایچون بریلانی (۱۲۰) والی ایلی (۷۰) و اوج ایلی (۴۰) و ریلانی (۱۵) غروشدن - طشره ایچون بوفیشا به پوسنه اجرتی ضم اولنور - برنجخسی (۴۰) یاره به در

حوادث داخلیه

توجهات

جانیک منصرفی سعادت تلوصطایک افندی حضرت تریته رتبه اولی صنف اولی بایزید فاعمقانی ماردین فاعمقانی سابق عزتلو علی بیکه حکاری فاعمقانی سابق سعادت تلو بعد الله پاشانک خدمت کتابنده بولنان محمد سعید افندی به رتبه ناله

معنار ویرلش ایسه ده شونمتزل بولتیقه چه رسیمه میننی اولیبوب مجرد عز یزه قونسولید تعبیر اولنان ترتیب رابعتک اشوبینسانده چکلمسی موعود و منتظر اولان برنجی قرعسه سی بین اون کون اوزامس اولمنسنگ اطرافده انعکاسندن ابیر و کلین برشی اولدیفنی کپی شوواوزا بیک دخی قرعه کاغذ لریسنگ ترتیب و نظینه شمدی باقلقهده اولسندن نشأت ایتمیش اولدیفنی ایشیدلسندر هر نه حال ایسه ترتیب مذکورک بو زلیرائتی اولانلریسنگ قرعه کاغذلی کاملاً تنظیم اولنده رق رایلی کون طرفنده رسما چکلمش اولدیفنی کپی ۲۰ و ۱۰ و لیرالقرینک دخی قیغنده امور تنظیم لریسنگ تکلیله قرعه لری چکلیه چک و بوجالده سبب منفوع اوله جتی اولدیفندن قیمت متزله سنک اوزمان بر قاج فانی رقی بوله چنی مامولدر

اولمه اعلان اولمش اولدیفنی اوزرا تونس رقععه معلومه سی تحقیقنه کوندر بلان سعادت تلو حیدر افندی حضرت تریسنگ معیبر لریسه مجلس والا تحریرات اولمه سی معبری عز تلوهادی افندی و امرای بحریه دن میرالای عز تلو صانک و در سعادت کتبخانه لری ققیب شنه مامور عبدالرحمن ایچم افندی و تحریرات خارجه خلفا سندن اوزین افندی دخی تعین قلمش اولد قاری مسموعز اولشدر

برکوک چک غارخانه انشایله بوسنه بیولک دره ماچه سنده دخی غار زنده بلر ایقاده اولنده جتی ایشیدلسندر

ظهور ایدن اختلال اوزرینه تونس جانینه سوق اولندیفنی اولجه درج صحیفه سیان قلمش اولان انگلیز سفاین حریره سی قومانداننده فرانسر سفاین حریره سی قومانداننده بالترتیب رأی و حرکت ایلمسی ضتمنده دولت متبوعه سی طرفندن اوامر اکیده ارسال اولمنس ایدوک (مونیتور) نام فرانسر رسمی غزیه سنده هر ویدر

مالیه خزیننه جلده سنک ابالاتده مامورین ملکجه طرفلرندن تحصیل اولنه میوب تالمش اولان بقایای مطلوباتسنگ تحصیل ایچون بو طرفندن هر طرفه مخصوصاً مامور اعزام اولنه جتی ایشیدلمش و فقط بوندن حرف نظر اولند یغنی دخی روایت اولتمنده بولمشدر

موسم بهارده اجراسی مقرر اولان اوج سکون آت یاریشسنگ مایس ابتدا سندن بدآله اجراسی تصور اولمنس ایسه ده برکونی عبدالضهر عرفه سنه

قونسولیده یعنی اسهام جدیده تک قیغی بودفده بردن به

ناردنی عەبدولرەحمان ناجیم بۆ پاريس لەفەرەنسا

بەگوێرەى ھەوالێك كە لەلایەرەى يەكەمى ژمارە ٦٤٣ى رۆژنامەى (ترجمان احوال) لە رۆژى ٢٥ى زىلحجەى ١٢٨١ بەرامبەر بە ٢١ى ماى ١٨٦٥دا، چاپ و بلاوكرائەتەوه. ناجیم ئەفەندى بە نووسراویكى وەزارەتى دەرەوه لەگەڵ عاكیف بەگ رەوانەى سەفارەتى عەسمانىیى لە پاريس كراوه. شایەنى باسە. ناجیم ئەفەندى بەموجەى ١٤٠٠ قروش لەو خۆیندنگا عوسمانییه كاری مامۆستایەتییى زمانى فارسىی كرددوه كە لەپاریسى پایتەختى فەرەنسا بۆ خۆیندكارە عوسمانییهكان لەسالى ١٨٥٧دا، لەلایەن محەمەد جەمیل پاشای كورى مستەفا رەشید پاشا، بە ھاوكاریی فەرەنسییهكان، كرابۆوه بە مەبەستى پەرۆردەكردنى كادرانى سەربازىی و مەدەنىی و تەكنىكى كە خاوەنى زانیاریی ھاوچەرخ بن. پێدەچیت ئەوش بەچاولێكەرى خۆیندنگە میسرییهكەى كە محەمەد عەلى پاشا پێشتر لەپاریس دايمەزراندبوو.

جهاز حواش

ذی الحجه بازار
۲۵

سنه ۱۲۸۱
نومرو ۶۴۳

اشرفه نه داخله و خارجہ ہر درلوحواش اہل فنون و صنایعہ دائر مباحثی شامل اولہرق ایکی کونہہ برکہ بازار وصال و بختیہ کونلری جہاز - بوبہ اولقی استنلابکی حالہ استانبولہ یا عجمہ قیومی اوزرنہ کاش مطبعہ سنہ مراحت اولتہ - در سعادت ایچون بریلای (۱۲۰) وائی ابغی (۷۰) غرو شد در - طشرہ ایچون بوفیتانہ بوستہ اجرنی ہم اولنور - برنختیسی (۴۰) پارہ بہ در

حوادث داخلیہ

اولد یغنی محقق ایتیسبلہ یونلرک عیال و اولادیلہ طول یولتان واللہ لریہ او نوزردن اللبشر غروشد قدر معاش ویدر لریہ زوجیلری اولان واللہ ہان بنہ ایکبشر یوز اللبشر دن بشر یوز غروشد قدر عطیہ احسان بیوریلوب میجرو حینک دخی درجہ جراحہ لریہ کورہ ییک ویدی یوز الی ویشیون غروشدن عطیای جانبی عیالت بیورلشد

طویخانہ عامرہ مشہری دوتلو پاشا وقیو دان پاشا حضراتی بختیہ کونلرک ییدن در سعادتہ عودت بیورلشدر

اولکی نسخہ مرده نکارش بذریعہ بیان اولد یغنی اوزرہ قوزان طاغند ماموردوتلو درویش پاشا و سماحتلو جودت افندی حضراتی رفاقتیہ مامور جنود جناب بادشاہدن برچی اردوی ہمایونک ایکی طلیعہ طابوری و ایکی زحاف الایک اوجچی ویشی الایک دخی برچی و ایکی اوجچی طابوری واردوی بذکور سواری ایکی الابی و ایچاقی قدر دخی طوب و مهمات اہل فتحہ اسقور قابونی و مجید بہ وسائلی شادی و فیض باری فرقتین و اثر جدید قزوت و اورلی سفان شاہانہ سیندر اکب اولد قلوبی حالہ دوسکی کون در سعادتدن اسکندر ونہ عزت اللشاردر

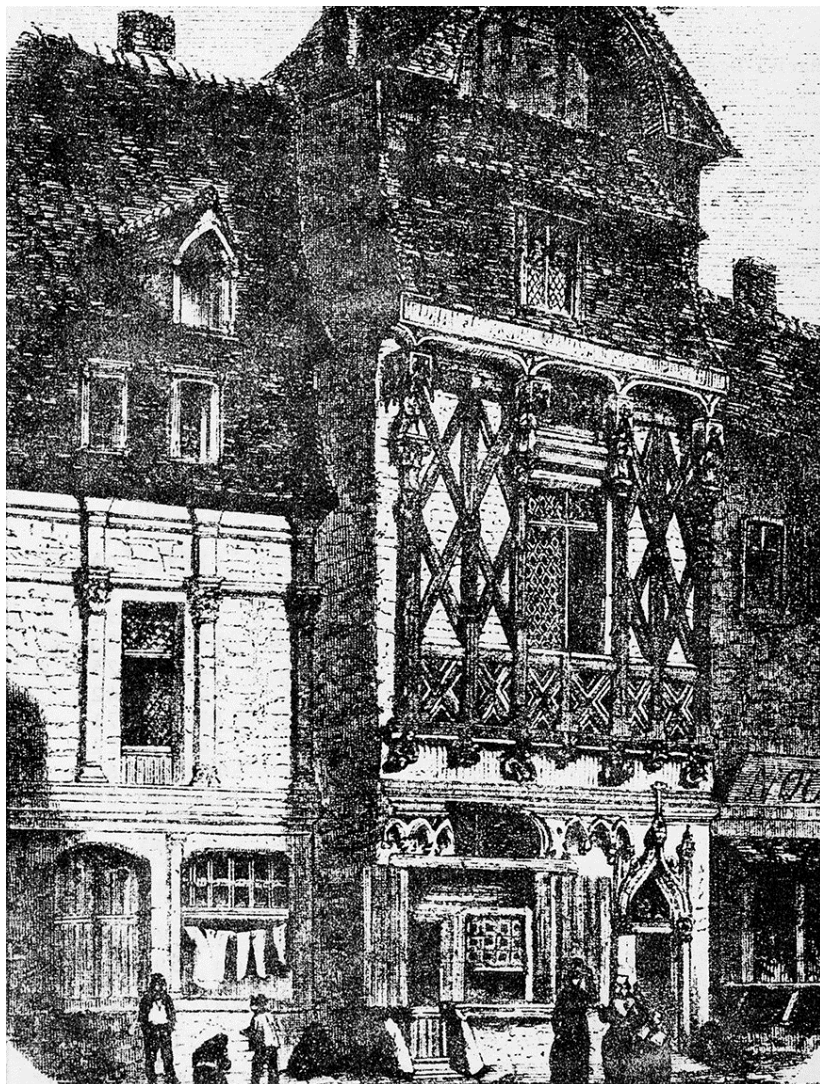
شرفیاری سنوح و صدور بیور بلان امر و ارادہ مکارم افادہ حضرت شہر باری منظوق منق و جمہلہ روم ایل قاضی کزلکی اشسویک ایکبوز سکسان برسستہ سی شہر ذی الحجہ المشریفہ سنک بکری بشخی کوندن صسط ایتک اوزرہ شایقاروم الی قاضی کزلی عرب زادہ سماحتلو محمد زکی افندی حضر لریہ با اشارت علیہ جناب فتوا پتہای توجہ بیورلشد

پترسبورغ سفارت سنہ سی مصلحتکذراغند تعین قلیان قونئوس افندی بہ رتبہ اول صنف اایسی

تلفراف معاونی و مدبر وکیل فیضی بکہ رتبہ ثانیہ صنف اول مقاموری

خارجہ کاشی معاون اول قسطنطای افندی بہ رتبہ ثانیہ صنف اول مقاموری

مکتوبی خارجہ خلفا رسندن کاکف بکہ رتبہ ثالثہ پارس سفارت سنہ سی معینی مامور لردن ناچم افندی بہ رتبہ ثالثہ

خویندنگه عوسمانییه که له پاریس

شعیریکی ناجیم لهستایشی سولتان عهبدولحه میدی دووم و سهدری نه عزم خهیره دین پاشای تونسسی

له لایپره ۳ و ۴ ژماره ای سالی پینجه می روژنامه می نه ختر که له روژی چوار شه ممه می ریکه وتی ۲۵ ی دیسام بهری ۱۸۷۸ء، چاپ و بلاکراوته وه، چند بهییتیکی شیعری (نه دیب و سوخنه وه) عهبدولرحمان ناجیم لهستایشی سولتان عهبدولحه میدی دووم (۱۸۷۶-۱۹۰۹) و حکومت هکه می سهدری نه عزم خهیره دین پاشا (۱۸۲۰-۱۸۹۰) بلاوکراوته وه که به خهیره دین پاشای تونسسی ناسراوه . شایه نی باسه، ئم خهیره دینه چهر که سیی بو، به مندالی له کاتی ئاژاوه و جهنگی کدا رفیندر ابو، دواتر وهک کویله له نهسته میول فروشرا بو، پاشان بووه یه کتیک له پیاوه کانی بای نه محمد پاشای تونس دهر گای زانست و سیاست و پله و پوستی به سهدرا کرایه وه به هوی مانه وه ی بو چند سالییک له فهرنسا خولیای چاکسازیی بو پهیدا بوو. دهقی شیعره که می ناجیم به عمر مبییه بهم شیوه یه یه:

ان عبدالحمید قولى ملوك آل

رض طرا بطارف و تلید

ظل حق خلیفة الله حقا

نائب للرسول نذر العبید

ملجاء لله سلام و الدین

غوٹ للبرایا من نجل عبدالحمید

قد دعی خیر الدین صدرا بالخیر

فی زمان و یوم عید سعید

تباهی به الصدارة فخر

فهی تأبی وصال غیر ...

فهو صدر و بالحقیقة بدر

قد تجلی بنور رأی سدید

ارخوه مجوارا جاء خیر ال

دین صدر الخیر عبدالحمید

در همچنان موضع مهم اینجاست .

حاکم را بر ملا و علی نماید که همه از استماع آن
را بهره‌مندی داشته باشند .

این جریده کرامی در بسیاری از اوقات از
اینگونه نکات باریک مینویسد موضع جناب
الکساندر پاشا را در مسئله "یونان بنظر اشکال
می‌بیند بواسطه اینکه تملق همه‌ذهبان ایشان
دارد و عجب است که تهمین مسئله را انتخاب
کرده باعث اشکال موضع برای جناب مشارالیه
دانست اما حال آنکه هرگاه بدین ملاحظاتی معنی
احتمال درازتره امور داده شود پس بیخ کس کاری
رجوع نباید کرد بعلم آنکه بسیاری از مهمات
امور لایحه دو جنبه دارد بعقاید جریده حوادث
رشته کارها در بد افکار و استیفاء افراد و اختصاص
است و آنان هم باطمین و بدون استثنا ناچار هستند
که ملاحظه جنسیت و مذهب را در هیچ حال
از دست ندهند . بسیار افسوس باید خورد که بعضی
انتخاب نامهای ماجرتهایی مینویسند که مردمان
آگاه از فهمیدن معنی آن عاجزند . الکساندر
پاشا دره نظریه عامه کار آگاهان از جمله "وزرای
مسئوم افکار دیده شده کار دانی و بیساخت
و در سنکاری ایشان مسلم عالمه شده است . هرگاه
جریده بادیگری بنمواهد بفرض تعرض بحالت
ایشان نماید حقیقه بی انصافی کرده است . کسی
که اینگونه احتمالات درباره او می‌رود و گفته
می‌شود که در اجرای مصالح دولت و خیر خواهی
مملکت مقاصد مذهبه جنو کبر او تواند شد
پروچی لائق این مقام بلند و نازک نتواند شد و
همچنان شخصی را بوزارت بسیار عمده و مهم که
وزارت جليلة خارجه است نتساید گذاشت .
پس چون این معنی را موشافی کنیم در واقع

بعضی از روزنامه‌های سمت یکن اوغلی نوشته
اند که از جانب اعلا حضرت اقدس همایونی جناب
محمد ندیم پاشا صدراعظم اسبق را که در جزیره
ساقز بودند مساعدت فرموده شده است که در شهر
از میراقامت نمایند .

یعنی چند در ستایش اعلا حضرت شوکت‌آب
پادشاهی و تاریخ سمدارت جناب مستناب
خیرالدین پاشا الجهاد عزت همرا **ادیب مختور**
عبدالرحمن نجم افندی بان تازی اسامی مسوده
اند که ذیلا نوشته می‌شود .

- ✦ ان عبد الجمد مول ملوك ال
- ✦ ارض طرا بطارف و تليد
- ✦ ظلل حق خليفة الله حقا
- ✦ نائب للرسول ذخر اليبس
- ✦ ملجاء لله ببلاد والدين غسو
- ✦ ث للبرايامن نجل عبد الجيد
- ✦ قد دعا خير الدين صدرا بالخير
- ✦ في زمان و يوم عبد سعيد
- ✦ تناسلي به الصداده فخر
- ✦ في فني باني وصال غير اليبس

بآسانی و در مدت کمی
و صنعت خود را در آنها
مساوی بهایی که فروخته
و مازا بهره از حاصل خا
قیمت اصل ماده آنها و
قیمت به عملیات صنعتی و
داده است . و چون
مجموع آن چیزی را
با آنچه داخل میشود

ضرر کم کرده ایم و هرگز
است که لامحاله باعث
بود .

اما ضرر سیاسی
که محتاج بودن بخارج
و موجب سستی و دهر
در صورتیکه منعلق
باشد که هرگاه در زمان
باشد .

﴿ فهو صدر و بالحقیقه بدر ﴾
﴿ قد تجلی بنور رای سعید ﴾
﴿ ارخوه بجهرا جاء خیرال ﴾
﴿ دین صدر الخیر عبد الحمید ﴾

۱۲۹۵

﴿ اصلاح وزنی ﴾

در باب ترفیحات ملل اسلامیة در نسخه پیش
اشعاری کرده شد که چاره برای این ترقی نیست
مگر براهبکه نموده شد و آنهم عبارت است از
ملاحظه نکردن ملامهای اسلام شخصیات و
اختلاف دینانی را در اخذ کردن علوم و فنون
و صنایع چنانکه اساس دین و عقل ما را راهمایی
بر این مسلك راستین میکنند . جناب مستطاب
خیرالدین پاشا در مقدمه کتاب (افوم المسالك)
علاوه بر آنچه در نسخه پیش نوشتیم از کلمات
علمای اعلام اسلامیة فقراتی چند آورده اند .

Activ
Go to

سولتان عبدولحمیدی دووم (۱۸۴۲-۱۹۱۸)

خهیرمدین پاشا (۱۸۲۰-۱۸۹۰)

ناجیم و بلاوکردنهوهی "هویت سبحانی و ماهیت انسانی"

عبدولرحمان ناجیم له سالی ۱۸۷۸د، بهرهمیکی بهناوی "هویت سبحانی و ماهیت انسانی" بلاوکردوه که بابهتیکي ئایینی سوڤیگراییه و لهبهرهتدا قهسیدهیهکه بهدهستخهتی خوی پراویزی بۆ نووسیوه و روونی کردوتهوه.

شیرمهکی باسی مهزنایهتی جیهانی مروّف و خوشهویستی خوداوهند دهکات. مروّف به ئاوینهیهک دادهنیت که وینه خودای تیدا رهنگهداتهوه. ناجیم روونی دهکاتهوه که هرچهنده مروّف تووی خیر و شهری تیدایه، بهلام ئافهریدهگار لایهنی خیری له مروّفدا زانتر کردوه ئهگهر دهست بهخوشهویستی خوداوه بگریت. بالادهستی مروّف لهنیو بوونهوهران بهشپوهیهکه که خودا داوای لهفرشتهکانی کردوه سهری ریزی بۆ نهوی بکن، ئهویس بههیزی لوزیک و عهقل بالادهستهو کراوته فرمانهروای زهمن. خوداش وهک بوونیکي ههمیشه ناماده و نادپاری هههبالا لهسهروو ههموو بوونه بالاکانی دیکهوه بهگویرهی (سقف الجنة عرش الرحمن) جیگیره.

ناجیم پیی وایه که دیارنهوونی شتیک مانای نهوونی نییهو خیر و شهریش لهجیهاندا بهندن به ئاکاری مروّفهوه. ئهوه شهرع و عهقله که خیر و شهر دیاری دهکات و کاره بهد و خراپهکانیش رتهدهکاتهوه. ئهوه پیی وایه که دهبیت رهوشت و ئاکاری بهرزی مروّف لهبرچاوبگیریت و مروّف ئیرادهیهکی ئازادی لهبردهم ههلبژاردنی چاکهوه رهتکردنهوهی خراپهدهیه.⁴

دهقی شیرمهکی ناجیم به تورکییه بهم شیویه:

⁴ بۆ زیاتر:

Ismail Hakki Aksoyak : Abdurrahmân Nâcim Efendi ve Hüviyyet-i Sübhânî ve Mâhiyyet-i İnsânî. Adlı Şerhi, Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, Cilt: 4, Sayı/Issue: 4, Aralık 2020 , S 1051-1068.

بز آینه‌یز صورت لاهوت نمایز
 بز منظر الطاف خدا مشت گدایز
 ظاهرده اگر قطره ایسهک یم کمالز
 صورتده اگر ذره ایسهک شمس هدایز
 گرچه بشریز سجده قیلر بز لره املاک
 فرمانده اقایم فنا شاه بقایز
 سن صانمه بزى اهلی زمین عرش معلی
 موروث پدر در بزه بز اهل سمایز
 هپ خوش گوروز کمسهیه طعن ایلمیز بز
 دشنام دکل عادتمز اهل ولایز
 صوفی دکلز مسجد و میخانه پرستز
 خیت و شر تمیز ایدرز بز عرفایز
 قایم دکلز هستی موهوم ایله ثابت
 حاکم دیلز کمسهیه محکوم قضایز
 یوقدم گلمز بونجه صدی بزم زمانه
 وار مبدئی بول دکله که هپ نغمه صدایز
 باقمزسه ده گر لطف ایله اول شاه حقیقت
 هپ شکر ادریز بنده بی ریب و ریایز
 هر حالده شکران ایله ثابت قدمیز
 کلییه دکل مشربمز اهل وفایز
 بو بزمده بز کثرت ایله خلوه نشینز
 بز وحدتی یز ناجم توحید او ایز

مراج

حاشیه دیباجه دور نامی
 فوائد فارسیه
 ملاحظه جامع
 صریحه
 کافیه مانیه
 شرح علقه
 رساله اختلاف
 در یکده مانیه
 حاشیه برهان الدین
 یازم کتاب اسمی محزون
 سیاحتی زاده
 مقنی طلب
 رساله الآداب اللبیب
 من الاصول الحیدیه

بیوتیه سبحانی
 باقیات انسانی
 و اثر رسالت

نجاتی

مثنوی شریف

هو الحی القسیوم

بر آینه بر صورت لاهوت نماید
بر منظر الطاف خدا مشت کدایز

بوی تنک بر بخی مصرعی • ان اند خلق آدم علی صورته • حدیث
شرفینک مدونه کنایت • و ایچخی مصرعی • چه کنم این مشت
خاکرا مکر بیا مزمشن اثرینفک مفهونه دلاله در و کاف
رازسان ایغب شیرازک

ترکان فارسی که بخشنه کان عمرند ساقی بشارتی دپیران پارا
بتنک مالی دخی بو خبرک بشارتته کوزل بر شارتته

ظا هرده اگر قطره ایسه کن تم کالز
صورته اگر فده ایسه کن شمس بدایز

اشبوبیت عالم انسانینک غطتی و جناب رب الاربابه اولان
خطیرتی کو ستر • چونکه نفس لامرده نطفه انسانی بر قطره

احقر و مضغه بشری حیوانی بر ذره کمتر اولد یعنی خارده . و لقد
 کرتنا بنی آدم ، خلقتکم انبیا کریم الهی بی اکت ایند معنی بدیع
 و بیاجتنجی بر بکر بنای معرفت . و الی آجا علی فی الارض خلیفه .
 خطاب مستطاب تعظیم ناقصا هی فی اصفا ایله فرمان رفیع خلافتی
 موجودیجی بر شمس برای حقیقت اولمشور

کر چه بشور سجده قیلر بزره اطراک
 فرمانده تسلیم فاشاه بقایر

ملوک فرمان جلیل العزیز الهی یا امش لا ابوالبشر حضرت آدم علیه السلام
 اولان احترام و سجده ایلمدر بنی افسانم ایله آدمک شی کریمه . انا کننا
 له فی الارض . منظومه خدیو حاکم روی زمین و جالس اورنگ تکلیف
 و نفخ فیدین روی مصدق لایستاج بقا و لیک تخت یعنی اولد یعنی ایما ایدر

کس چاهنه بزی اهل زمین عرش صحلا
 محور و ث پدر در بزره بزا اهل سمایز

سقف الخ عرش الرحمن مادل شرفیجی پر من حضرت آدم علیه السلام
 مورد تختی استغنی عرش رحمان و بو معنی همان الغیب حافظ شیرازی یک
 من ملک بودم و فردوس بین جا می بود آدم آورد دیدن دیر خواب آدم
 بتیذ و غمی مستباند

هب خوشش کور ز کسبیه طعن ایلمیز بز
 دشنام دکل عادتز اهل و لایز

خاتمہ مجول المنفله اهل سنت و جماعت عند ذہن فی الی الیہ الملبس لعین
 کی ملعون و مطرود او شرا و لاطردون ما عدا ایچ بر فرد معین
 حقد لعن و طعن جائز اولد فیضه ایما و اشار نذر

صوفی دکلر مسجد و میخانه پر ستر
 خیر و شری تمیز ایدرز بز عرفا بز

عالمه و انعال احوالک خیر و شری و اشیانک حسن و معنی شرعا
 و یا خود عقلا ثابت و متبتین اولد فیضدن و انان و غمی معاد شرعیة

و غنی

و نظایه و علوم و فنون عقلیه تک شرف کتب قابلیتی بلا بسید است
 و ممتاز بر نوع بدیع بولد فیض نیک و بد فوق و تمیزه مکلف
 اوله یعنی کبی هر بر اثر ک خالق و مؤثر حقیقی جناب حق اولعنه
 و هر بر شیک حق و خلق اعتباریه ایکی نسبتی بولعنه
 خرابا ترا بهم تو غرت بدار که آن نیز در ملک حق کسورست
 بیتک ناله جلد جمیع اشیا بی تنظیم و احرام انیک ظیفه نمانینده و اذامرا
 بالعمود و اگر امانه منظر جلیلا و علی آداب حسنه به عایبه احسن و لا و تقدیر عقده

قائم و کلز هستی موهوم ایله ثابت
 حاکم و کلز کسبه محکوم قضایز

حقیقت حاله بزم وجود و اقدار بر بر امر سفار و دهمزدن انفکاک
 مناسبتیه غیر ثابت و ناپایدار اولدیندن و قدرت و شیت حقیقی الیه الحکم
 الواصله لغتاره فخر این جناب حق هستند و مخصوصان له فی مفصلائیات
 و ما بالذات لایفک عن الذاته قبیلدن بولد فیض بزم وجود بوز

شهره منزه و حاکم مطلق جناب حق قیوم در ما سوی اتناک
جودی محکوم قضای محترم اولد یعنی تسلیم کرده ارباب سوم و اصحاب علو در

یوقدن کله منزه بر بخت صد اینزم جهان
وارمید بی بول و کله که هب نغمه صد اینز

سند کاشانک و بویخه نجات و اصواتک بیهبنا حقیقی استنادی
انکه قدم و وارفتنی و اول مبدانک ما سوی اولاش شنوات و حکم تک
وجود و عدلی ما سوی اولوب جاوش اولد قلندن بر و جاب او جودک
اثر خلق و کوینی اولد یعنی اثبات ایدرع خانه بی وضع خایه ساز که دین

باقزده کر لطف اید اول شاه حقیقت
هب شکر ایدرز بنده بی ریب و ریاز

جناب بعت اید رسول اولی لامره طاعت و هر بر امر و نیکد نیر
انقیاد و طاعت جل جلاله و بیضا وقت عبودیت اولد یعنی جسته نیکان حقیقی عندنده
ع شغم بر لطف و بر قهرش کجبد دین عجب من عاشق و این هر دو ضد

مفاد بگذرد و قهر یکینا اولوب و تلیف محمود تیلری هر نه ایسه انک ادا ایسه
سکلف اولد قریبنی مدک و اذعان ایلر و حرف سلطان حکمت
بنده خالص و محبت صاد قری اولد قری اجدن
خواهی بحال کوشم خواهی بانی من فارغم از هر دو مراغشی تو کس
بحال با کما بنده مائل وصل و بجان اولمزلر ما

هر حاله شکران ایله ثابتقد مز بنز
کلبیه و کل مشر بنز اهل و فایز

نفت و احسان مقابلده کفران اید نکرک انجام کار نصیب و قیسمتی
خران و حرمان اولد یعنی و تبصیر کلبیه ایسه سکت مشربانک
اخلاق سینه و آداب رده به لادن معدود و بولند یعنی جهتمه این
تباعه و تخاشی اید مجرم محرم هر سه صدمه صامیوب هر حاله
ثابتقدم راه و فنا اولمزد و وظیف شکر انینی ایضا اید غریبه
بصیبت و الفت از کی جهانده موجب ترقه و دوام جاه و منزل قدر

دوام دولت اندر حق شناسیت زوال نعمت اندر ناسپیت
ولوده ، الدین النقیحہ ، حدیث شریفی ، لولنج بیوک بر نصیحتدر

بوزنده بزگرت ایلد خلوه نشینر
بز و حدتی ز ناحم توجید او ایر

عارف و موقد اولان ذات لطف ایلد صحت ایلد کبری حالد و حق
غفلت ایتمز لر رقیب قریب ایکن جمال له اری کور و بنائیل نزم
حضور دست صهبنا نور علی نور او نور له صفت کاشف لری خلوت
مدانجمن ، و صفت مکاشف لری هر کشفی اکفشی نین ، اولدی نلی
وروشندر بو مقادیر صاب کاشن از سلسله حبان ناز و نیاز اوردن
پیرس از من حدیث زلف چین مجبایند ز بخیر مجبایین
بیوشدر و مادی فاسلو ابل الذکر ان کنتم لاتعلمون جمله راهنجا کوشدر
خدن البحر اللالی و من الارض الذریب و قبل الحکمة من قالیها یا ذاب
ارتق ، سلم اینجا رسید و سر شکست ، و سلام

زاحم و سارح و ناظم
عبد الرحمن ناحم
عصی عمه

عەبدولرەحمان ناجیم وەلامی میستەر هینری ترۆتەری کۆنسولی بریتانیای مەزن لە دیاربەکر دەداتەوہ

لەکاتی راپەرینەکەهی شیخ عوبیدوللاو هاتنە نیو ناوانی مەسەلەهی کورد لە نیو رۆژنامەکانی عوسمانییەدا، میجەر هینری ترۆتەری کۆنسولی بریتانیی لەکوردستان،⁵ وەک کەسێکی نەیار بە جولانەوہی کوردان، لە راپۆرتییکی بلاوکراوی خۆیدا، هەندیک زانیاریی لەسەر کورد بلاوکردۆتەوہ وتویەتی کە کوردان میلەتیکی سادەو نەخویندەوارو بئ سەنعەتن. ئەم وتەییە ترۆتەری کۆنسول، دلئ هەندیک لە خویندەوارانی کوردی ئێشانو هەندیکیان وەک کەیفی جوانرۆیی شاعیرخویان پینەگیراو وەلامیان دایەوہ.⁶ یەکە لەوانەهی لە

⁵ میجەر هینری ترۆتەر (Major Henry Trotter) ۱۸۴۱-۱۹۱۹) لە سالی ۱۸۵۸-۱۸۶۰ لەخویندنگەهی سەربازیی ئەدیسکۆمب لەبەشی ئەندازیاری پاشایەتییی خویندووہی و پاشان لە ۱۸۶۲ بەرەو هەندستان رۆیشت. ناوبراو لە بۆمبای و کاشغەر و ناسیای ناوہراست خزمەتی کردووہ لەکاتی جەنگی روسی-عوسمانیی لە ۱۸۷۷-۱۸۷۸دا، کراوتە یاریدەدەری وابەستەهی سەربازیی بریتانیی لە ئەستەمبول. ئەو لەسالی ۱۸۷۹دا، کراوتە کۆنسولی بریتانیی لەکوردستان کە ئەو کاتە ویلايەتەکانی: ئەرزروم، خەرپوت، وان، دیاربەکر، موشی لەخۆگرتووہ. ئەو بەچاوی خۆی کەوتنی ئەرزرومی بەدەستی روسەکان لەو جەنگەدا، ببنیوہ. هەرۆہا لەسالی ۱۸۸۰دا، وەک کۆنسولی بریتانیی لە ئەرزروم، دامەزراوہ. لە سالی ۱۸۸۲ دیسانەوہ کراوتەوہ بە کۆنسولی کوردستان و پاشان لە ۱۸۸۳-۱۸۸۹دا، پۆستی وابەستەهی سەربازیی بریتانیی لە ئەستەمبول وەرگرت و سەبارەت بە کوردو کیشە و رووداوەکانی نیو ئیمپراتوری عوسمانیی لەو قۆناغەدا بەدەیان راپۆرت و نووسراوی بۆ دەولەتەکەهی بەرزکردۆتەوہ، کەزانیاریی زۆری تێدایە.

⁶ ناسکرایە کە کەیفی جوانرۆیی (۱۸۱۴-۱۸۸۳)، شاعریکی گەورەو لێهاتووی کوردبووہ لەبەنەرمندا لەجافەکانی جوانرۆییو پاشان هاتۆتە ناوچەهی شارەزورو لەویشەوہ لە سالی ۱۸۶۳دا، چۆتە کۆبە چەند سالیک لەوئ ژیاوہ لەلای مەلا عەبدوللای جەلی خویندووہی. پاشان بەهۆی ناکۆکیی و شەرە شیعری لەگەل شیخ رمزای تالەبانی، لەکۆبە جینگەهی پئ لێژ دەبیت و بەشێوہیەکی زۆر نابەجئ دەردەکرت. هەر بۆیە ناوبراو لەسالی ۱۸۶۹، لەریگەهی هەولێر و موسل و حەلبەوہ

ژماره ۹۲۸ ی روژنامه‌ی (ترجمان حقیقت) هوه، له‌روژی ۲۸ ی ئەیلولی ۱۸۸۱ دا، وه‌لامیکی تیرو ته‌سلی میسته‌ر ترۆته‌ریان داوته‌هوه، عه‌بدول‌محمان ناجیم بوو که ئەو کاته داواکاری گشتی بوو له ولایه‌تی خوداوه‌ندکار، شایه‌نی باسه ئەم وه‌لامه جگه له‌وه‌ی که گرنگیه‌کی تایه‌تی خۆی هه‌یه له‌و رووه‌وه‌ی که سه‌ره‌تای پوخته‌یه‌کی ره‌سه‌نه له‌میژووی زانایان و نووسه‌ران و ئەدیبا‌نی کورد، ئەو راستیه‌ش پێشانه‌ده‌ات که کوردانی خوینده‌وارو بیروکراتی کورد له‌ئه‌سته‌مبول و شوینه‌کانی دیکه‌ی ئیپراتوری عوسمانیه‌ی دووره‌ده‌ستی کوردستان، بێناگانه‌بوون له‌و ره‌وته‌ی له‌سه‌ده‌ی نۆزده‌یه‌مه‌وه سه‌بارت به‌ جو‌له‌ی ئەده‌بیه‌ی له‌کوردستان ده‌ستپێک‌کردبوو، هه‌روه‌ها کاریگه‌ری له‌سه‌ر ئەونیش هه‌بووه‌ له‌وش زیاتر دلایان بۆ میله‌ته‌که‌یان لێداوه‌و تانه‌و توانجی ئینگلیزیکی وه‌کو ترۆته‌ر له‌کورد و ده‌رکه‌وتی له‌ روژنامه‌کاندا برینداری کردوون. ئەمه‌س وه‌رگێرانی ده‌قی نووسینه‌ به‌ئرخه‌که‌ی ناجیمه‌ له‌ "ترجمان حقیقت" دا:

سه‌بارت به‌ زانست و توێژینه‌وه‌ی خه‌لکی کوردستان یان له‌راستیه‌دا ئەده‌بیاتی ئیسلامیه‌ی، بویری ئەم هه‌وله‌ ریکخراوه‌و

روو ده‌کاته ئەسته‌مبولی پاته‌ختی ئیپراتوری عوسمانیه‌ی و له‌وئ له‌گه‌ل کوردانی تاراوگه‌، که یه‌ک له‌وانه حاجی قادر بووه، یه‌که‌ده‌گرێته‌وه‌ له‌و کاته‌وه تاوه‌کو مردنی هه‌والیکی لێ نه‌یه‌یستراوه. ئەو کاته‌ی میجره‌ هینری ترۆته‌ری کونسولی بریتانی له‌کوردستان، هه‌ندیک زانیاری له‌سه‌ر کورد بلاوکرده‌وه و تویه‌تی که کوردان میله‌تیه‌کی ساده‌و نه‌خوینده‌وارو بێ سه‌نه‌ته‌ن. یه‌ک له‌وانه که‌یفی شاعیر بووه که وه‌لامی ترۆته‌ری داوته‌هوه‌ به‌ وه‌رگێرانی شیعریکی مسته‌فا به‌گی کوردیه‌ی بۆ زمانی تورکی (کوا دارای زه‌رگرته‌ کمرچین کلمه‌ گناره‌ئ... کلاو لار چاوخومار شیرین سوار خال مسک تاتاره‌ئ)، وه‌لامی ترۆته‌ری داوته‌هوه‌ له‌ گوشه‌ی ئەده‌بیاتی ژماره ۹۶۹ ی روژنامه‌ی (ترجمان حقیقت) دا، له‌روژی سێ شهممه‌ی ۱۳ ی ئەیلولی ۱۸۸۱ دا، چاپ و بلاوکرده‌وه، که لێره‌دا بۆیه‌که‌مه‌ین جاره وینه‌که‌ی بلاوکه‌رێته‌وه، که بۆ خۆی به‌لگه‌ی ئەم هه‌سته‌ نیشتمانپه‌روه‌ریی و کوردانه‌یه‌ که تا‌کو دوا ساته‌کانی ته‌مه‌نی له‌لای که‌یفی هه‌بووه. بروانه‌ بابه‌ته‌که‌ی که‌یفی له‌ به‌لگه‌کان.

پیشکەشکارییەمان کردوو. ئەم بابەتە سادەییە سوود و قازانجی بە خۆشەویستانی ئاین و نیشتیمان دەگەیەنیت و بەگشتی پەيوەستە بە عوسمانییەکانەوه "ترجمان حقیقت" کەسبەرت بە وردەکاریی مەدەنییەت و درمخەری ئەحوال و مەبەستی هەر گەل و مێلەتیکە، رۆژنامەییەکی پەسەندیدەییو پایەیی رینمونی خێرەو ئومێد دەکەم لەویدا بۆلۆبکریتەوهو ببیرنیت :

بەرگەییەکی تاییەت و زیدەکر او سەبەرت بە زانیان و خەلکی کورد

سەبەرت بەو وتارەیی لەلایەن میستەر ترۆتەری کۆنسولی دەولەتی مەزنی بریتانیاو لە دیار بەکری شکۆمەند لەبارەیی کوردەوه نووسراوه و لە لایەن رۆژنامەکانەوه چاپ و بۆلۆکر او مەتەوه، بەتەواوی لەگەل حەقیقەتی حال و رەوشەکەدا نایەتەوهو لیکۆلینەوهکانی کۆنسولی ناوبراو لەم روووه تەواو سەریین و رییان هەلەکردوو، بەشێوەیەک وەلام و راستکردنەویان بەپێویست دەبیرنیت.

ئەوهی بەجۆریکە کە کۆنسولی ناوبراو کورد بەگشتی بە نەزان و مەحشی دەناسینیت کە لە زانست و مەعاریف بی بەهرەن. لەکاتیکدا تاییەفی نەجیبی کورد بەبەلگەیی چەسپاو و بی ئەملالو خاوهنی بەر هەم و شاکاری بەرزی زانستی و خامەیی رەنگین. لە نیو خەلکی کورددا گەلێک زانو پیاووی گەورەو خەتخۆش و شاعیری بەناوبانگ هەن. کوردان لە هەر لایەوه بیگری نووسین و بەر هەمەکانیان پێگەیی خۆی لەکتییخانەکاندا هەیی. ناوبانگی کوردان لەرووی رەوشتی جوان و ئاکار بەرزی و رەگەز چاکیی و دلفراوانیی و ئازایەتییان، راستییەکی روون و بەلگەنەویستە.

کوردان لەبوارەکانی خوداناسیی و مامەلەکان و هاوسەرگیری و سزاکانی بابەتە فیقھیەکان و لایەنە یاساییە دادپەرورە شەرعیەکان و یاسا خوداییە لەبەرچاویگراوهکان لەوانە زانستی فیقھی، هیندە بەر هەم و دانراوی نووسراویان هەیی کە ناژمێردری.

کوردان، سهبارت به نووسین و بهرهمه دانراوهکانی کهسانی
 وهک ئیمامی شافیعی و نهوهوی و رافیعی و غزالی، ژماریهکی زیده
 شهرح و پهراویزیان نووسیوهو بلاویان کردوتهوه. نووسراوی
 زانایانی کوردی وهک حزرهتی مهولانا ئهوبهکر که (وضوح) و
 (انوار) و (سراج القلوب) ی نووسیوه. ههروهها (منقول التفاسیر) ی
 یوسف ئهسمهک و (ذات الشفا) ی ئیین جهره ی و (کفایه) و
 شهرحی (حفایه) ی عهلامه بیئوشی و ههروهها (ئهحمهدهیه) ی شیخ
 مهعروفی بهرزنجی و شهرح و پهراویزهمکان له لهلای ساداتی
 بهرزنجهی خهکی سلیمانیدا ههن، لهگهئ ئهو زانست و هونهه
 جوربهجورانهی لهنیو حهیدهریزادهکان ههن وهک (صبغة الله) و
 (احمد) و (حیدر) و (عبدالله) ئهفهندییهکان. ویرای زانایانی دیکهی
 بهریزی کورد که لهزانستی (فیقه)، (تفسیر)، (ئصول)، (نهحو)،
 (صهرف)، (مهنطق)، (کهلام)، (ههندسه)، (حیساب)، (عهروض)،
 (ئهخلاق) و (هونهرو سیاست) و (ئهدهبیات) و میژوو و تهراوی
 هونههکانی دیکه، بهرهم و نووسینیان لهلایهن یارو نهیارهوه
 بینراوهو خویندراوتهوه.

ئیستاکه ئهو بهرهم و دانراوه بهنرخانه که کتیبخانهکانی جیهانیان
 رازاندوتهوه و روناکیان کردوتهوه بریتیه له (شرح المقامات)
 حزرهتی مهولانا (شیخ خالد) ی سلیمانیهیی، لهگهئ دیوان و
 بهرهمهکانی که لهبهردهستی زانایاندایه. بهرهمه بالاکانی زانستی و
 عیرفانی مهولانا خالد، رۆژههلات و رۆژئاوای رۆشنگردوتهوه.
 دووهینی تهفتازانی و مهداننی و جهلال دوانی (محمد فهیزی
 ئهفهندی سلیمانی) یه که ئیستاکه موفتی بهغدایه. ئایا ئهمانه زانایانی
 پایههرزی کورد نیین؟!

زانای بهناوبانگی سهردهم (شیخ عبدالقادر ئهفهندی) کهئهمرۆ
 لهسلیمانی نیشتهجییه و وانه دهلینهوه، لهگهئ ههموو ئهو زانایانهی
 دهستی بالایان له زانست و زوهه و خواپهرستییدا ههیهو هاوتای
 ئیمامی غزالین. کهسانی وهک (سهید کاک ئهحمهده ئهفهندی
 بهرزنجی) و (مهولانا ئهحمهده ئهفهندی نۆتشی) و (محمد کوری

رەسول ئەفەندی سابلاغی) و (محەمەد خەتی ئەفەندی رەواندزی) و (عەبدولرحمان ئەفەندی رۆژبەییانی) کە ئەمڕۆ نووسین و بەرھەمەکانیان لەدوورو نزیک دیارو ئاشکراپە. ئایا ئەمانە ھەموویان زانیانی کورد نیین؟

زانا پەیا بەرزەکانی کوردی وەکو : (ئیمامی جەزەری)، (یحیی ئەفەندی ئامیدی)، (سەید عەبدولەتیی ئەفەندی شارەزوری)، (مەولانا عەلی ئەفەندی قزلجی)، (ئیین ئادەم و ئیینولحاج)، (عەلامە ئەربیلی) کە بەرھەمی زانستی و نووسراوی خامەکانیان وەک خۆر لەناوەندی ئاسمان دیارەو لەئەمڕۆدا بەرھەمی ئەوانە لەتەواوی کتێبخانەکانی ئەستەمبولدا ھەن و پارێزراون.

بەھەر حال، زانیانی کورد چ بەعەرەبی و چ بەفارسی و ج بە تورکی، و پیرای زمانی دایکزادە ی خۆیان کە کوردییە، بەرھەم و دانراویان سەبارەت بە ھەموو جۆرە ھونەرێک دیارو بەرجەستەپە. چونکە زمانی کوردیی زۆر دەولەمەندو زەنگینەو شیوہو ئەداکەشی فرە رەنگینە. ھەر بۆیە بەزمانی کوردیی کتیب و بەرھەمی شیعری و نەزمی و ئەدەبی زۆر نووسراون. لەلایەن شاعیرانی کوردەوہ چامەو شیعری پاراو و ماناداری شاعیرانەو حکیمانەو مەسنەویات و غەزل و چوارینەو تەواوی جۆرە بەشە جیاوازەکانی شیعرو نەزمیان نووسیوہ. شاعیرانی کورد بە عەرەبی و فارسی و تورکی، ھاوشیوہی شیحەرە پاراوەکانی عەرەب و خەلکی فارس و تورک، شیعریان وتووہو بەرھەمیان داناوہ. ناوی ئەو پایەبەرزانە وەک : ھەزەرەتی مەولانا شێخ خالید، عەلامە بێتۆشی، شێخ مەعروفی بەرزنجی، موفتی بەغدا محەمەد فەیزی ئەفەندی کە بەرھەمی بەرچاو و چاپکراویان دەرچووہ. شیعرو غەزلەکانی (ئەحمەدی جەزەری)، (مەولەوی گۆرانی)، (نالی و خەییالی سلیمانی)، (کەیفی و کەشفی)، (سامی و کامی)، (سەلیم و فەھیم ئەفەندی)، (مستەفا بەگی کوردیی لەگەڵ عەبدولرحمان بەگ) بەزمانی کوردیی غەزل و شیعری سیحەر ئەنگیزیان ھەپە کە بەرھەمی زانیاری بی کەموکوریین.

خه‌لکی ناسایی کورد خۆیان به زمانی عه‌ره‌یی و فارسیی ناشنان و هه‌روه‌ها هه‌ندی‌کیش له‌وانه به زمانه‌کانی فره‌نسی و ئینگلیزی خویندوو‌ییانه. له وه‌زیرو خانه‌دانه‌کانی بابان خوینخۆشبوو (ئه‌حمهد پاشا) پیاوێکی داناو زانا بوو که ناشنای هه‌موو زمانیک بوو. هه‌روه‌ها هاوشیوه‌ی براكانی جه‌نابی پایه‌بهرز حه‌زرتی عه‌بدوللا پاشا والی مه‌عموره‌تولعه‌زیز. هه‌روه‌ها جه‌نابی سه‌عاده‌تلو حه‌زرتی سه‌عید پاشا والی ئیستا که‌ی دوورگه‌کانی ده‌ریای ره‌ش، شاره‌زای زمانه‌کانه‌و زانیاری سیاسی و دپلۆماتیشی نکۆلی لی ناکری.

هه‌روه‌ها ئه‌حمهد پاشا زاده و ئه‌حمهد کامیل

ناستی زانیاری و زانیی چه‌ند زمانیان ئاشکراو زانراوه.

زۆر سه‌یره! ئایا کۆنسولی ناوبراو شاره‌ بچوکه‌که‌ی سلیمانی و ئه‌و سی چل خویندنگه‌ ناینیه‌ پر له‌ ته‌له‌به‌یه‌ی بینیه‌؟ یاخود چۆته مه‌درسه‌و مه‌کته‌به‌کانی شاری سنه‌ که‌ هاوشیوه‌ی (جامع الازهر)ی میسه‌ره‌ له‌هه‌موو لایه‌کی دووره‌وه ژماره‌یه‌کی زۆر ته‌له‌به‌ روو له‌ به‌شه‌کانی خویندن و مانه‌وه‌ی ده‌که‌ن و تیاپاندا جیگیرن. ؟ ناوی مه‌درسه‌ی (دار الاحسان) ی پیرۆزی به‌رچاوکه‌وتوه‌؟ یاخود سابلاغ و سه‌قز و بانه‌ و شنۆ و تورجان و سه‌رده‌شت و نه‌ستان و ئینده‌رقاش و بوکان و بیتوش و ج میان و ته‌واوی ئه‌و شوینانه‌ گه‌راوه‌ که‌ تیکرایان به‌ فیرخواری زانست ئاوه‌دانن، ئایا مه‌درسه‌کانیانی بینیه‌؟! ئه‌ی ده‌وروبه‌ی سلیمانی له‌ قه‌رده‌اغ و هه‌له‌بجه‌ و گو‌عه‌نبه‌رو بیاره‌ و بازیان و قزلجه‌ و عه‌سکه‌رو ئاغجه‌له‌ر و مه‌رگه‌و ماوه‌ت و پشه‌در، له‌گه‌ل شاری بچووه‌کی ره‌واندز و کۆیه‌ و ئه‌ربیل و ئه‌میدی و خوشناو و شه‌مدینان و ته‌واوی گوندو شارۆکه‌کانی کوردیه‌کان گه‌راوه‌ که‌ هه‌ر یه‌که‌ له‌وانه‌ به‌دوایه‌کدا وه‌ک (دار المعارف) و خویندنگا بالاکانن، ئایا سه‌باره‌ت به‌وانه‌ زانیاریت وه‌رگرتوه‌؟

یاخود ئه‌و زانا به‌رێزانه‌ی بینیه‌ که‌ له‌تاشکی و شیروان و تاش و گه‌یلان و تاغستان و ته‌واوی ناوچه‌و ولاته‌کانی دیکه‌وه‌، به‌رده‌وام له‌پیناو خویندندا هاتونه‌ته‌ مه‌درسه‌و حوچه‌کانی کوردستان و چه‌ندین سال ماونه‌ته‌وه‌و پاش به‌ده‌سته‌هینانی زانست و هونه‌ره‌کان و

دهستاوده مستکردن و خویندنه‌وو ته‌واو کردنیان ئیجازه‌تنامه‌یان و هرگرتوو و له‌پیناو بلاوکردنه‌وی پرشنگی زانستدا گه‌راونه‌ت‌ه‌وه و لاتنه‌کانی خویان؟ ئە‌ی ئایا کۆنسول لی‌کۆلینه‌وی له‌ به‌ری‌ه‌بردی ژیان و گوزهرانی ئە‌و فیرخوازو تهلەبه‌ زانستیانه‌ کردوو که له‌ لایهن جە‌لکی نه‌جیبی کورده‌وه دابینه‌کراون؟ هه‌روه‌ک ژیا‌نی مامۆستایانی خویندنگه‌و مه‌درسه‌ کوردیه‌کان که زۆربه‌ی له‌ لایهن خە‌لکی موته‌مه‌دینی کورده‌وه دابینه‌کری‌ت.

حاشا، کۆنسولی ناوبراو نه‌ ئە‌وانه‌ی ببینون، نه‌ بیستونی، نه‌ لی‌شی کۆلیونه‌ت‌ه‌وه! سه‌یره، کۆنسولی ناوبراو ده‌زانیت که ئە‌مه‌رۆکه‌ زۆربه‌ی زانیانی خویندنگه‌و مه‌درسه‌کانی ویلایه‌ته‌کانی مه‌که‌ی موعه‌زمه‌ و مه‌دینه‌ی مونه‌وره‌ و میسر و شام و به‌غدا و حه‌لب و موس‌ل و دیاربه‌کر و خه‌رپوت و سیواس و ئە‌رزروم کوردن؟! نه‌خێر نازانیت! ئایا ناوبراو به‌ به‌رهمه‌ زانستی و به‌سوده‌کانی ئە‌م ده‌سته‌ زانا و که‌سایه‌تییه‌ شایسته‌ و فازیلانه‌ی کورد ده‌زانیت که له‌گۆشه‌ و که‌ناره‌ شاراوه‌کانی ئە‌سته‌مبولدان و هه‌موو کات له‌ رۆژنامه‌کاندا بلاوده‌کری‌نه‌وه؟! نه‌خێر نازانیت!

چونکه‌ کورد میله‌تیک‌ی بێ‌ه‌ی و شایسته‌ و گوێرایه‌لی وه‌لی ئە‌مه‌رو نیعمه‌تی حه‌زرتی خه‌لافه‌تسماتی پاشاهیه‌ی و به‌ئاراسته‌ی یه‌کیتی میله‌ت و نیشتمانی عوسمانی هه‌له‌سورپیت و کارو به‌رهمه‌کانیشیان ناو و واژۆی (خالد کردی)، (کیفی کردی)، (فیضی کردی)، (عبدالرحمن لامع کردی)، (سامی کردی)، (رسول مستی کردی) داده‌نین، هه‌ربۆیه‌ کۆنسولی ناوبراو نه‌ له‌وانه‌ ده‌گات و نه‌ توانای جیاوازی‌شی هه‌یه‌ له‌نیوان به‌رهمه‌کانیان. کۆنسولی ناوبراو ناوی پاشاکانی ئە‌یبویه‌ی کوردو به‌شدارییانی له‌ کاروباری و حکمداری و سیاسه‌تدا نه‌ببینوه‌ که له‌نیو لاپه‌رمانی میژووی جیهاندا تۆمارکراون. هه‌روه‌ها ناوی ئە‌و حاکم و والی و دانه‌رو میژوونووسانه‌ی پێشوو و سه‌رۆک و ناغاگانی عه‌شیره‌ته‌کانی کوردیشی نه‌دیتوو.

ئایا کۆنسولی ناوبراو سه‌باره‌ت به‌ که‌سانیک که له‌ ئێراندا ناوبانگ و پینگه‌و ریزی گه‌وره‌یان هه‌بووه‌ وه‌ک (سه‌رداری کل) لی‌کۆلینه‌وی

کردووه؟ ئهم زانا پايه‌به‌رزه ده‌روبه‌ری سلیمانی به سنجه‌قی سه‌دهشت و شارۆکه‌ی نه‌ستانه‌وه په‌یوه‌ستکرد. یه‌م زاته جه‌ند سائیکه کۆچی دوایی کردووه. هه‌روه‌ها (عه‌زیز خانی کورد). ئه‌مه‌رۆش وه‌زیره مه‌زنه‌کانی ده‌وله‌تی ئێران وه‌ک (حیسه‌توله‌وله) و (پاشاخان) برزای سه‌رده‌ی ناوبراون. ئایا کۆنسولی ناوبراو درکی نه‌کردووه که ئه‌مه‌رۆ کوردان به‌شیک‌ی زۆر له زاته پايه‌به‌رزه‌کانی ده‌وله‌تی هه‌میشه‌به‌رده‌وامی عوسمانی له ریزی والیه‌کان و موته‌سه‌ریفه‌کان و قائیم‌قامه‌کان و به‌ریوه‌به‌رمان و کاربه‌ده‌سته‌کانی به‌شی په‌روه‌رده‌و سه‌ربازی و ئیداری و هه‌روه‌ها کاروباری ده‌ره‌کی و له‌پۆسته گه‌وره‌کاندا پیکه‌هێن؟!

هه‌روه‌ها کۆنسولی ناوبراو سه‌بارته به‌و کوردانه‌ی نه‌بیستووه که بۆ بازرگانی روو له روسیا و ولاته‌کانی ئه‌وروپا و ته‌واوی ناوچه دووره‌کان ده‌که‌ن و زۆریه‌یان شارستانین و به‌کاری بازرگانی و کشتوکال و پیشه‌سازییه‌وه سه‌رقالان و زمانی بیانیه‌کانان ده‌زانن؟

کۆنسولی ناوبراو، ژماره‌ی دانیشتوانی تاپه‌فه‌ی کوردانی شارنشین و هه‌روه‌ها عه‌شیره‌ته ده‌وارنشینه زۆر زه‌هنده‌کانش نازانیت یان ته‌واو ئاگادار نییه. له‌به‌رئه‌وه‌ی (صاحب‌الدار اداری بما فی‌الدار / خاوه‌ن مال باشتر ده‌زانیت چی له‌ماله‌که‌یدا هه‌یه) به‌لام سه‌د حه‌یف و مه‌خابین له‌م جۆره کۆنسولانه که سه‌بارته به ده‌وله‌تی عوسمانی و گه‌له موسولمان و نه‌جیبه‌کانی، هه‌میشه زانیاری پر که‌موکورتیی و ناراستیان به‌ده‌وله‌ته‌کانیان که‌متره له‌خواستی باناوبانگبوونیان، هه‌روه‌ها نازانن که :

و کم من عائب قوما اصیلا
و آفته من الفهم القصیر

زۆر هه‌ن عه‌بیده‌گرن له قه‌ومی رسه‌ن
تیگه‌هیشتیان کورته‌و ناپه‌سه‌ند

لیرموه، داواکارم کۆنسوئی ناوبراو لهم وه لامه‌ی سه‌رموه و
ده‌رخستنی ورده‌کاریی راستیه‌کان و پینشان‌دانیان، هه‌له‌کانی
راستبکاته‌مو هه‌رموه‌ها لهم نووسینه درێژو هاوارو ناوازو
وه‌بیره‌ینانه‌وه‌ خا‌که‌رایه‌ی ئیمه‌ دلتنگ نه‌بی و به‌سو‌کایه‌تی بو‌خوی
نه‌ز انیت، چونکه‌ نالی کوردیی فه‌رمویه‌تی:

بو‌چی نه‌گریم سه‌د که‌رهم دل ده‌شکینی
بو‌چ مه‌ی نه‌رژئ شیشه له‌سه‌د جیگه‌ شکاوه

ئهو قسه‌یه‌ش زور راسته‌ که‌ وتراوه (هرکه‌ زخمی خورد البته
فغانی دارد / هه‌رک‌ه‌س زامیکی هه‌بی بێشک که‌ هاواری هه‌یه) و‌یرای
ئهو‌ه‌ش، مه‌ستوره‌ی ژنه‌شاعیری ناوازمو به‌ناوبانگ ده‌لنیت:

سخن کوتاه‌ مستوره‌ فغان آهسته‌تر به‌تر
ز ناله‌ دم‌ مزن سوز سخن سر‌بسته‌تر به‌تر
دوا قسه‌ی ئه‌دیبانهو مه‌ردانه‌ کۆتاییهات و والسلام

داواکاری گشتی ولایه‌تی خداوه‌ندکار
عه‌بدولر‌محمان ناجیم

سیر ھینری ترۆتھر (۱۸۴۱-۱۹۱۹)

" Clause 24.

" Persons who have attended and failed to pass an examination, shall not be entitled to attend on any future occasion within an interval of three months therefrom, nor unless and until they shall have given renewed notice of intention to attend an examination, and shall have paid fees as follows:—

- (a) *In respect of a Major Examination, Two Guineas;*
 (b) *In respect of a Minor Examination, Two Guineas;*
 (c) *In respect of a First or Preliminary Examination, One Guinea;*

in cases of renewed notices for examinations to be held before the expiration of one year, computed from the first day of the month wherein the examination was held in respect of which the original fee was paid; and in all other cases fees of amounts corresponding with the fees paid on the original notice.

" Clause 25.

" Persons who have given original or renewed notices of intention to attend an examination and have failed duly to attend at the time appointed for the same shall not be entitled to attend on any future occasion unless and until they shall have given renewed notice of intention to attend an examination, and shall have paid fees as follows, viz. :—*In cases of renewed notices for examinations to be held before the expiration of one year, computed from the first day of the month wherein the examination was held in respect whereof the original fee was paid,—one guinea,—or if the persons shall have proved to the satisfaction of the Council or the Board of Examiners (by production of medical certificates or otherwise) that the said failure was occasioned by unavoidable and proper causes,—one shilling,—and in all other cases, fees of amounts corresponding with the fees paid on the original notice.*

And whereas the said Society have submitted the said new bye-laws for the confirmation and approval of the Lords of the Privy Council :

Now, therefore, their Lordships are hereby pleased to confirm and approve the said new bye-laws.

C. L. Peel.

Foreign Office, May 15, 1879.

THE Queen has been graciously pleased to appoint Major Henry Trotter to be Her Majesty's Consul for Koordistan, comprising the Pahalics of Erzeroum, Kharfoot, Diarbekir, Moosh, and Van.

The Queen has also been graciously pleased to appoint Henry Lord Boulton, Esq., to be Her Majesty's Consul at Carments.

Foreign Office, June 16, 1879.

THE Queen has been pleased to approve of Chevalier Daniel Ploos Van Amstel as Consul-General for Australia, New Zealand, and Tasmania, to reside at Melbourne, for His Majesty the King of the Netherlands.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. Alexander Speed Webster as Consul-General for the British Colonies of New South Wales, Victoria, Tasmania, Queensland, Western Australia, South Australia, and their Dependencies, and all other Colonies or Settlements which may be formed by division of or in any connection with the said British Colonies for the King of the Hawaiian Islands.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. Gustav Travers as Consul at Hong Kong; of Mr. Gustav Monhaupt as Consul for Natal, to

reside at D'Urban; and of Mr. Gottfried Bulmeyer as Consul for the Town and Port of Bassain, including Diamond Island, for the German Empire.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. J. R. MacArthur as Consul at Singapore for His Majesty the King of Denmark.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. Robert de Selys de Fanon as Consul for the Cape of Good Hope for His Majesty the King of the Belgians.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. Edward E. Lane as Consul at Tuastall for the United States of America.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. John Chambers Kemsley as Consul at Port Elizabeth, Cape of Good Hope, for the Republic of Peru.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. Alberto Harris as Consul at Southampton, and of Mr. Tomas Cockbain as Consul at Liverpool, for the Republic of Chile.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. Henry H. C. Boack as Vice-Consul at Halifax, Nova Scotia, for the Oriental Republic of the Uruguay.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. Jorge Lucayo as Vice-Consul at Manchester for the Republic of Nicaragua.

The Queen has also been pleased to approve of Mr. Guillermo Moran as Vice-Consul at Hull for the Republic of Peru.

Whitehall, June 14, 1879.

THE Queen has been pleased to nominate and appoint the Reverend Henry Oswald Crow, M.A., to the Perpetual Curacy of High Worsall, in the county and diocese of York.

India Office, 16th June, 1879.

HER Majesty has been pleased to approve of the retirement of the undermentioned Officers of Her Majesty's Indian Military Forces:—
 Lieutenant-Colonel Henry Fowler Newmarch, of the Bengal Staff Corps. Dated 15th April, 1879.

Lieutenant-Colonel Ralph Bristow Dundas, of the Bengal Army. Dated 1st May, 1879.

Lieutenant-Colonel Wilfred Hudleston, of the Madras Staff Corps. Dated 1st May, 1879.

Major Thomas Herbert Lewin, of the Bengal Staff Corps. Dated 24th March, 1879.

Major Peter Lawrence Gordon, of the Madras Army. Dated 17th April, 1879.

BREVET.

The undermentioned Officers are granted a step of honorary rank on retirement:—

To be Colonels.

Lieutenant-Colonel Henry Fowler Newmarch, of the Bengal Staff Corps. Dated 15th April, 1879.

Lieutenant-Colonel Ralph Bristow Dundas, of the Bengal Army. Dated 1st May, 1879.

Lieutenant-Colonel Wilfred Hudleston, of the Madras Staff Corps. Dated 1st May, 1879.

To be Lieutenant-Colonels.

Major Thomas Herbert Lewin, of the Bengal Staff Corps. Dated 24th March, 1879.

To be Deputy Surgeons-General.

Surgeon-Major George Barnard, of the Bengal Army. Dated 31st January, 1879.

Surgeon-Major Joseph Ewart, M.D., of the Bengal Army. Dated 1st February, 1879.

Surgeon-Major Charles Palmer, M.D., of the Bengal Army. Dated 31st March, 1879.

طبعی اولوب قسقا ایهمن آزاده اولدندن
یازدم . دردمت انشا بوسان کتکک
مصارف انشا منه شمدی به قدر اوچیوز
ایرادر برمیلع طولانش پندری طولانده
براشدر . شو اجه ایه بزمه بر ایش کو
ر به چکنه شمه بو قدر . برده فرق کایسا
قصه بنده سوبک مدری جهله اوج درت
یک لیرا مصرف ایه جورده بولان سو
رک تصبه بقدر کتولسی متران بلده تک
و نضویس منصرف و قوماندان ایشار حضرا
تک چله اماندن سو قوماندان شوه تصور تک توه
دن فیه ایصالیبون عدلیت بر تشبیه و شرفیت
ایدرن کور به بیره . صوبک اسی له و علی
لخصوص عساکر شاهانه بو حیوانات بیره به
دوخته مستحق تعزیر اولوب اگرچه
شورزو وامل میدانه بیچار ایسه و بونکاه
ایر برارده . بلده نکر بوراک تنظیف ایشیلور
ایسه سبیری بحق کتسورن بین شایان
تقدیس ادمردن عد ایدم یولور . و فرق
کلیبا قصبه مندی ذاتاً حاکم اولدنی ایه
فدراً ولا یلاک ایشار بر سنجای اولمش
اولور .

بازده ادرندن بیعت ایدم . جلوس
شایون رسم ایلیک پارانل بر حاده اجرا
اولدنی کی کیمه شهر ایدی دخی هرمن تک
فوق بنده ایدی . چار شوی بازار و جموع تادیل
ایله زو قید ایشار . هر روز « بادشاهم
شونککه چوق یشا » مبارک الطراق
تادیل ایدونادش ایدی . هله قوسلو
سابل و زبمی شایان ایدی . چناب حق
پادشاهم افسدم حضرت شیک وجود
هسبون نری کال عاید . برقرار یورسون
آمین .

اگرده برام مناسبتیه بعض آجلی
خادمه فوهد ایدی . اسباب مورجه سی
کیم بیدر . باقر کتصل اولدی . برماله
ایلاک کورنی بعض افراد عسکر به وسار
سلطان سلیح جورده بر کارخانه اجتماع
ایدر . کیم یولور دهسا ک ایدر . ایش
ضوک بر شاهشده تظاولی ارا نه آجیلان
باب منازعه مضار به قدر ایلور . بو قدر
اولسه . بونکده تاله سه اعلا . بومضار به
هله شهر سیرلاسه منبد اولور . اراده
سوز اون کیشور بکشور و مجروح اولسی
اتاج ایلور . محل واقعه درق عام . بو قدر
کوردلی اولور ادمر اولور قور قیر یورده
شوقان تک منته تشبث ایدم من .

مرکب اولوب یوزن کتدی صنتسره
اسباب ترقی مساوت متغایه اله استصانه
چالیشور .
شده بقدر شویورده ای اجتماع لندن
کلی استفاده ایش اولدنی کی بو کره
مکات وامل اجنبیه هر روز به زنه جیرینی
دخی دعوت ایدرن عوی بر اجتماع مندی
قرار شد یور به تبادلیه شو کونزده ذکر
اولسان اجتماع عومیک توبه اسبابی اله
اشغال ایدیور .
عقد اولدنی حق اجتماع عوی به ادبیات
بین الملل قونفرسی « نای و بر باب بو
چیچیک ایلول اون سکرتنه . کشانیه
یکری در دینه قدر درای جهله متراندر .
ایش اعضادن مرکب بر توبته ترتیب
اساسی قی قرار شد بر مش و پورتیک قون
فله اجرایی ایچون دخی ایکیمی درجه
درت قویسیون تشکیل اولمشدر .

شده بقدر ایچون ایش تفر مجرورک
دعوت واجاب اعلان ایشدر . بو قونفره
به دعوت اولسان هر روز اوستریا و المانیا
و فرانسه و انگلزه و ایٹالیا و روسیه و اسپانیا
و پورتقال ایشکندن دعوت اولمشدر .
خالد هر شیک معاوت متغایه ایه
ترق ایدم جسی ارق ردی قابل اوله میان
ستاقیدن اولسبه و دفعه شو قونفره تک
دخی اوور باجه زنه جیرینی صنتسره
بر ترقی بی موجب اوله جفله هیچ شیه
بو قدر .

اوسیت

انکارونک دیار بکر قوسلوسی مستر
(تروت) کردنه دار یازمش اولدنی
لاجه معومده . جن القز (بو قدر) دیدنی
و فیللمقه کتضاه طولدران کرد ایدم .
تغذ انک سازه و اکتستعزجه بر قزل کرد .
نیصل اصل ترجمه سی موی ایلاک حسی
خطسره مالی و استخبار و ایشاری لازم
خیلی حقایق من خالی نشر یاتنه یا شعور
کتدیو سنجده محققانه بر (مقدمه رد) اولق
اوز . اراده بیه کزه تقدیه بر هر هیچ
اولماسه ترجمه سی اولسون ترجان حقیقت
سه تونزده درح مسطور یور ایدم
عرضه اجتمار ایدرم
(کیق)
عقل (کرده) .

(۱) کوا دارانی زر کره کر چین کاه
کتلاری چاوخار شیرین سوار حال ملک
سار

ترجمه سی

ای اتار بی صبریه یعنی شدن چاکتی
اگر قیردی و بناقری کتاری - مجوه به -
ای باشلوی اگر تیره کوزی ینجو رسبه
خاقری کاتارستان مسکی مثاوه - مجوه به -

(۲) کانی ها نه سر کیشان ابروی توله
باش چاوت
مستدسی و اقزری که کلمات شماری
ترجمه سی

و نا که مالی مجور کوزر کلک تسو بر ری
چکد کدن سکره ناشی چکنمه کادی
مراتبه - سرشوش اولمندن اوله
الی توه دیکه خط پرکاری اگر تیره کادی

تجربه سی
من دخی زانی بلدی تقلید ایمر کور بیورسک
اوله مر - نه دیم - سرم و سبیا کردنه
اولمه هر ایستدیکتاری کور یا به بلورسید
(۵) اگر تو راست دلی بو تامل دل نیت
ایدی بوچی
دوروزن تیر موی کانت به خور شوین دیلی
سوغری

ترجمه سی
اگر من طوغری سو بلور ایش سده
بورکی اویدان من دکلی ایش بین یا هدر و
ای یلاچی مجبو بهوم که اوق کی کرپاکردن
خره قران اوق - کوزه سرمه چکنک
نادی او توداملی -

(۶) کل امر و خو مقابله کردی رخسار
لهای خلق
بلی هر دم دراوو هرزه کون مجوب بلزاری

ترجمه سی
کل و کسون چارشی ادمری یانده
کتدیوسن رخسار که مقابل خودی اوت
اوت چار شوه مولاشان کوزله داما دهن
دریده و پوش بوخار ایلور
(۷) ز کوفرازه خون دهنی له کوشه
ایدرن کوزون
له دوری جاوه کاتو له جاوم هینسه
خون باری

ترجمه سی
ملک مجور کوزر کمن دور خالده سید
اوقدر قان اغلادک شده خسته کاشین
کردونک بخوری کوشه سنده خان فرلور
(۸) له چارلیت قدمک ایدله چار کس
کرده تادری
مخوت عقل و هلد صبر و لهفت امداد
بلداری .

ترجمه سی
ای (کرده) اولجه بدک دورت ایشمدن
دوت لسنه اصلا ایدم یعنی هشتک
جهنله کتسه کدن عقل کوزکشدن صبر
بختکدن یازم کدن بارلق تکلمه .

موافق

تیمم دوی الاذنب
ویکتی قور و قلی یلدز
مجموعه الاذنبات اشیراً نذر اولنان
تومرولی انصه سنده بوسر لوحه ایه
کوز اولان بر بد مخصوص فیکتر ترجمه
ای صیغاً نکل و درجه نوم کوردلی
برمنور قور قلی یلدز بیک هیثات عومیه
سی راس تسیم اولان رحیم صلیک
مرکز طوغری ندر جماعت کتاف ایشیه
(توات) یعنی چکر دک نیلان برتنسقه
مشینه اراه ایشندن مبارکدر . و آمدن
تجس جهت مقابله طوغری مده نورومی
کتدیکه فلت عرض ایمر بر مصعب اشدنیسی
کوزیلر که بو کاد دخی (ذنب) دیر
یک زاید متکابر بر توانی صیغ اولان
ماده . معایبه بر اس باطاف صفای اطلاق
ایدیلر . کوا کب ذات الاذنبات کور یوقری
هر شایان بر کسب ازیدار وضیاری ایسه
و آمدن زانو طوغری کتدیکه تانام ایشلر

پروانند و ملاشدند و کلابند و ملاغتسا -
 و سوار جهات و بلدانند علی انبوه
 الم تفصیل کردستان مدرسند
 بب رفاچ سنه افتادن و تحصیل علوم
 و نه مداومشله نسخ متداوله فی اوقات
 کلابند صکره اجلاز تمامه المرق نشر افرات
 بم ایچون و ملاشله نه عودت الملکه اولان
 عی کرام الیه کورنشینی . یا خود بوجه
 سه عاومک امر ایشاه و اداره ری کرد
 بحالی کر بند و حیصه سی طرفندن تسویه
 نمک کلدیکنی و کرد مدرس و خواجدهر بنک
 قناری بی معاش و وظیفه صاحبی انقیاب
 بد اهالی محفنه و مدینه سنک انقیاب الیه
 قوش ایلکنده اولدوق بی تحقیق ایلمیشی .
 ثاماً قونسلوس موی الیه نه بوزری
 درمش . ونه ده انشمش . ونه ده تحقیق
 و نه تشدر . عیبا قونسلوس موی الیه
 بوم مکمل معظه و مدینه منوره و مصر و شام
 بغداد و حلب و موصل و مار دین و دیار بکر
 رفر یوت و سیواس و ارضروم و لایترنه
 انان مدرس ملک اکثر بیس هلاک اکراددن
 بلدیغنی بیلوری . خیر بیله م . یا خود
 بوم درسدانده او بیخول و خفاده موثان
 انام عملا و فضلالی کرا دک هروقت غزتمار
 نه نشر الملکه اولدوقری آثار علیه و ناهمه .
 غنی طابوری . خیر طایمیز . حقیقه
 ر . چونکه کرد طاقه مطیعه و خلافتی
 جروولی نشری اولان ذات خلافتی
 نیشاهی حضرتن بنه مطیع و منقاد اولد
 فرتن و نشر بی ملت و وطنک جهت وحدت
 منقده جامعده سی اولان عثمانی صایه برق
 قنای بیلدکرندن نشر توآبای الملکه اولد .
 ری اثر بیته (خالده کردی) (کتی کردی)
 بیضی کردی (عبدالرحمن لامع کردی)
 ساهی کردی (رسول مستی کردی)
 نشرار بی وضع ایلمه مزار . بار بی قو
 لیلوس موی الیه دخی نه انری طایه بیلور
 بینه اذ اثر بیک فرق و تمییز نه مقدار اولور
 قونسلوس موی الیه کردردن امور ملکیه
 بویله مایته بده و نشر و اسمری بیته صحافت
 و اریخ جهان اولش اولان ملوک او بیسه
 له بونجه و لاده و امرا و مصنفین و مورخین
 بسالعه فی و کرد هشتر کتیر سنک رئیس
 به تکلم بی و اغار بی دخی کتب توار یئده
 بوزر مامش . قونسلوس موی الیه کردردن
 بی ایران طرفنه کیدوب علم استعمادی
 یا بیه سنده آز بروقده کسب اشترا و یاه
 ادعبار الیه نشر بیضوع رز الیاز (سردار
 م) و بذات عالی ساجا بیه جوایز نه سردار
 بیاضنه خلق نستان قصیده سی اهالیسنند

بوئش و رفاچ سنه اقدام دار بقاوش
 اولان (سردار کل) (کردعز ز خاندر)
 والیوم ایران دولت فقیهده سی و کلاسنند
 (حشمة الدوله) (یا شاخان) - حضرتزری دخی
 سردار مشار الیه کرد اراده سیدر و اولدیغنی
 دخی تحقیق ایتماش . قونسلوس موی الیه
 کردردن ایوم بلک جوق ذوات معالیجات
 درایت و استقامت ذاتیری جهته دولت
 ابد مدت عثمانیه ده و الیالک و متصرفلی
 و قانق مطلق و مدیریت مأمور یئر له علیه
 و عسکر یه و ملکیه و امور خارجیجه خدمات
 جلیله سنده بولندقر بی دخی ادراک ایلماش .
 قونسلوس موی الیه کردردن لاجل الصوره
 روسیه مالکنکه و اوروپا و سایر اماکن
 بیده کیدرک اکثر بیسنکندن و تجارت
 و زراعت و صناعتله مشغول اولدوقری بی
 واجتی لسانر نه کسب و قوف ایلدر بی بی
 دخی استقامت ایتماش .
 قونسلوس موی الیه کرد طاقه محفنه .
 سیله خیمه و چادر نشین اولان هشتر ناموده
 کرد بیک مقدار نفوس بی دخی بیله سیوب
 یا کاش خیر و پر مشدر . زیرا (صاحب
 الدار اداری بقای الدار) فقط حیف صدحیف
 که بوشلو قونسلوس ملک دولت علیه عقابده
 و اقوام نجیبیه اسلامییه قارشوسنده دائما
 دولکسز بیته و یرنکه اولدوقری معلومات
 ناقصه و غیر صحیحه و غزته لرله نشر ایلکنده
 اولدوقری مقالات و تفوهات غیر لاشدری
 صحیح نظر بیله باقیلور . و اوروپا اهالیسی
 دخی بوزره السامه رق طرفردن متصل
 علیه مزعز اعتراف لایدیلور . نیزر که بونزک
 یازدوقری مقاله اصلن سردر . نیزر که
 بونزک و یردگری معلومات تابع موقوفندن
 یا خود تکلمر .
 نیزر که بونزک کسب اشتها ایچون
 دولتر بنه اولان اشعارری هب نقصاندر .
 نیزر که .
 (و کم من عاب قوما اصیلا)
 (و اکنه من القهم القصیر)
 ارتق قونسلوس موی الیه جواباً
 یالاده بسملو بیان اولان تفصیلات معروضه
 محصده الیه خطا یاسنک صحیح اللمسی و مندی
 دراز و فر یادو آواز حاجزانه من دن دخی اصلا
 غار ناسنی کنوسنه اخفای ایدرز . چونکه
 نالی کردی یورش .
 (بوچی کریم صد کریم دل دسکنی)
 (بوچی نرزی شیشه لصد جیکه شکوه)
 یعنی ایچون و فصل اعلام بی بن . کسین
 هر کس کون یوز کره قلب و روی می قیارسین .
 فصل و ایچون شراب دو کلسون که شیشه سی
 بوزردن قیرلشدر . و بودیک صحیح

و لغوی برسوزدر زری (حرکت زخمی
 خورد البته مفاد دارد) معذت کردشاعر
 نادره و مشهوره لرندن ستوره نیک
 (حین کونامه ستوره فغان آهسته تر بتر
 ز ناله دم من سوزم سخن سر بسته تر بتر)
 بیت ادبانه و مرده سیله ختم کلام
 ایلرز و السلام .
 مدعی عمومی ولایت
 خداوندگار
 عبدالرحمن ناچم
 بر غافه و نبالی الیه ارقدائی ارسته ده :
 - فصل . سنی بکن کون ختمی ایدن
 زانه برده تصادف ایتمکی ؟
 - اوت قافه روآیالده راست کلام .
 - آنه یادک . کندیسینی دوللو به
 دعوت ایتمکی ؟
 - دوللو بیچون دعوت ایدم ؟
 - جام سکا حقیقت ایتمدی ؟ البته
 بر اتقام المنی ایسترسک .
 - های شاشقین . بن ای دوللو
 دعوت ایتمک بنده کندیکنده دوللو ده نلک
 اولغلمک احتمالی ایار . او یله انتقایی
 اولور . بن اندن دهها کمال بر صورت
 انتقام الیم ؟
 - فصل ؟
 - دیدم یا . کندیسینه قافه روآیالده
 راست کلام . بوزده هیچ اثر اشیرار
 کوسر قیدرک لطیف بر تبسم الیه کتدم یا نه
 اوتورد . مکمله اتانسنده یاره به احتیاج
 اولدیغنی اکلا دینمندن در حال جیمیند یو
 لیراتی بر بافتوب چقاروب قرضاً و بر دم
 هم کلکه قارشو اکا ایلیک ایدم . همد
 لیرده بی کوردی برده عیبیلینده و تکو
 ایسه بندن صاوشتمه و یوز بی کوردمک
 چاشتمه سب اولدم .
 بری ای قرنه ایلی الما ملک میکن او
 لدیغنی ادعا ایتمیله ارقدائی کولرک اد
 سنده اوله شیئی اولور دیدرک بر الما الور
 بر بونک اوزرنه ارقدائی دیرک :
 ایشته شدی ایکنجیسی بیمن سکا
 چونکه برانه سی معده که بولنیور .
 وولتر نام قیلسولک اقامت ایلمدی ق
 نه ی سرایده قیلوسوفی طایوب کندیسینی
 رفاچ کون کیریمک اوزره کلان مسافر
 اصلا آتسک اولدینندن موی الیه
 قرزک کترتی کوردیکه در امشک :
 یارب ! من بی دوستم بدن قوز
 دشمنلر نی کندم باش چقارم .

ناجیم به‌شیریک وه‌لامی شیره‌که‌ی نهمین حیلمی نه‌فه‌ندی ده‌داته‌وه

له‌ژماره ۱۰۶۵ی روژمانه‌ی (ترجمان حقیقت) دا، نهمین حیلمی نه‌فه‌ندی شیریک‌یکی به‌تورکی سهاره‌ت به‌ ناو نووسیوه‌وه عه‌بدولرهمان ناجیمیش وه‌ک نه‌قشبه‌ندییه‌ک له‌ژماره ۱۰۷۳ی نه‌وه روژنامه‌یه، که له روژی شه‌مه‌ی ریکه‌وتی ۱۴ی کانونی دووه‌می ۱۸۸۲دا، چاپ و بلاوکره‌وتوه، به‌شیریک وه‌لامی حیلمی نه‌فه‌ندی ده‌داته‌وه که له‌هه‌ر به‌یتیکیدا هه‌ر چوار ره‌گه‌زه‌که‌ی سروشت له : با ، ناو، خاک و ناگر پیکه‌وه کو‌ده‌کاته‌وه، نه‌وه‌ی روژنامه‌که به‌شیریک‌یکی بی‌وینه‌ی داده‌نی . به‌م شیوه‌یه:

نقشبند باد هوا در آتشله خاک اوستنده صو
نکته کو در نقش مائی نقش مائی قتنه‌جو
آتشین اولسه اولور بر باد برکی کلرک
هپ صوندر کلشنک طوپراغی طوتمز رنگ بو
انعکاس آتشی عشقله طوفان اولدی آب
تند باد قهر ایله بو خاکی باصدی سو بسو
کلمسه جنتدن نصیبی نار غمدر آدمک
اغلامه باد هوا خاکه دوکمه آبرو
آب و تاب قالمدی بر باد اولدی ملک اول
آتش عشق ایله یاندی خاکه چوکدی سرفرو
بو زمینده ماجرای عشق چوق صو کوتورر
آتشی جانسوز قارشو باد در هپ کفتوکو
باد بر کف حلمی بی‌تنظیر ایدن بو خاکده
آتسه پیرو اولورمی (ناجما) هر آب جو

اولور . بونوعك الك مشه
 ساحلنده در كه طيش طرفي
 درين قهرندن ديگجه يو كسك
 دن بر ميله قدر وساحلندن او
 يكر ميدن تمش ميله قدر اوله
 قييسي بو بنده ۱۰۰۰ ميل قدر
 بوسدن انچرويه كينك كيره
 بوغازلر بولنديغي كي سد ايله
 صودخي درين وليمانلقدرد .
 ديوار سدلري براق اطه
 كده « حصار سدلري » عدا
 شركت اطه لري ديتيلان
 الك بيوكي اولان تاهيتي جزير
 ينك حصار سدي عدا و اتمسته
 ۷۰۰۰ اياق يو كسك ط
 بو اطه نك اطرافنده يو ك
 او قيانوسدن يارم ميلدن او
 و ۲۰۰ اياق درين بر قطعه
 بر مرجان قيا سيدر .
 « آتول » تعبير اولنان
 بوزدن او چيوز اياق قدر در
 الهی ميله قدر اوزون بر قطعه
 ايدن دوز وانمز مرجان قيا
 عبارتدر .
 آتولر كاه دكر مي كاه بيض

هنرمز مع كامدله سوق ايلز بر قطرد **صو**
 عالمالي سيراب ايلر كن « حساب آرزو
 كزديرن هر جايي ميل و لعل خالكدر بني
 اب ودانه كزدير انساني دير لر سوبسو
 ايلز آب حيات لعل جانبخشن در يغ
 سوق ما جرينه واقسه اوشوخ شيوه خو
 هب خياليله بگر عمرم زلال لعلنك
 صو بو لغزسه تيم ايله جا زدر وضو
 دو ككيلان صوقابني طولدرسه ايلردی كوكل
 ما ججراي وصل ايچون دلداره صرف آبرو
 عالم آب تو اضعدن بولور رندان فيض
 بزمه نشته پاش اولور ايلر سه ميناسرفرو
 منتسك سردر دل فراقكله انچون اغلم
 حنفظ آب ايلز شكسته اولسه البت برسبو
 ايلين تنظيم بازار درون فيض الور
 دفع آثار غبار ايلر صولانسه چارسو
 درر ك ايدنجه نقش بر آب اولديغن هر هوشيار
 از زياد آب و تاب كونه اولمز چاره جو
 آتدي صودن بر غزل بجرای انشاده ينه
 طبع شوق انكيز حلي چاغلابوب مانند جو
 بادبدي تسكين تاب تشنگان نظم اولور
 ايلسه تنظيره همت شاعران نكته كو

مخده سنك مقصدى نه اولدېغىنى ايضاح
ايدبور *

اويات

يك التمش بش نومرولى غزته مزه درج
اولتمش اولان هز نمل امين حليمى افنديك
صو نه متعلق غزانه نظره اولهرق ادبى
عمادان خداوندكار ولايت جليله سى سابق
مدعى عوميسى عزتلى عبدالرحمن ناچم افندى
طرفندن تنظيم ايديلان وهر بر بيتى عناصر
اربعه بي شامل بولان غزل بي بدليلدر .
نقشبند باد در آتشفه خاك اوستنده صو
نكنته كودر نقش مائى نقش مائى قنه جو
آتشين اولسه اولور بر باد پرى كلوك
هپ صودنر كلشك طيرايى طوغوزنك بو

انعكاس آتش عشقكله طوفان اولدى آب
تبداد قهر ايله وحاكى باصدى سو بسو
كاسه جشدن نصيبى نار غمدر آدمك
اغلامه باد هوا در حا كه دو كه آرو
آب و تاپى قالدى بر باد اولدى ملك دل
آتش عشق ايله بائى حا كه چو كدى سرفرو

بوز مينده ماجراى عشق چوق صو كوتورر
آتش جانسوزه قارشو باد در هپ كنگكو
بادر كنه حليمى نظير ايدن وحا كده
آتشفه پيرو اولورمى (ناچا) هراب جو

ذكر اولنان تلغرافنامه نك و رديكى
خبره كوره حكومات مخدهده سائر امريقا
حكومتلر بينى ضبط وانضمام املى قطعياً
مفقوذ اولوب بلكه اورو بانك امريقا
اوزونده بولان نفوذىنى كلياً محو ومنع
ايچون عوم امريقا حكومتلر نهر هر برى
نه بر دولت و حكومت مستقله اولهرق
قنذ بونوك سياسته بر اتحاد متين ايله حكوم
ت واحد صورتده تشكلى نوصبه
اولتمش ايش *

اكر حكومات مخده نك بو املى عوم
امريقا ده رواج بولوبده اتحاد مطلوب
حصوله كه جك اولور ايسه التمش مليوندن
مجاوز امريقا نفوس مخده سنك كند بيلر بينى
اورو يا نفوذندن قور تازمق مقصدى حصول
بولدندن فضله اورو باجه بر چوق دولتلك
امريقا نفوذى التمه كير ملى بيله مخلوط
اوله بيلور *

ماوش حياريه

اورو پ

وارشوه اهاليه سنك هوديلر عليه نه

- نعين اولسان مدت جيبانك ر بعي
قدر بينى ياشامش :

ارتق صوك بهسار موسمى دخی كلسدى
چالدى *

بركون موسبوده وو قزیه دبدى كه :

- ارتق فوجه كى نيس شهر يته كوتور
مليساك *

قزيا باسنك يوزسه باقدى . دو قور
دبدى كه :

- سكاو ره جكم تعبات مو جينه حر .

كت ايدرلك بو قيش كند بسنه باقارسك *

بر كره مارت آينى الله الور ايسه لك ادمونك

استقبالى حفسده كى قرار قطعى نى دخی
و پررز *

آئونين قوجده سنه وقاين والده سنه

سويليه چكى سويليه رك اوچى ردن نيسه

متوجهأ پارسدن حر كت ايديلر . سويليه .

چكى شى اوزون دكل ايدى * زير آئونين

هر نه نى ارزو ايدرايسه ادمون دخی اوارز .

وده بولتوب حالبو كه ادمونك هزارزو ايلد .

يكى شى دخی مادام ده پيروك كندى آرزو .

سى انك ايدى *

كوستاودخی دوستى ايله بر اريسه كيتك

ايسندى ايسه ده نشستى دخی برر كوتوره .

ميه چكسدن واندىن ايرلىق ايسه كند بيسى

ايچون ممكن اوله ميه چفندن كيددهدى *

باخصوصه كى ارتق ادمونك بر آئونينى

چامه‌گه‌ی ناجیم یان رینامه‌ی دیاربه‌کر

ئەوێ کاتە‌ی لەبەهاری ساڵی ١٨٨٥ ، سەعید پاشای خەندانی خەڵکی سلیمانی لەپۆستی سەدری ئەزەمی ئیمپراتۆرییە‌کەدا بوو، فەرمانی بۆ دەرچوو کە وەک سەرۆکی دادگای ئیستیئاف/پیداچوونەوێ دیاربه‌کر دەست بەکار بێت. ناجیم لەئەستەمبول‌ئەوێ بەسواری کەشتی بەرێکەوت بەنیو دەرپای رەشدا خۆی گەیانده‌ سامسۆن. لەوێشەوێ بەرەو باشوری رۆژە‌لات و کوردستان رێگە‌ی وشکانی گرتەبەر بەرەو دیاربه‌کر و له‌ ٢٧ی نیسانی ١٨٨٥ گە‌یشتووێ. ناوبراو ورده‌کاری گە‌شته‌کە‌ی کردۆتە چامه‌یک چۆتە هەر جێه‌ک و هەرکێ‌ی بێنیوێ تۆماری کردووێ چامه‌کە‌ی پێشکە‌شی سەعید پاشا کردووێ. چامه‌کە‌ی لەبەرە‌ندا بەزمانی فارسییە‌بە‌ناونیشانی (رهنمای دیاربه‌کر) ه‌ که‌ ٢٣٧ به‌یتە و ئیمه‌ وەرمانگێ‌راوێ بۆ کوردیی و ئاراسته‌ی گە‌شته‌کە‌شمان لەسەر نە‌خشه‌ دیاربه‌کر دووێ.

رینامه‌ی دیاربه‌کر

زستان کاتی رۆشت و پاشان هات به‌هار	ئەوسا دەمی رۆشتنم لێ‌یدرا قەرار
ئەوێ که‌وا له‌دێ‌ی من جێگێ‌ر بوو	سە‌ودای شاری دیاربه‌کری دێ‌گێ‌ر بوو
ئێستا به‌ فەرمانی شاهه‌نشای زه‌مان	من بوومه‌ سەرۆکی ئە‌و دەرور و مه‌کان
پیداچوونە‌وێ که‌ بۆ حە‌ق جه‌زایه‌	حوکمی ئە‌هلی به‌‌دکار بێ‌شک سزایه‌
تۆ دەرپرسی می‌ژووی که‌ بخرێ‌ته‌ روو	ساڵه‌کە‌ی ورد هە‌زارو سی‌سه‌ دوو
ئومێدم من هە‌یه‌ به‌ خوداو په‌یامبه‌ر	له‌ دادپه‌روه‌ری که‌ هەرگیز نه‌ چمه‌ دەر
کاتی‌ک مه‌به‌ستم بوو رێگام گرتە‌به‌ر	خۆم ناماده‌کرد من بۆ رێگە‌ی سە‌فه‌ر
له‌ رۆژی شه‌مه‌دا دەرچووین براده‌ر	له‌ شاری (نه‌سته‌مبول)ی پرشکۆ‌و سەرور

له و شوپنه ی وا هه به ته ختی پادشا
 سیبه ری یه زدانه چیگری ره سول
 تاوه کو مانگ مابن و بسوپرئ دهوران
 که که شتی ناگریبن تهرخان بوو بۆ بار
 له سه عات شه ش تیگرا بووینه که شتیسوار
 ریگای سه فه رمان به ره و (دهریای رهش) بوو
 بۆ یاریده عه ونی خودا هاوبه ش بوو
 دوو شه ومان وا له ناو ده ریا برده سه ر
 به سوار ی که شتی ریگامان گرت به ر
 نا له و ریگایه داو به و ناو ده ریا به
 پشت و په ناو هیوامان هه ر به خوایه
 سوپاس بۆ خودا که به یانی دووشه م
 له که ناری (سامسون) وه ستاین به بن بیخه م
 که شتی گرتی له نگه ری بن مه شه ققه ت
 له و شوپنه خو شه که شه ویک ماینه وه
 له وئ دابه زین گشت بن کی شه و زه حمه ت
 مان دوو بوون نه ما گشتمان حه واینه وه
 به یانی که هات و بن ناخو شتی و خه م
 که و تینه جو له و ری له رۆژی سی شه م
 حه وت مه جیدی درا به کرپی کاروانچی
 ناوی موراد بوو نه و کابرای کاروانچی
 نه و موها جیر بوو که سیکی خاوه ن دین
 ده ست و داوینپاک وچالاک و نه مین
 دوو که سی دیکه که هاوړپی کاروان بوون
 نه و فسه ربوون هه ردوو به پله ی سه روانبوون
 له و دوو که سه یه کیان ناوی سه لیم بوو
 نه و دوو که سه یه کیان ناوی سه لیم بوو
 ناوی که س زۆر جار له رووخسار دیارده کا
 بۆ سه لامه تبوون و توفیق بوو ده لیل
 مژده ی لاجوونی هه موو وه سواس بوو
 ریگه ی ساف وه ک دئی پیای خودا
 بۆ زاخاوی چا و له ریگه هه رده م
 نه و ده رو ده شته وه کو فه رش ی به رین
 خاوه نی مه نزل (جه قائی) نام بوو
 کاتی تاوی خوړ سه بی ده رکه وت به یان
 پاشی ریگه وتین به ره و ریگه ی ویسأل
 نه م مه کانه ره ونه قی جوان وه ک گه وه هر
 نه و سا عه زمی گرتی ری هاته به ر
 جیگه ی حه زره ت (عه بدولحه مید) دینپه نا
 په ناگه ی عاله مه سوئتانی عه دول
 شاری نه سه مبول لی ده میئ نیشان
 له سه عات شه ش تیگرا بووینه که شتیسوار
 بۆ یاریده عه ونی خودا هاوبه ش بوو
 به سوار ی که شتی ریگامان گرت به ر
 پشت و په ناو هیوامان هه ر به خوایه
 له که ناری (سامسون) وه ستاین به بن بیخه م
 له وئ دابه زین گشت بن کی شه و زه حمه ت
 مان دوو بوون نه ما گشتمان حه واینه وه
 که و تینه جو له و ری له رۆژی سی شه م
 حه وت مه جیدی درا به کرپی کاروانچی
 ناوی موراد بوو نه و کابرای کاروانچی
 ده ست و داوینپاک وچالاک و نه مین
 نه و فسه ربوون هه ردوو به پله ی سه روانبوون
 له و دوو که سه یه کیان ناوی سه لیم بوو
 نه و دوو که سه یه کیان ناوی سه لیم بوو
 ناوی که س زۆر جار له رووخسار دیارده کا
 بۆ سه لامه تبوون و توفیق بوو ده لیل
 مژده ی لاجوونی هه موو وه سواس بوو
 ریگه ی ساف وه ک دئی پیای خودا
 بۆ زاخاوی چا و له ریگه هه رده م
 نه و ده رو ده شته وه کو فه رش ی به رین
 خاوه نی مه نزل (جه قائی) نام بوو
 کاتی تاوی خوړ سه بی ده رکه وت به یان
 پاشی ریگه وتین به ره و ریگه ی ویسأل
 نه م مه کانه ره ونه قی جوان وه ک گه وه هر
 نه و سا عه زمی گرتی ری هاته به ر
 بن ترس دل بن خه م و رهنج و که سه ر

چووينه (ئاماسيه) شاری جوان و شه هير
 ههر له مزگهوت ته لارگه ليكي دپرين
 بوونی رووبار چهند پرد له ناوهندی شار
 والی شار بوو پياويکی عالی ته بار
 ئەو کەسەش (ريفعت خەلیل پاشا) بوو
 ژینی نوپي ئەو بەو ویلايەت دابوو
 لەسەر هەر رێ لەلای راست و لەلای چەپ
 پردی بنیاتنابوو زۆر گەورەو جەسیم
 فیکری کاری چاکە ی چەسپاوه لهوئ
 هەوئ ئەو تاكو قیامەت جی سوپاس
 رویشتم و بینیم من جوامپری ئەو
 پاش ئەوهی خەوتین بە ئارامی لهوئ
 لەرنگه بینیمان کۆشکیکی دلگیر
 گیانی ئەو بنیاتنەرە هەر شاد بئ
 لەسەر ئەو رێبە بئ نشیو و هەوراز
 ماینهوه شهوئیک لهوئ بو سووچدهم
 بئ گرفت و کیشەیهک هیچ موشکیلی
 شارەدپیەک پڕ له گولزار دلفرپن
 چونکە تیکرا بووینە هاو دەم هاو نشین
 ئەو شهووه خەوتین هەتا دەوری سەحەر
 هەر له ویدا هادی پاشا بینرا
 کاتی مەغریب گەبیە مەنزئ کاروان
 راهیپیک ئەمجارە بووموو خانە خوئ
 بو بەیانی لێرەوه کەوتینە رێ
 نامە کە ی میر ئەحمەد ئیستا هاتە دەر
 چاو و ئەو بە خشی بەدئ پرسنگی نوئ

جیپیهکی ئارام و تا حەزکە ی دلگیر
 بینرا تیکرا دیمەنی جوان وشیرین
 لەمبەر و ئەوبەردا چەند کۆشک و تەلار
 هەلسووڕو بنیاتنەر و ساحب و یقار
 ناسیفی دەوران وەزیری شا بوو
 چەندە رێ و رێچکە ی بو بنیات نابوو
 رینگە ی بنیاتنابوو تەخت وەک ناولەپ
 بانگیدا (هنا صراط المستقیم)
 بئ ئەوهی دوا ی بەرزەوهندی خوئ کەوئ
 بو وەزیر و کاربەدەست بیته ئەساس
 عەقئ و هۆش حەیرانە بو ئیدراکی ئەو
 بو سپیدە خوۆرەتاو کەوتینە رێ
 بنیاتنەری بوو شاهیکی بئ نەزیر
 تا قیامەت ناوی هەر له یاد بئ
 گەیشتینە مەنزئ له (چنگل بوغاز)
 کەوتە رێ کاروانمان لێیدا قەدەم
 شارەدپی (توقات) بووه جئ و مەنزئ
 باخ و بیستان دەوری داوه نەشئەهین
 تێپەری کات دەم بە خەندەو پییکەنن
 جارئ تر کەوتینە سەر عەزمی سەفەر
 دیتنی ئەو شهووقە بوڈئ وەک چرا
 له (یەکی خان) ماینهوه تاكو بەیان
 دلئسەخی و خوشمە شرەبی وا ها له کوئ؟!
 شاری (سیواس) بوو کە بوو بە شوپن و جئ
 حەزرتی شهووق ئەفەندی کەوتە بەر
 خاوهنی لوتف و کەرەم بوو خانە خوئ

به و په پری ریڼز نیمه ی کردووه بانگیشت
 له کوږی وی دوپو گه وهه درکهوت
 سه روکی دادگا پیاوړکی وریا
 له م سیواسه دوو شهوی تر ماینه وه
 زنده بوو له م شوینه کرپی کاروان
 هه ریک هه زده مه جیدی ده بوو بدا
 هه ر له سای لوتفی خودا و نه م شایه دا
 له گشت لا درکهوت که نه من و نه مانه
 خپرو چاکه بوته بنیادو نه ساس
 فه خری شاهی عه دل و سولتانی زه مان
 کارو ناکاری وه کو نه وشیره وان
 به و جیهانهای به خشی نه و دادپه روه رپی
 مردو هه رچی ما له شا نه وشیره وان
 پایه داری مولک و ده ولت عه قل و دین
 سپهرو سایه ی بمینی و پایه دار
 دوپ به بوته ی نوره وه پرشنگی هه س
 بیینه وه سه ر باس و خواسی نه هلی راز
 کاتی نه و روژه ش گوزه شت بن رهنج و ئیش
 خه وتین و ناسوده تا وه ختی سه حه ر
 ریگه ی هه موار کاتی نه و به هار
 هیشتا مابوو به فر به سه ر رووی کو هسار
 ده گری بو روینی به فری کو هسار
 پر له خو شتی و شادی بن نازارو خه م
 ته ی ده که یین نیمه به شادی ری دوور
 بو ی دره خت و لاله و دارو نه بات
 مه نزلنی نوئی جیهه که ناو و نیشان

سوژو چاکه و که ره می بو مان هه لپشت
 فه رهاد پاشای برای پیاوی به هه لکهوت
 (حه سه ن) ناو بوو بیرى جوانی وه ک ده ریا
 جووینه وه سه ر ری کاتیک حه ساینه وه
 هه ر له سیواسو تا خه رپوت نیوان
 دهستی دوعا بو (خان حه مید) به رزو کرا
 چه نده ری بنیاترا له م کایه دا
 له هه ر لا ناوهدان خه لک شادومانه
 عه دل شاهانه شمولی عام و خاص
 جینشینی نه نبیا و پیغه مبه ران
 دادپه ناو هه م عادیلی ده ورو زه مان
 فه خره پیاو له سه رده می نه ودا بژی
 ناوی باشی دادی بوو روچی ره وان
 پایه دار بن هه ر (امیر المؤمنین)
 خوړی روناکی شکودار سه دهه زار
 هه رچی پیویست بوو له ری و تراو به س
 هاوسه فه ر هاوړپی ری باز و نیاز
 له (ده لیکى طاش) شه ومان هاته پی ش
 بو به یانی دیسان ری مان گرت به ر
 سیحری جوانی هه ر له سه ر تا کو بنار
 ده چوو نه بو باخ و گولان ناو جو یار
 له و بناری کیوه خه نده ی لاله زار
 ریگه ده برین پیکه وه زور یاخو که م
 پر له نوره دل له شه وق و پر سرور
 نه شنه یه بو گیان و دل ناوی حه یات
 جیهه که ناوی شه ریفی (ناله جان)

ماینه وه لیره ش فه قهت ته نیا شه وی
 شوینیه وه سه رپئ سپیده ساف وگه ش
 شوینیک لیره ماینه وه تا به یانی
 شوینیک تیایدا وچانیدا گیان و دل
 نه و که سیکیوو میواندوست و جوامیروو
 کاتی شه و بوو هاته لام پیاوئکی پیر
 شاره زاو دنیا دیه و زور هوشیار
 پیاوی سولج و ناشتی و ته وانا
 هیئنده ماندووی ریگه بووین تامه زررؤی خه و
 بوسبه ی جارئکی دی که وتینه ری
 نهوجه وانیک نه و شه وه بووه میوان
 کاک یوسف زاده ناوی نه و حسه یین
 نه مشه ویش رؤیشت له گه ل کاتی سه حهر
 رووی شارئگه هه مووی ته خت و ته مام
 ریگه مان ته یکرد به هاوکاری خودا
 چون سه رنجمان دابووه سه ر تولی ری
 بچی هه لایه ک ده بیینی ئاوه دان
 چه نده رووبار وا له نیو شیوی به رین
 شوینی نه مجاره ش که تیشکی خسته دل
 شارئ بوو جوان و زهریف و پر له گوئ
 خانو مائی دل بهر و کوشک و ته لار
 ناوی شیرین و زولال پاک و رهوان
 هه ره وی پاشای شاکر بییرا
 گیان و دل له دیده نی بوو شادومان
 لیره نیبراهیم نه فه ندی ی ره نیس
 چونکه کؤنه ناشنا بووین لیره دا

شوینی وا درمانه بو راحه و خه وی
 ریگه که ی سه خت و نشیو پر به ردی ره ش
 جییه که که پی دهوترا (حه کیم خانی)
 مائی (مه حمود نه فه ندی) بووبه مه نزل
 له به هره ی نووسین و نه ده بدا تیر بوو
 خوئنه وار شیرین زمان و وردو زیر
 چه شیده ی تال و ترشی نیو رورگار
 ناوی (عه بدوللا نه فه ندی) و دانا
 تاسبه ی بیجوله نوستین هه موو شه و
 (حه سه ن به تریق) بووه مه نزلگه ی شه وی
 هاته لامان هه روه کو دؤست و نیشان
 خوا له چاوی پیس به دور بئ نه جمه عین
 هه مدیسان ریگه ی سه فه زمان گرت بهر
 گهرچی چهند شوین ناته واوه و نابه کام
 دهستی دوعا به رزه بو سایه ی خودا
 بییرا هه ر دئیته دئیته پیشتی دی
 هه ر بئی دادپه وه ری شاهی زه مان
 گوئدی گه وره هه روه کو شارئ ده ژین
 شاری (مه لاتییه) بووه جی و مه نزل
 باخ و بیسان مه سده ری رووناک دی
 چه ند ته به ق به رزو بلند ئاوایه شار
 باخ و په رژی نی سه وز میسلی جینان
 دلنه وازو سه رفراز گه ش وه ک چرا
 شه وقی نه و پر نوری کرد دوو چاومان
 خانه خویمان بوو به پرتزو هه م نه نیس
 ده عوه تی کردین له م شوین و جیگه دا

ئەلحەقى پېشانىدا مېرو وھە
 موئنىس و ھاودەم دۇست و يار بوو
 ئەو شەوھە تاكو سەھەر تېرىبووين لەخەو
 ھاتە سەر رېمان روبرېكى درېژ
 كەلەكېك لېرە وەستابوو لەكەنار
 زۆر بەئاسانى لە رووبار تېپەپېن
 خەلكى ئەو دېيە ھەموو كوردى رەسەن
 ئەو كە حاجى بوو مرۇفېكى كەمال
 شەو لەوئى خەوتېن بەيانى زوو بەزوو
 رېي دوور زۆرى نەما دل بەختەوهر
 بۇگەيشتن جەستە كەوتۆتە خرۇش
 تەى نەسىمى وەسلە بۆتە رېنما
 ھەر بە نېە باخ و گوڵستان و چىمەن
 تاكو (خەرپوت) دەرەكەوت لەم رېگەدا
 جېيەكى دلگېرو دلگەش بوو ئەوئى
 مونتەزەر رائيىف ئەفەندى ھاتەپرى
 خۆى نەبوو تەنيا لەگەل كاك عارفا
 ئەو جەنابە دەعوەتى كردين لەوئى
 پرسیارى والىم كرد لەم شارەدا
 فەرمووى ئەو زاتە لە دادگا حازرە
 تا ببىنىت جەوھەرى دادپەورەرى
 كاتى چووم ببىنم لە ناوەند مەحكەمە
 دىتم مە وھبى ئەفەندى ھەر لەوئى
 ھەر لەوئى مەحمود ئەفەندى بوو عەلىم
 پېشتەر چاوم مە بە مەحمود كەوتبوو
 ئەو شەرىفە خاوەنى عىلم و عەمەل

كۆپى وا خوشتەر لە سەد سەپرو سەفا
 گيان و دل تىنوى رەنەقى دىدار بوو
 بۇ بەيانى كاروانمان كەوتەوھ رەو
 ئاوى پاك و روون لەھەر لاوھ سەررېژ
 ناردى بۇ ئىمە خوداى پەرورەدگار
 پاش ئەوھ بە گوندى (قازى كۆى) گەيىن
 ھەر لەوئى دىتم زانای گەورەو پەسەن
 ناوى حافىز محەمەد بوو ئەھلى حال
 رېگەمان گرت پېش ئەوھ خۆە با لە روو
 گيان و دل ئىستا نىشائى چۆتەسەر
 شەوق و زەوق و ئارەزوو دل پر لەجۆش
 تەى دەكەين ماندونەناس رېگەى سەفا
 رېدەكەين ئاسودەو ئارام گيان و تەن
 (مەزەرەعە) مەنزىل بوو ئالەم جېگەدا
 والى ئېرە بوو (حاجى حەسەن) ناوئى
 دابى پېشوازى ئەدا كردو بەجى
 نووسەرى دادگا لەگەل كاك مارفا
 شېومان خواردو لەوى كردمان خەوئى
 تاكو سەردانى بكەم لەم جارەدا
 كاتى عەقدى جەلسەكان گوى راگرە
 بېتەدى عەدل و رەواىى و سەرورەرى
 موفتەخىر بووم چەند بلىئى ھىستا كەمە
 شارەزای ياسايەو زانا ناسرەوئى
 حافزىك پر سىنگى قورئانى عەزىم
 كاتىكى ئەو لىل شەرىف بەگ ھاتبوو
 دانائو خەتخۆش و جىي ھىواو ئەمەل

شاربه پیکه ر فازیل و خائی له به د
 شاره زای ری تا بلی زور مهربان
 ده وه تی کردین مرؤق ساده بوو
 دهر مه عاریف پشکنه ر شه وکه تمه ناب
 بوته مه نموری زه وی و مولک و عه قار
 هاوده م و هاورازو هاوفیکرو نیشان
 والی خاوه ن هیمه ت مه ردی به که لک
 ههروه کو ناکارو کارو ناوی نه و
 قهول و کاری ههروه کو ناوی (حه سه ن)
 ده وه تی کردین له نیو مال و حه ره م
 قهت دهر ون تیر ناخوا ناکا ئیکتیفا
 بو به یانی زوو له بوئی هه ستاینه وه
 پیم له ناوزه نگینا و نه سپمدا تاو
 هه ردوو هاوړی واته توفیق و ره فیق
 بو عبوری جوگه هه ر پرد بوو مه به ست
 له هه رلا کیلگه به و رووبارو کانی
 ناوده دا مه زراو چیمه ن دهر ژیته سه ر
 زوو شکوفه ی پیده دا وه ک به رگی گوئ
 سوک و چوبوک بئ گرفت و قورسی بار
 پر له جوانی نه وه به هار شادی و سرور
 پان و پاک پرشنگی زیوین چاره به ک
 تابلی جوان نازهنین و پرشکو
 (کوله جک) مان بیی نا له م ریبه دا
 هه ردوو ناویرانی به ک چه شنی فه نه ر
 ته ی بکا تا شه تی به غدا ناوه سی
 هه ر گه یشتین بانی زینمان دابه زین

لیره بوو مه ردی ره شیدو موخته مه د
 کارزان و عاریف و شیرین زمان
 موعاون سألح به گیش ناماده بوو
 هه ر له وی بوو روشدی حیکمه تما ناب
 هه ر له وی نه نصاری م بیی کونه یار
 بیی هینانین کونه باسی پیشوو مان
 هه وی زوری داوه بو تیکرای خه لک
 به رزو مایه ی ئیفتیخاره زاتی نه و
 فیکرو راو هه وی جوان و دلپه سه ن
 دلسه خی و نه هلی سه ی و خاوه ن که ره م
 خو له باس و خواس و کوړی پیاوی وا
 سی شه وی ریگ لیره دا بوئی ماینه وه
 هه ر که ده رکه وت تیشکی روژو خوړه تاو
 پیکه وه هاوده م له که ل دوستی سه دیق
 ریگه ی هه موارو ریگ و راست و ته خت
 له هه ر لاهه گوندو دی و ناوه دانی
 ناوی سازو ساف له هه رلا دپته دهر
 نه و نه سیمه ی کارده کاته گیان و دل
 ته یده که ین نه و ریگه به به نه رمه غار
 پرته وی نه مړوکه وا پرپوو له نوور
 له و نریک ریبه هه بوو دهر یاچه به ک
 ده یروانی نه و به سه ر گشت دهشت و کو
 تیپه پین و له و مه کان و جیبه دا
 چه ند سه رنج ده ی دپته به رچاو دهشت و دهر
 ریبه کی پان و به رین جا هه رکه سی
 مه نزلئ نه مجاره مان بوو (خان گزین)

زېده‌بوو شه‌وق و سرورو هوښ و هه‌ست
 چای کرا نوښ پاشان چاومان چوونه خه و
 مه‌جلیسی شه‌و پر قسه‌وباس و که‌لام
 ورده ورده چوینه‌وه نیو ده‌شت و دهر
 میسلی کیوی طور به‌نوری خوا که‌گه‌شت
 دیار به‌رووی رووباره‌کان و جویبار
 هه‌روه‌کو ریڼگی سیواسه هه‌مقه‌رین
 کیوه‌کان ده‌رېن شینایي ناسمان
 توندوتوئله وه‌ک پولا خوئی دا نیشان
 هه‌ریه‌که‌و وه‌ک گاشه‌به‌رد مه‌حکه‌م ره‌صین
 رایمالیوه به‌ردی شاخی بو سهره‌ری
 به‌ردی گه‌وه‌ری راده‌مائی به‌ره‌و خوار
 بې مه‌شه‌ققه‌ت ری ده‌کاو دیت و ده‌چې
 ناره‌زووی دل دیدنه‌ی ئەم کایه‌ بوو
 تاکو دل نارام و ئاسان بسره‌وی
 خه‌لکی پالو بوو ئەدیب و خوښ زمان
 چوو هه‌والیدایه‌ جه‌نابی شاره‌دار
 که‌وته‌ باس و مه‌جلیسی کردین گوشاد
 هاوونشین و هاووم و هه‌م دؤست و یار
 ناوی توفیق بوو پیواي کارامه‌ بوو
 گفتوگوئمان کردو تاوئی لی‌رمان
 گه‌ردنی ریڼا دیسان گیرایه‌وه
 (نه‌رغنه‌ی) نه‌مجاره‌ بومان هاته‌پیش
 واریسی گه‌نجینه‌ی فه‌خری زه‌مان
 ئەو وه‌لی نه‌مرو ئیمامی موسلمین
 غازی و سولتانی عوسمانی نه‌سه‌ب

ئەم مه‌کانه‌ هاوسنوره‌ بو مه‌به‌ست
 دابه‌زین لی‌ره‌ وچانمان دا به‌شه‌و
 چایه‌که‌ی ئەم مه‌نزله‌ پر چیترو تام
 بو به‌یانی ری ملی گیرایه‌ به‌ر
 تیشکی خور رونای دایه‌ کیوده‌شت
 سه‌یری هه‌رلایه‌ک ده‌که‌ی وه‌رزی به‌هار
 ریبه‌کی پر خه‌لک و دلگيرو به‌رین
 ناوی رووبار روښنه‌ و پاکه‌و ره‌وان
 ریڼه‌یه‌ک ده‌روا به‌نیوان شاخه‌کان
 پرده‌کانم دی هه‌مووی توکمه‌و مه‌تین
 هه‌رچه‌نه‌ لافاو له‌هه‌ندی شوین و جی
 هاتنی لافاو که‌ لی‌ره‌ جاروبار
 له‌م ریڼایه‌ عاره‌بانه‌و چوارپن
 چونکه‌ (مه‌عدن) له‌م سه‌ره‌ ریڼایه‌ بوو
 بو سه‌عاتیک چوومه‌ ئەو شوینه‌و له‌وئی
 هه‌ر له‌وئی بینیم که‌سپکی مه‌ره‌بان
 ئەو محه‌مه‌د ناوئی بوو زور ریژدار
 ناوی ئەو حاجی محه‌مه‌د بوو که‌ هات
 له‌و دهمه‌ ده‌رکه‌وت جه‌نابی شاره‌دار
 جیگری ئەو حه‌ززه‌ته‌ش ناماده‌ بوو
 کاتب و نه‌ندامی مه‌جلیس بینان
 پاش وچانیک گیان و دل حه‌وايه‌وه
 سواره‌ روښتین ورده‌ ورده‌ چوینه‌پیش
 پایه‌دارین سیبه‌ری سایه‌ی جه‌مان
 ئەو خه‌لیفه‌و هه‌م امیر المؤمنین
 ناوی (خان عه‌بدولحه‌مید) و بو له‌قه‌ب

ٺه و ريڱاي دادپه وره ربي کرده شاري
 وه سفي ٺه و زاته چ پاياني نييه
 ليڙه صدق پاشا بووه خانه خوي
 مه نزيڱي بوو بلندو باسه فا
 ٺه و شه وه له و ماله خوشه ماينه وه
 لاي ده مي نوڙي بوياني جاري تر
 تپه پرين ٺه مجا به ده شتيڱي عه زيم
 ري به نيو مه زادا ناسان ده پوي
 تپه پرين پر جوشه نا به م ريپه دا
 ريڱه مان وا گه ييه لاي (دوو چائي)
 ليڙه دا يه ک ٺه فسهر به ناوي عه لي
 هات و رو قديميڱي کرد ٺه هلي که ره م
 بو به ياني تاوي ٺه سپم دا يه وه
 تاكو دووشه ممه روڙي داوا زده ي ره جبه
 جووينه نيو شاري (دياربه کر) دوا جار
 والي ٺه م شاره که ساميچ پاشا بوو
 چه ند بلڙي نازاو له مه يداني عيلم
 شيري قه هري دوژمني کوشت و به زان
 خه سله تي ٺه م زاته پا که نا کري باس
 ناوبانگ و چا که ي ٺه م ٺا صيف مه قام
 چونکه عه وني حه ق ره فيقي ريڱه بوو
 (ناجيم) ٺيستا که غه ريقي ني عمه ته
 هه ره به عه وني خواو ره سولي نازدار
 من ٺوميدم هه س به تو فيقي خودا
 کاري من شايسته بيٺ و دلپه سه ند
 ديار يه ک بن پيشکه شي عالي جه ناب

حه ق و عه دلي برده بست به بستي جي
 شاسواري ريپه وه ستاني نييه
 ميره باني نواندو لوتفي زيده بن
 دل فراوان پر که ره م ٺه هلي وه فا
 تابه ياني پيڱه وه حه و اينه وه
 گرتمان ريڱه ي سه فهر هه نگاوي تر
 پر له مه زراو چيمه ن و چه شني نه عيم
 هه ردوو بهر سه وز دل ده کا حه يران بو ي
 ته يرو چيمه ن بيخه من له م ريپه دا
 مائي بچووک ٺه ممما نو ي بوو په يداني
 چاوه شني بوو زه بت و ره بتي بوو جه لي
 تابه ياني ماينه وه لاي دوور له خه م
 چوومه سه ر ري جاري هه ره نه برپايه وه
 بازده ي مانگي نيسان بوو بن ته عه ب
 شاري جوان و ريڱوپيک و زور ديار
 موشيريڱي سه ر بازي بن ريا بوو
 خاوه ني شيرو قه له م پياوي موهيم
 خامه که ي به خشي به موڱي شا ژيان
 دوژمني دين و ولاتي کرد که ساس
 دوست هه موو دهيزانن قه ت نابن ته مام
 ٺيڙه شويني ني شته جي ٺيمه بوو
 ني عمه تي خواي خاوه ن ره حم و شه و که ته
 پاش گه ي شتن ده ستيڱي کرد ٺيش و کار
 هه م ٺيمامي مورسه لين له م کاره دا
 جي په سه ندي حه ق و سا يه ي حه قپه سه ند
 سه دري ٺه عه زه م حه زه تي شه و که تمه ناب

ٺه و (سه عيد پاشا) ي به ڪارو ڪرده وهى مولڪ و خه ٽڪي به خته وهر ڪرد دوور له وهى
 گهر په سه ندى ڪات جه ناب ٺه م ديار بيه ٺيفتيخار بو من له سايه ي باريه
 گهرچي (ناجيم) ناو و نيشاني نيه لوتفي صه دره بويه رووي له به رزيه
 گهر له مشتي خاڪي په ست بيدا نه زهر واده ڪات ٺه و مشته خاڪه بيته زهر
 ده رحه قي صه دري سه عيد من چي بليٺم وه سفي ٺه و نابن ته واو هه رچي بليٺم
 له و ڪتيبه ي چه زه تي مه ولای روم سه ي جه لاله دين گه پرده ي خاڪي روم
 هه رده من باسي وتارم ڪه م به بيان خور ڪه به لگه ي خوره پي ناوي نيشان
 شادي هه رده م هاوده م عومري بي تابمئي صه دري شاهه نشا بي
 نائيبي فه خري زه مان سايه ي مه جيد واته سولتاني مه زن عه بدولحه ميد
 خوا ٺيدا مه بدا به عومرو شه وڪه تي هه ريميئي عيزو هه بيه و سه توه تي

چونڪه دوا جار گه شتمه خه تي ڪه لام

بر ره واني پاڪي ٺه حمه د سه د سه لام

۱۲ رجب ۱۳۰۲

۱۵ نيسان ۱۳۰۱

تذییل

قال (ناجم) جامع هذا الكتاب حين تعين رئيس محكمة استئناف
الجزء بديار بكر. صاتها الله من كل آفة ومكر. في مشهوداته
اثناء الطريق. وكان عون الله له نعم الرفيق.

(راهنامه دیار بکر)

چون زمستان رفت و آمد نو بهار بهر آمد رفتیم شد بر قرار
آنکه از شهادل مارا ربود آمد سودا دیار بکر بود
زانکه با امر شهنشاه زمان کشتم اکنون من رئیس آن مکان
بهر استیناف در حق جزاست حکم بر اهل جنایت هم سزاست
گرهی پرسی ز تار بخش بدان بکها روسیصد و دو بود آن
(۱۳۰۲)

هست امید از خدا و از رسول از عدالت بنوم هر که عدول
بود مقصد چونکه راه آمدم بر مرام خویشان باز آمدم
شد عزیمت روز شنبه ای خلیل از (ستانبول) آتقای بس جلیل
زانکه هست او تختگاه پادشاه حضرت (عبدالحمید) دین پناه
ظل یزدان نائب فخر زمان ملجاء عالم ملاذ انس و جان
تا که گردد چرخ و تابد مهر و ماه یابد استانبول ز آتشیه فروجاء
بود کشتی آتشین دوزخ شرار در ششم ساعت شده بروی سوار
راه ما چون بود بر (بحر سیاه) همزه باشد دران عون آله
ماند دوشب بر سر آن بجرما آب اندر پست و در با لاسما

استانبول

بکر

راهرو را چون توکل لازم است
 حمد لله روز دوشنبه سحر
 اندر آنجایی تعب بیرون شدیم
 یکشنبی ماندیم آنجا شاد کام
 هفت مجیدی اجرت کردونه داد
 او مهاجر بود و شخصی پا کدین
 شد رفیق ره دو ذات نامدار
 يك از ایشان بود نام او سلیم
 از سما نازل شود چون اسم ذات
 بهر توفیق و سلامت شد دلیل
 زان تقال ترك هروسواس شد
 راه صافی چون دل مرد خدا
 چشم می افتاد در ره هر زمان
 فرش کشته با هر از انبساط
 منزل اول (چقالی) نام شد
 صحبدم پیش از طلوع آفتاب
 چشم خود را در ره مقصد کشود
 آن محل پاك شد مارا مقرر
 عزم ره شد بادی خالی زغم
 تا که شد (اماسیه) شهر شهر
 بس جوامع بس بناهای قدیم
 در میان شهر نهری پر جسور
 بود آنجا والی عالی تبار
 حضرت (رفعت خلیل پاشا) ی‌راد
 هر زمان برحق توسل لازم است
 شد کنار بلده (صامسون) مقرر
 زان مقام وز آنخل ممنون شدیم
 روز سه شنبه عزیمت شد مرام
 صاحب کردونه نامش بد مراد
 صافدل پاکیزه سیرت هم امین
 هرد و بیگاشی و مرد کار زار
 و آن دیگر توفیق و ذات او حلیم
 شد تقال ز اسم ایشان بر نجات
 (حسینا الهادی لنا نعم او کیل)
 رو براه جانب سیواس شد
 کشته بهر ره روان راه هدا
 بر درخت و بر کل و آب روان
 از کل وزرع و چمن زرین بساط
 اندر آنجا یکشنبی آرام شد
 خاستیم از خواب نوشین باشتاب
 (حوضه و حمام) را منزل نمود
 شب بخوا ییدیم هنگام سحر
 بی تعب بی رنج بی بیم و الم
 منزل و آرمگاه دلپذیر
 دیده شد باساعتی غایت عظیم
 برب او قصرهای بی قصور
 بانئ شهره حق کردن وقار
 آصف دوران وزیر خوش نهاد

صامسون

چقالی

حوضه و حمام

اماسیه

داده از نو او ولایت راحیات
 بهر شهره از یمین و از شمال
 جسرهارا ساخته غایت جسیم
 فکر او مصروف اندر کار خیز
 تأقیامت سعی او مشکور باد
 رفتم و دیدم جمال پاك او
 اندر آنجا شد شبی آرام و خواب
 دیده شد در راه خانی دلپذیر
 روح آن بانی بر حمت شاد باد
 بود آن ره بی نشیب و بی فراز
 يك شبی ماندم آنجا صبحدم
 نیست از ره مشکلی حاصل مرا
 بلده ایست اندر میان راغها
 از درختان باغها تزیین شده
 اندر آنجا هادی پاشا دیده شد
 چونکه با هم یارو مونس بوده ایم
 خواب کردم اندر آنجا تا سحر
 وقت مغرب واصل منزل شدیم
 منزل شد خانه يك راهی
 صبحدم کشتم از آنجا رو براه
 میر احمد بود مکتوبی در آن
 داده مارا دیدنش شوق جدید
 از کمال خود مرا دعوت نمود
 در تکلم درو کوهر پاشا و

رهروان راساخته راه نجات
 کرده از همت بسی قلع جبال
 (نادیاً هذا صراط مستقیم)
 نه برای نفع ذاتی همچو غیر
 بر وزیر و لیان دستور باد
 عقل حیزان ماند از ادراك او
 عزم ره شد باطلوع آفتاب
 بانی آن پادشاهی بی نظیر
 تأقیامت نام خیرش یاد باد
 کشت منزل ساحة (چنگل بوغاز)
 در ره مقصود بنهاده قدم
 بلده (توقات) شد منزل مرا
 کرده اطرافش احاطه باغها
 و زکل و گلزار قصر چین شده
 دیدنش نور دل شوریده شد
 همدم و همراه تونس بوده ایم
 بعد ازان کردم ما عزم سفر
 در (یکی خان) تعب نازل شدیم
 مکرم و صاحب ادب خوش مشربی
 شهر (سیواس) آمده آرا مکه
 حضرت شوقی افندی باشد آن
 کرده ایفا از و فالطف مزید
 لطف بر لطف و مسرت را فرود
 فهمی پاشا را برادر باشد او

چنگل بوغاز

توقات

یکی خان

سیواس

ناظر عدلیه است آن پر فطن
 مانند درسیواس دوشب بعد از آن
 اجرت کردونه آنجا در فرود
 هر یکی را قطع شد هجده مجید
 ساخته از لطف خود آن پادشاه
 هر طرف پدید آمده امن وامان
 شد طریق خیر اساس هر صواب
 نخر کردن سرور و سلطان کل
 بذل کردن آن صاحب خلق عظیم
 گفت عالم را شرف من داده ام
 رفت و باقی ماند از نوشیروان
 ملک را آید بقا از عدل و دین
 هست این اخبار چون شهره راست
 آفتاب شوکتش تابنده باد
 راه خدمت از صداقت می شود
 از ره صدق و صفا در سفته شد
 بهر راه عدل بس باشد کلام
 چونکه هستم در سفر با اهل راز
 رفته شد آن روزی رنج و تعب
 خواب مارا برد آنجا تا سحر
 راه هموار و سپاه نو بهار
 مانده اندک برف بر کپسارها
 از فراق برف کریان کوهسار
 باصفا و بی غم ورنج و کدر

جمله افکار چون نامش (حسن)
 بار فیقان کستم اندر ره روان
 و آنهم از سیواس تاخر پوت بود
 شد دعا از بهر (خان عبدالحمید)
 در ممالک صد هزاران شاهراه
 هر جیت معمور و عالم شادمان
 شاه عادل را ثواب اندر ثواب
 بر جمیع انبیا و بر رسل
 در حق نوشیروان لطف جسم
 در زمان شاه عادل زاده ام
 نام نیکو بهر آن روح روان
 کن دعا بهر (امیر المؤمنین)
 باقی امر و حکم (شاهنشاه) راست
 سایه اش بر فرق ما پاینده باد
 نقطه کم شد صداقت می شود
 آنچه لازم بود در ره گفته شد
 برره مقصود آمم والسلام
 باز آمم بر طریق خویش باز
 دور (دلگلی طاش) شد آرام شب
 وقت بیداری شده عزم سفر
 بهر استقبال صف صفا آشکار
 سیلها می ریخت بر گلزارها
 وز سرشک کوه خندان لاله زار
 می شدی بردشت و بر هامون کدر

در
 کتب

می نمودم اندر آن ره ما عبور
 از نسیم و نیکبخت نوع نبات
 بر سر آن راه نو آمد گذار
 یک شی آنجا قرار و خواب شد
 اندر آنجا صبح شد آهنگ راه
 شد (حکیم خانی) نهایت جامرا
 از برای راحت و بهر منام
 داشت از مهیان نوازی شهره
 شب بیامد پیش مایک شخص پیر
 سلطوره خورده بین و هوشیار
 بود ما موران کهن در تفراف
 هم در آنجا بود یک مردی مدیر
 منحصراً حکمش بصلح و آشتی
 اندر آنجا شب بسی خوابیده شد
 کشته شد بیدار در هنگام چاشت
 بود با نزدیکی آن ره چون خراب
 فوجوانی از بی ماشد دوان
 بود یوسف زاده و نامش حسین
 کشت اندر بجز شادی او غریق
 داشت آن شهرها هم انتظام
 بارفغان خود اندر راه کشت
 چون نظر اطراف را گردیده شد
 بود آبادان و خرم هر طرف
 پهن دشتی در میانش نهرها

بادل پر نور و باشوق و سرور
 در مشام ماشدی بوی حیات
 تا که شد (آ لاجه خان) جای قرار
 از برای ره شتاب و تاب شد
 راه ناهموار و پرسنگ سیاه
 وان محل دلکشا ماوی مرا
 خانه محمود افندی شد مقام
 وز کتابت و ز ادب او بهره
 نکته سخن و خوش زبان روشن ضمیر
 دیده بودی کرم و سرد روزگار
 بود چون نامش فلاطون بیخلاف
 کامل و صاحب خرد بود و خبیر
 نام عبد الله افندی داشتی
 ز آنکه از دوری ره رنجیده شد
 روی خود را باز اندر ره گذاشت
 شد (حسن بطریق) ما را جای خواب
 کرد اندر خانه خود میهمان
 حفظ کرد اند خدا اورا ز عین
 وقت صبح باز شد عزم طریق
 کرچه مانده بعضی موقع نا تمام
 شاکر و داعی ظل الله کشت
 قر به بر بالای قر به دیده شد
 یافته از عدل سلطانی شرف
 از بزرگی قر به ها چون شهرها

آ لاجه خان

کاتب نامی

حسن بطریق

شاد گردید اندر آنجا دل مرا
 هست شهری بس لطیف و دلستان
 خانه های دلکش و قصر و رواق
 آنها از هر طرف کشته روان
 دیده شد پاشای شاکر اندرو
 جان و دل از دیدنش مسرور شد
 کشت ابراهیم افتدی رئیس
 از قدیمی داشت چون الفت مرا
 الحق ایفا کرد آن صاحب وفا
 از ره صدق و ولا دمساز شد
 سیر شد از خواب تا وقت سحر
 آمد اندر راه مانهر مراد
 فلکه موجود بود اندر کنار
 با کمال سهلی آنجا در گذشت
 کرد بودند اهل آن ده جمله شان
 بود او حاجی و شخصی با کمال
 شب بنحو ایستاد اندر آنجا صبح زود
 قریب مقصد دل مارا کشاد
 آرزوی وصل شوق انگیز کشت
 چون شود نزدیک ایام وصال
 شد نسیم وصل مارا ارهما
 بر مزارع بر نیانات و چمن
 تا که شد (خرپوت) مارا آشکار
 جای دلکش بود و والی اندرو
 شد (ملاطیه) بهر شب منزل مرا
 هر طرف بستان و باغ و گلستان
 قبه هایش بود چون سبغ طباق
 از لطافت باغها رنگ جنان
 آن کریم الذات نادر اندرو
 وز جمالش دیده ام پرتور شد
 میزبان از بهر ما و هم انیس
 کرد اندر خانه اش دعوت مرا
 شرط یاری را تمامی از صفا
 خواب ما بر پستر اعزاز شد
 روز روشن کشت و شد عزم سفر
 بود در طغیان و آبش مسنراد
 کشته شد بالای آن فلکه سوار
 (قاضی کوچی) بر لبش منزل بکشت
 دیدم آنجا عالی با فضل و شان
 نام او حافظ محمد اهل حال
 رو براه انداخت و شوق ما فرود
 از نشاطش جسم و جان کردید شاد
 آتش عشق و محبت نیز کشت
 دور کردد از دل عاشق کلال
 بی تعب طی می شدی راه صفا
 می گذشتیم و مفرح جان و تن
 (مزرعه) منزل شد و جای قرار
 حضرت (حاجی حسن بك) بود او

یار کمال

قاضی کوچی

خرپوت

مزرعه

منتظر رائف افندی در طریق
بود اندر محکمه سرکاتب او
هم مراد دعوت نمودی آن جناب
کردم اول ذات والی را سؤال
گفت اکنون هست آن ذات کزین
تا که بیند بشنود احکام عدل
خدمتش رفتم میان محکمه
دیده شد وهی افندی رئیس
بودم محمود افندی آن علم
ذات او را دیده بودم پیش ازین
صاحب علم و عمل بود آن شریف
عزم ما بود آستانه آن زمان
بود آنجا يك رشیدی متمد
کاردان و عارف و شیرین زبان
بود صالح بك معاون اندرو
حاضر آنجا رشیدی حکمت شیم
می کند از سعی و عرفان فواد
دیدم انصاری همان یار قدیم
صحبت دیرینه اش تذکار شد
این همه بهر اهالی می شود
ذات او والی و عالی ذات او
بود فکر و رای اکرامش حسن
ارزه جود و کرم دعوت نمود
گشت دل خورسند از انعام او
بهر استقبال آمد آن شفیق
عارف و معروف از هر جانب او
ناشود در خانه اش آرام و خواب
تا کنم او را زیارت وقت حال
در میان محکمه چون سامعین
چونکه شد ایام شه ایام عدل
مفتخر دیدم ز اکرامش همه
بود او با علم و با قانون اینس
داشت اندر حفظ قرآن عظیم
باشریف رشدی افندی بهین
کامل و دانا و خطاط و لطیف
حق کند روح شریفش شادمان
می نمودی او ریاست بر بلد
رهروان را بود غایت مهربان
کرد دعوت جمله را آن نکته کو
او معارف را مفتش بود هم
اندر آنجا باب مکتب را کشاد
بود مامور اراضی و مقیم
همدم و همرازو هم افکار شد
حسن همت هم زوالی می شود
همچو نامش جمله اجراءات او
قول و فعلش بود چون نامش حسن
عطف و لطف خویش را بر ما فرود
وز کلام و صحبت و اکرام او

مدت آرام شدسه شب تمام
 صبحدم خورشید چون شد آشکار
 رو بره بنهاد بایار قدیم
 راه هموار و مین و راست بود
 هر طرف برقر به هر جا شهر زار
 آب صافی سوسو جاری شده
 از نسیم واز هوایش جان و دل
 می گذشتیم اندران راه حسن
 بود پر نور و سرت آن نهار
 قرب ره دیدیم ما در یاچه
 ضبط کرده جوشش او دشت و کوه
 در گذشتیم از کنارش بی الم
 تنگ آمد دشت و صحرا چون برو
 راه برخود حالیا بکشاده است
 کر شود فارغ هان صحرا ز آب
 کشت منزل جنب او (خان کرین)
 بود آن موقع ولایت را حدود
 بهر دفع ماندکی آنجا شب
 داد شرب چای بس لذت مرا
 اندران خان خواب کردیم و همان
 از فروغ شمس در ره کوه و دشت
 هر طرف پیدا ست آثار بهار
 دیدیم آن شهره مرّ ناس بود
 نهارها از یکطرف با ما روان

قصد ما شد باز بر راه مرام
 کستم آنجا بر سراسی سوار
 یعنی توفیق و رفیق ما سلیم
 بر سر هر جوی پل بی کاست بود
 هر جهت مزروع و هر جا جو بیار
 در دل زرع و چمن ساری شده
 می شکفتی همچو برک غنچه گل
 فارغ از بار ره و قید رسن
 جلوه کر هر جا عروسان بهار
 بین چهره صاف و سیمین چهره بی
 از توقف داشت دهشت باشکوه
 بود نامش (کولک) لیکن چویم
 در تلاطم آمد و در جستجو
 بر شط بغداد رو بنهاده است
 قریه ها تشکیل کردد بی حساب
 بی تعب پایین شد از بالای زین
 شادی و شوق و سرورم زان فرود
 چای نوشیدیم باشوق و طرب
 حاصل آمد نشئه عزت مرا
 صبحکه کشتیم با همرو روان
 همچو کوه طوز غرق نور کشت
 هر طرف رود است و جاری جو بیار
 از درستی چون ره سیواس بود
 کوهها داده نشان از آسمان

کوه ملک

خان کرین

در میان کوهها راه جدید
 جسرها بر جوها دیدم متین
 کرچه از سیلاب در بعض محل
 رخنه ها از سیل آنجا کم نمود
 اندر آن ره هم عرابه هم دو اب
 چونکه (معدن) در کاره نمود
 روی کردم سوی آن معدن همان
 دیدم آنجا نیک مردی مهربان
 او محمد بود و مدوح السیر
 نام او حاجی محمد کشت یاد
 اندر آن دم نزد ما آمد رئیس
 هم معاون آمد و کرده سلام
 کاتب و اعضای مجلس دیده شد
 استراحت حاصل آمد بعد از آن
 زان هایون معدن شاه غنی
 ظل کنت کنز آن شاه جهان
 او خلیفه است و امیر المؤمنین
 نام (خان عیدالحمید) است و لقب
 او طریق عدل را شمه راه کرد
 وصف آنحضرت چو بی پایان بود
 کشت آنجا صدق پاشامیزبان
 خانه اش بودی بلند و باصفا
 شب بخوابیدم اندر خانه اش
 چون شدم بیدار هنگام غاز

مدت

رختی

شد عبور ما بصحرای عظیم
 ره میان زرعها ممدود بود
 رفیق آن ره صفائی داشتی
 چون ره ما بر (دوه چائی) رسیدی
 اندر ویک خابطی نامش علی
 کرد اکرام و مرا خدمت نمود
 اندر آنجا نیز کشتیم من سوار
 تا که دوشنبه ده دودو از رجب
 واصل شهر (دیار بکر) شد
 والی آنجا سماع آن پاشای راد
 از شجاعت کشته در عالم علم
 سیف قهرش دشمن شه را ممت
 زان همیشه می کند آن ذات پاک
 زین دمام کرده آن آصف مقام
 چونکه عون حق رفیق راه شد
 کشت (ناجم) غرق در نعمای حق
 کردم استمداد از حق و رسول
 هست امیدم بتوفیق خدا
 جمله خدمتهای من الیق شود
 چونکه شد منظومه ام آخر تمام
 تحفه باشد سنیه این بیان
 آن (سعید پاشا) که از رای سعید
 کر شود مقبول صدر کامکار
 هست (ناجم) کر چه بی نام و نشان

از کل وزرع و چمن مثل نعیم
 از دو جانب سبزه ها مشهود بود
 در دل مرغ و چمن بود آشتی
 دیدم آنجا کلبه اما جدید
 بود چاوش ضبط و ربطش منجلی
 خواب کردم نزد او تا صبح زود
 بر سر شهراه می آمد گذار
 پانزده از ماه نیسان بی تعب
 منتهای نظم فکر بکر شد
 آن مشیر عسکر و خالص نهاد
 مفتخر با فضل او سیف و قلم
 خامه اش ملک شهنشاه راحیات
 دشمنان دین و دولت را هلاک
 دوستان ملک و ملت را بکام
 بهر من آنجا اقامتگاه شد
 شکر حق چند آنکه نعمتهای حق
 کشته شد آغاز خدمت با وصول
 هم بامداد رسول کبریا
 هم قبول حق و ظل حق شود
 رهروان را (راهنامه) ساخت نام
 بهر صدر اعظم آصف نشان
 کرده شان ملک و ملت را سعید
 بس بود مارا نشان افتخار
 لطف صدر او را شود ترفیع شان

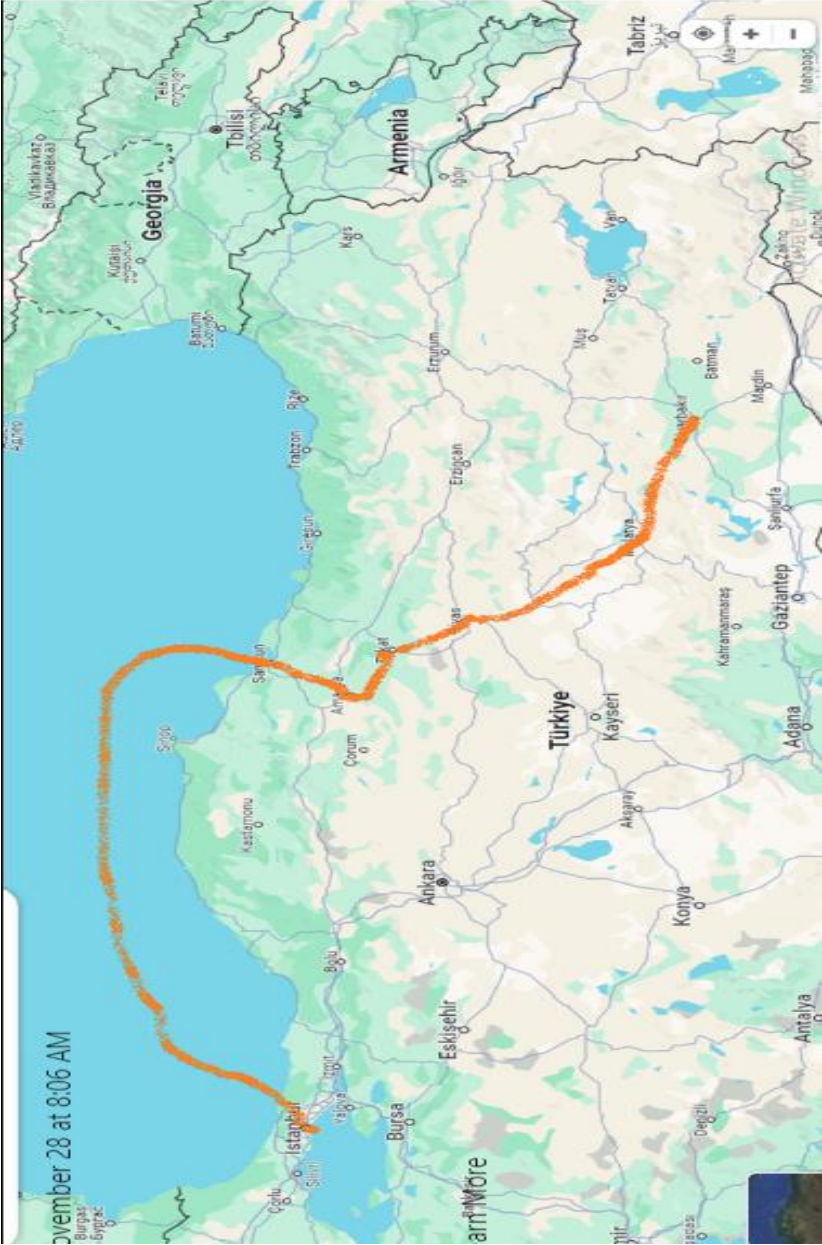
دوه چائی

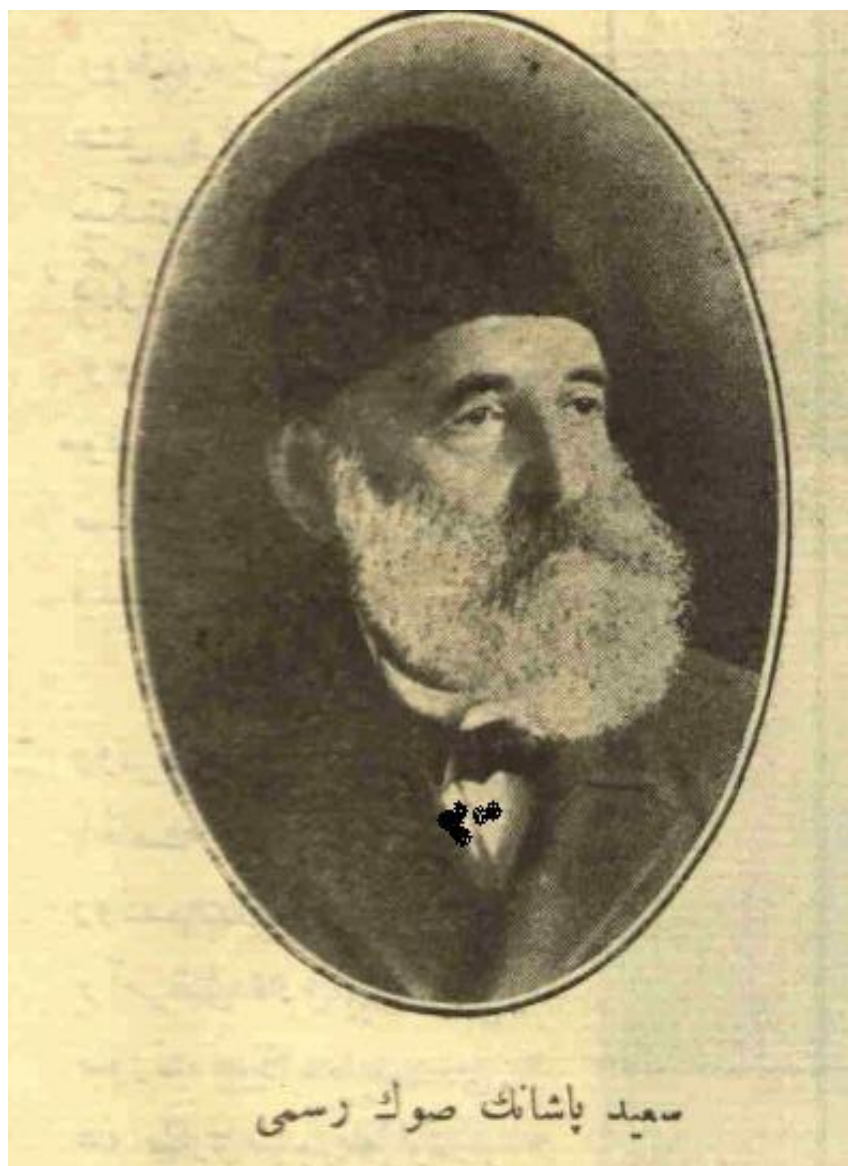
دیار بکر

کر کند بر خاک پست او یک نظر کردد از تاثیر آن اکسیر زر
 من چه گویم و صف آن صدر سعید وصف او از ذات او آمد پدید
 از کتاب حضرت منلای روم آن جلال الدین ره پیمای روم
 هر زمان آید بگویم این خطاب آفتاب آمد دلیل آفتاب
 سعد با ایام او هر اه باد بدرافتم صدر شاهنشاه باد
 نائب فخر زمان ظل مجید یعنی خاقان زمان (عبد الحمید)
 خلد الله تعالی شوکسته ابد الله واعلی صولته

چون بیایان کشت و ختم آمد کلام
 بر روان پاک احمد صد سلام

—————
 في ۱۲ رجب سنة ۱۳۰۲
 وفي ۱۵ نيسان سنة ۱۳۰۱

سعید پاشای خاندان

لادانی عہدولہ رحمان ناجیم لہ دیار بہ کرو ناردنی بۆ بہیروت

وہک بینرا، ناجیم لہ چامہ کہیدا بہئومئیدیکی زورمہوہ روی لہ دیار بہ کر کرد بۆ وەرگرتتی ئەرکە نوئیہکەہی و ہک سەرۆکی دادگای پیدچوونہوہی تاوانہکان لہوشارہ و ہیوای وابوو کہ سالانی کارو خزمەتی لہم شارہ کوردیبیہ، سالانیکی پر خوشیی و بہرہم و خزمەت بیت، ہەر بۆیہ زور بہجددی و دلسوزانہ بہدم ئەرک و کارہکانیبیہوہ چوو، بیناگا لہوہی کہ سالانی کہمی داہاتوو، چ ئالۆزیی و ناہمواریبیک دیننہ ژیانیبیہوہ بہشیوہیک تارادہی دەرکردن لہ و ہزیفہ و فہسلکردنی دہروات و لہکەیسیکہوہ دہگلئیت کہ دواتر لہ دادگای پیدچوونہوہو تیبہلچوونہوہی ئہستہبوول مسہلہکەہی یہکلا دہبیتہوہ.

دیارہ کہ ناجیم پاش سالیک لہ سەرۆکایەتی دادگای پیدچوونہوہی دیار بہ کر، واتبہ لہسالی ۱۸۸۶ء، دہکرئتہ سەرۆکی دادگای ہدایەت / بہرایی لہو شارہو پاش ۳ سال، واتہ لہسالی ۱۸۸۹ء، بہہوی تیبوہگلانی چہند بہرپرسیکی بالای بہشہکانی دہزگای دادوہریبہوہ لہ دیار بہ کرلہ کہیبسی بہرتیلوہرگرین و بہرہ لاکردنی کۆمہلئیک تاوانبار کہ لہ تاوانی دزیی و پہلامارو جہردہیی و شہرو کوشتندا تیبوہگلابوون، ئہمیش بہ تۆمەتی (وظیفہ مأموریتی سوہ استعمال / خراب بہکارہینانی پۆستی کار بہدہستی) دہگلئتہ نبو کہیبسیکی فرہ ئالۆزو پر کیشہوہ کہ پاش گبیرہوکیشہیہکی زور لہ ئہستہبوول چارہسەرکراو پاشان بۆ سەرکار گہریندراپہوہو پۆستی داواکاری گشتی لہ ولایەتی بہیروت پیدرا.

دہبیت بوترنیت کہ لہم بارہیہوہ، ژمارہکانی ۵۱۰-۵۱۶ہی ہفتہنامہی (جریدہ محاکم)، کہ یہکیکہ لہ گرنگترین و پر زانیاریبترین بلاوکراوہکانی سہردہمی سولتان عہدولحەمیدی دووم کہ رۆژی شہمان چاپ و بلاودہکراپہوہو زانیاریی وردو ہووالی کہیس و بریاری دادگاگان و دہزگای دادوہریی تیدا بلاودہکراپہوہ،

زانباری وردی لهسەر ئهم دۆسییه لهخۆگرتوووه تهواوی کارهکانی دادگای پیداجوونهوهی ئهسته مبولی بهپیداچوونهوه تیهه لچوونهوهی سهرحهم لایهنهکانی کهیسه کهوه وهرگرتتهوهی قسهو لیدوانی تۆمهتبارهکان و گهواهیدرهکان و وردهکاریهکانی تاوانهکانی پینشو و کله لایهن دادگای تاوانهکانهوه بریاران لهسهر دراوه، بهگۆیرهی بریاره یاساییهکان، تیادا تۆمار کراوه.

لهو رووهوه، ههفتهنامهی (جریده محاکم) له لاپهه ۶۰۸۶ ی ژماره ۵۱۰ ی خۆیدا، که له رۆژی شههمهی ریکهوتی ۷ ی موهره ممی ۱۳۰۷ ک بهرامبهه ۲۵ ئۆگۆستی ۱۳۰۵ ی رۆمی بهرامبهه ۳ ی سینه مبهه ۱۸۸۹ دا، چاپ و بلاو کراوه تهوه، دهستیکی کارهکانی دادگای پیداجوونهوهی ئهسته مبولی بهسهرۆکایهتی ئیبراهیم بهگ ئهفهندی بلاو کردۆتهوهو سههلهنوئ تهواوی پینهرهکانی ئهو دۆسییهی هیناوتهوه بهردهست که تاییهته به تۆمهتی بهرتیل وهرگرتن و خراپ بهکارهینانی پۆستی کاربهدهستی و گرتن و ئازادکردنی ههندیگ کهسانی دیار کراو له دادگاکانی ویلایهتی دیار بهکر.

تۆمهتبارهکان بهم شیوهیهی لای خوار هون:

- فهتھی بهگ سههۆکی دادگای پیداجوونهوهی تاوانهکانی دیار بهکر
- نهزیف بهگ داواکاری گشتی له دادگای پیداجوونهوه
- ناجیم بهگ ئهفهندی سههۆکی دادگای بهرای
- ئهحمهد همدی جیگری داواکاری گشتی

پاش ئهوهی تۆمهتباران له ئهسته مبول قسهیان لی وهرگیرایهوه و له ۳۰ جولای ۱۸۹۹ دا، به دۆسییهی ژماره ۱۰ له لایهن داواکاری گشتیهوه له ۱۱ ی ئابی ۱۸۹۹ دا بهژماره ۶۶۲، دۆسییهی تۆمهتباران رهوانهی دادگای تیهه لچوونهوه کرا بۆئهوهی بهگۆیرهی مادهکانی ۲۴۸ و ۲۶۹ تهماشای تاوانهکانیان بکریتهوه. سههرتا فهتھی بهگ

لهزیندانهوه براوته ئهوی و قسهی لی وهرگیراوهو دادگاییهکهی خراوته ۲۷ی مانگ ورۆژی یهک شهممه. ههوهها داوی هینانی نهزیف بهگ و ناجیم ئهفهنیش کراوه.

لهرۆژی ناوبراو، ئهندامانی دادگا که بریتیبوون له : حسین حامید بهگ، عهلی شههباز، ئهکیادیس ئهفهندی، سهوقی بهگ ئهفهندی، ئوخانس ئهفهندی و حیلمی ئهفهندی بهسهروکیهتی هاشم بهگ کۆبوونهوه. فهتھی بهگیان به دهستی کراوه هینا بهلام پۆلیسی لهگهڵدا بوو بۆئهوهی رانهکات کهگهڵ پارێزه مهکهی که عهوادیس قوللیان بووه. ههروهها له تهوقیفخانهش نهزیف بهگ و ناجیم بهگیان هینا. ههر لهوی کازم ئهفهندی داواکاری گشتیش ئامادهیی ههبووه. دادگای به پرسیارهکانی کازم بهگ له فهتھی بهگ دهستیپێکرد. لێردها تۆمهتبارمهکان ناسینران بهم شیویه:

فهتھی بهگ، تهمهن ۴۶ سال، خهکی سیواس...

نهزیف بهگ، تهمهن ۴۰سال، خهکی بکشطاش...

ناجیم بهگ، تهمهن ۵۶سال، خهکی سلیمانی...

شایهنی باسه، داوی پرسیارو وهرگرتنی وتهکانیان بهگویرهی یاسای بنهماکانی دادگاگانی ژماره ۲۴۴ و ۲۴۵، دواچار تۆمهتبارکردنهکان لهلایهن رهئوف بهگهوه خویندرایهوه. لهراستییدا، وردهکاریی پرۆسهی دادگایی کردنهکهوهکهی ئهستهمبول لهژمارهکانی دیکهی (جریده محاکم)دا، بلاوکراوتهوه، بهلام ههر زوو دهرکهوتوووه که فهتھی بهگ بههوی چهپاندنی بهلگهکان لهسهری لیکۆلینهوهی زیاتر لهگهڵ کراوهو بهگویرهی یاسی تاوانهکانی ژماره ۶۸ و بهرای زۆرینهی ئهندامان گیردراوتهوه بۆ زیندان. ههرچی نهزدف بهگ و ناجیم بهگ ئهفهنیشه تۆمهتی تاوانهکانیان ناتهواو بووهو مهرمخس کراون.

دیاره ههر لهم کاتهشدا، چاوی ههمووان لهدهرموهو ناوهوهی ئهستهمبول و دهولتی عوسمانیی، کهوتبووه سهر ئهو دادگایهی که بۆ موسابهگی موتهکان لهم کاتهدا ئهستهمبول دهستیپێکردبوو. پاش

ماوهیهکی کهم ناجیم بهگ گهریندرا تهوه بۆ سهر کارهکهی بهلام نهک لهدیاربهر بهلکو وهک داواکاری گشتی دادگای شاری بهیروت له لوبنان بهپلهی دووهم سینفی موتهمایز، ئهم ههوالهش له رۆژی چوارشهممهی ریکهوتی ۳ ئهیلولی ۱۸۸۹دا، لهلاپهرهی یهکهمی رۆژنامهکانی عوسمانییدا وهک ژماره ۳۶۴۳ی (ترجمان حقیقت) و ژماره ۳۶۴ی رۆژنامهی (صبح) دا، له بهشی (توجیهات)دا، بلاوکرایهوه.

خزانه محاکمه

۱۲۹۰

جمعه ایرسی

مهر	مهر	مهر	مهر	مهر
۵۱۰	۷	۱۳۰۷	۲۵	۱۳۰۵
۶۰۷۹				

(اشوب غزنه پهر هفته جمعه ایرسی کوناری چبقار . سنه لکی در سعادت ایچون مجیده یکر می غروش)
 (حسابیه الشمس غروشدر . طشره لر ایچون اون بش غروش پوسته اجرئی ضم اولنو . هر)
 (نسخه سی بنه مجیده یکر می غروش اولوق اوزره بوز باره هر برده ساییلور . درج اولنه جن)
 (اعلاتک هر برندن بر مجیده اخذ اولنور . سنه لکنه مشتری اولوق استیانتار عدلیه نظارتی)
 (دازه سنده کان جریده محاکم اداره سنه مراجعت ایملیدو)

قسم رسمی

(عدلیه نظارت جلیله سنه مورود تذکره)
 (سابعه صورتیدر)

وکالت دوره بیع بالوقا طریق وسند رسمی
 ابله دایسفره زمین اولسان املاک و اراضینک
 بر موجب قانون فروختی حقدده داینبز طرفیندن
 وکالت دوره به داتر ابراز اولنده جنی سندات
 اوزر بنه دفتر خاقانی مأمور لری طرفیندن مدیوتله
 وقوع اوله جنی اختیار وجهله محاکمه مراجعتله
 رسماً تأخیر مصیحت ابتدرلدیبنی حالده مأمور بن

موسی الیهم معرفتله بیع و فراغ معامله سنک اجرایی
 و محاکمه مراجعت تقدیرده لاحق اوله جنی حکمه
 انتظار اولغنی و باند رسمی وکالت دوره به ابله
 وکیلک حسب الوکاله شرعاً و نظاماً مجبور
 اولدیبنی لوازم وکالتی ایشادن امتناعی تقدیرده
 بالمحاکمه و برله جنک قرار اوزر بنه معامله اجرا .
 یدنک ایقاسی ضمنده صوب دولترله دفتر خاقانی
 نظارت جلیله سنه تبلیقات اجرایی خصوص سنه
 شورای دولت تنظیمات دازه سنندن قلم انسان
 مضبوطه و طرف والای مشهذبناهی ابله جریان
 ابدن بخاره اوزر بنه مجلس مخصوص و کلاقرارله
 بالاستبدان اراده سید جناب پادشاهی شرف

قانونک اراره و تعریف ایلدیگی وجهله شهیمی
اجرا و معاملات ساره دخی ایضا قلدی .

سنک ۱۹ نوز سنه ۳۰۵ تاریخلی و ۴۶۲ نرولی
اتهامنامسی اوراقی مترعه سیله برار فی ۱۹ نوز
سنه ۳۰۵ تاریخنده حکمه تمیز جزا دآرهمسه
تودیع اولمغه بالمطالعہ اصولی محاکمات جزایه
قانونک ۳۴۸ نجی و ۴۴۹ نجی ماده قرینه توفیقاً
بو نریدن جنایتله اتهام ایدیلان قضی بکک مدت
معینه سی طرفنده توقیفخانه دن جلب ایله آروجه
طویلان ضبطنامدهه تفصیلاً بیان اولندیگی

اوزره اسفیواب تعیین و کالته دارا اولان معاملات
قانونیه ایضا اولنه رقی اجرای محاکمتری شهر
مذکور کونیکری دردنجی باز لاریسی کونته تعلیقی
وقفیف و نایم الحدیرله لازم کلان جلیبامدن تنظیم
و ارسال اولدی

بوم مذکورده محاکمه اولمه سنده رئیس هاشمک
افندی و اعضا حسین حامدک افندی و علی شهباز
افندی و اکبادیس افندی و شورقی ک افندی و اوخالس
افندی و حلی افندی اجتماع ایلوب قضی ک مقید
اولدیگی و قضا فراتی منع ایله جک صورتمده واقتمده
پولیس مأموری و یاننده مداحمه و کبلی دعوی
و کبیرتمدن عوادم فولولسانه افندی اولدیگی
حاده توقیفخانه دن کونور دیکرک و قذیف بکلو تاجم
افندی دخی کلهرک باش مدعی جمعی معا و نریدن
کالم افندی حضورنده محاکمه علیده به بالابتدار
جانب ریاستدن و نوز بولان سوال اوزرته موی
ایله دن قضی بک اسمی اجد قضی ایلوکنی و فرقی

دیاریکر مأمورین عدلیه سی جنده حکمه

تمیز اعضاسندن سعادتلو ابراهیم بک افندی

حضر نرزی طرفندن وارد اولان اوراق تحقیقده

اوزرینه اخذ رشوت و مأمورین نرزی سو استیصال

و بعضی کسکائی جنس و تحلیله ایله کازی ادیا

اولمیشدن طولایی مطنون علیهم اولان ولایت

مذکوره امتیاق حکمه سی جزا دآرهمی رقیسی

قضی و استیصال مدعی جمعیسی نظیف بکر ایله

بدایت حکمه سی رئیس نایم و مدعی ۴- سوی

معاوفی اجد جندی اقدیر حقرکنده درسمعات

استنطاق دآرهمه جریبان ایند تحقیقات

استنطاقه و معاملات قانونیه سی حاوی اولان

اوراق اوزرینه هبت اتهامیه سننیه شکل

ایدن حکمه تمیز حقوق دآرهمه سندن تنظیم اولان

فی ۱۸ نوز سنه ۳۰۵ تاریخلی و اون نرولی

مضبوطه ایله باش مدعی جمعی بک مأموریت علیه .

التي ياتنده اولوب من اصل سبواى اولدينى
 ومقدما ديار بكر ولايتى مدعى غوميلكننده
 ومؤخرأ محكمه استيفادى جزا دائرهسى رياستنده
 ولدني خالده انفصال ايدىكى و نظيف بك
 دخی محل ولادى بشخصاش وسى هرق اولوب
 سابق ديار بكر استيفاد مدعى عوميسى اولدينى
 وناجم افندى دخی حيايد قسبى اهلستاندن
 اولوب الهى التي باشنده ولسدينى وديار بكر
 بنابت محكمهسى رياستندن مفصل ايدوكنى
 سوتلرله جانب رياستندن كندولرته ووكيل موى
 اليه اصول محاكمات جزايه قانونك ايكي روز
 القش دردينى و ٣٦٥ لى مادهلر موجهه
 اغطارات لازمه بعدالايضا مضبطه اتهاميه اليه
 اتهامنامه ضبط مامورى رؤف بکه قرائت
 ايديرلدي .

مذکور مضبطهك مالى موى اليهدن قصى
 بکه اسناد اولسان افعال قانون جزائك القش
 سكرنجى مادهسته موافق مواد جنايدن اولد .
 يفته واوراق تعيبيده موجود اولان دلائل
 وامارات موى اليهك اتهامته درجه كافيده
 ولدنيغه موى اليه قصى بكت اولوجهله
 اتهاميه لاجل الهاكده محكمه تمير جزا دائرهسه
 ارساله اصول محاكمات جزايه قانونك درت
 يوزنجى مادهسى حكيميه مقسوب اولدينى محكمهك
 توقيضنامهسه قولقى اووزره اخذ وكرفت اولغسته

ا كزيت ونظيف بك وناجم افندى به كنجيه موى
 اليهما حقزنده موجود اولان دلائل وامارات
 قانون جزائك مذکور القش سكرنجى مادهسى
 موجهيه جنايله اتهامته كافي اولوب حركات
 واقعدلى وظيفه مأموريتلرني سوه استعمالدن
 عبارت اولسيه حقزنده لازم كلان مصاديكت
 تعيبي دخی دائره مذ كوره مانا ايدوكنه واحد
 جدى افندى حقزنده اوراق تعقيبده موجود
 دلائل موى اليهك وظيفه مأموريتنى سواستعمال
 ايدليكته دخی مرتبه كفايده اولديغه افساق
 ارا اليه قرار وريدليكته واتهامنامه مضادى دخی
 مضبطه مذ كورده كوسترلديكى وجهله موى
 اليهدن قصى يك رشوت جنايله متهم ونظيف
 بك وناجم افندى دخی وظيفه مأموريتلرني سوه
 استعمال فعللرنيك قاعلرني ولسدقزيني پساندن
 عبارتدر .

ونك اووزره اصول محاكمات جزايه قانونك
 ايكيوزالقش القصى مادهسته توفيقاً جانب رياستندن
 مدعى عوميسك اتهامنامهك مالى متهم موى اليه
 قصى بك اليه نظيف بك وناجم افندى به تفهيم
 ايديرلديرك قصى بکه (اشته سكا قانون جزائك
 القش سكرنجى مادهسته مندرج قلى اجراءقش
 ديورز) ونظيف بك وناجم افندى به دخی (مزلرده
 وظيفه مأموريتنى سوه استعمال افعالنى اسناد
 ايديرورز وياييز وونك جهلمسى نصل اثبات

قانونك ارأه و تعريف ابلديكي وجهه شهيدى
اجرا و معاملات ساره دخي ابا قلندى .

سنة ۱۹ نومبر سنه ۳۰۵ تاريخي و ۴۶۲ نومري
اتهامنامهي اوراق مترجمه سبه رار في ۱۹ نومبر
سنه ۳۰۵ تاريخنده محكمه تجيز جزا داره سنه
توديع اولتغله بالمطالعہ اصولي محاکات جزايه
قانونك ۳۴۸ نجى و ۲۴۹ نجى ماده لونه توفيقاً
بوتندن جنايه اتهام ايدلان قضى بنگت مدت
معمسه طرجه توقيفخانه دن جلب ايله آروجه
مولان شيطنامده تفصيلاً بيان اولديغي
اوزره اسخواب و تعيين و كالته داراولان معاملات
قانونه ايشا اولنورق اجرائى محاسكلى شير
مذكور كيركى دودنجى باز لر ايرئسى كونه تعلق
و قظيف و نايم ائديله لازم كلان جلبنامدر تنظيم
وارال اولدى

بوم مذكورده هما كه اولمه سنه رئيس هاشم بك
افندى و اعضا حسين حامد بك افندى و على شهباز
افندى و اكياد بس افندى و شوق بك افندى و اوخانس
افندى و سلمى افندى اجتماع ابدوب قضى بك بنيد
اولديغي و قطف اريق منع ايله جلك صورتمده راقتمده
پوليس مامورى و ياننده مداحه و كپلى دعوى
و كيلرندن عوداس قولولسان افندى اولديغي
حاله توقيفخانه دن كنور ديلبرك و قظيف بك نايم
افندى دخي كلر ك باش مديعى عوى معا وتلرندن
كاطم افندى جسورتمده محاسك عئديه بالانتار
جانب رياسندن و فوعولان سوال اوزرته موى
الهدن قضى بك اسمى اجد قضى ايدوكئي و فرق

دپلر يكر مامورين عدليه سي حتمده محكمه

تجيز اعضاسندن سعادتلو ابراهيم بك افندى

حضرتلى طرفندن وارد اولان اوراق تفهيمده

اوزرته اخذ رشوت و مامو رينلرني سواستعمال

و بعض كسانى جنس و تحليه ابلدكارى اديا

اولنندن طولايي مظنون عليهم اولان ولايت

مذكوره امثبات محكمه سي جزا داره سي رئيسى

قضى و استينافى مديعى عوميسى نطقه بگر ايله

بدايت محكمه سي رئيسى نايم و مديعى ۴-۵ موى

معاونى اجد جدى ائديلر حقرتمده درسعات

استنطاق داره نجه جريان ايدن تحقيقات

استنطاقه و معاملات قانونيه حاوى اولان

اوراق اوزرته هبت اتهاميه هفتيله تشكيل

ايدن محكمه تجيز حقوق داره سندن تنظيم اولان

في ۱۸ نومبر سنه ۳۰۵ تاريخي و اون نومري
مضبطله ايله باش مديعى عوميلت ماموريت عليه .

قسم غیر رسمی

قضایه امرورمی و مار دیندن تعیین اولسان کتبه طرفندن اشعار و قوسبولماقیه ایشه باشلا. تدیرماسنی مدیات ریاستده دانهراف اخطار الندی و شریف اقدینک عونیه و رفعت اقدینک نصیبین و حسن اقدینک حصن منصور محکمدهری کتابتیزنه و ساهی اقدینک درک مستطیقهلقغه تعین اولتیزی در دنجیبسی درک قضایسی مستطقی الیاس اقدی حقدیه ضابطه مأمورلغته الیاس اقدینک کا کان مستطقی طائلیله محکمه ریستک تصدیقی اولسون اولسون موی الیهک و بردیکی توقیف و تخلیه مذکرلریک اجرای احکامی لازم گله چکنه دأر تحریرات یازمسی بشجیبسی حابن احدک قلندین طولایی نقل دعوی استدیاسنده بولنش و یونک اوزرینه دهواک تأخیری و اوراقت ارسالی محکمه تمیزک قرارینه متوقف بولنش ایکن موی الیهک قانونشکنانه اوراق ارسال و محاکبهی تأخیر اتمی اتجیبسی دائرده او طه سنی خصوصی مراجعت ابدتزه حصر ابدرک ایشلر دوچار قأخر مشکلات اولنده و حتی سعید اقدینک استیفاف ریاستی و کالتده رؤیت اولان فرق بش ایشدن اون ایکینسده حاضر بولدیغی و موقوف. فینک ارسالی ایچون محکمه دن ویرلان بوضده اشارتی اولدقیجه موقوف کوندرماسینه دأر ضابطه به امر و بردیکی و جرجبسیک قلندین طولایی ویرلان مع محاکمه قرارینه اعتراض ابدیکی حالده اوج ماه نزدکه قالدیغی و اسعد

- (دیار بکر و لایق استیفاف جزا دائره می ریسی)
- (قضی و مدعی عومبسی نظیف بکراله بدایت)
- (محکمه سی ناچ و مدعی عومی معاوونی احد)
- (جدی اقدینک محکمه تمیز جزا دائره سنده اجرا)
- (قلنان محاکمه حلهولی ضبطنامه سندن مایند)

بولدیغی سو بیلدیلم مقام ریاستدن معاوون موی الیه خطابا نظیفیک الیه ناچ اقدی حقدیله اولان ادا سالتک نهدن عبارت اولدیغیک ماده قانونیه و اسباب ثوبه سنک یاتیه ایضاح ابدلی تکلیف اولتیمه منی معاوون موی الیه نظیفیک علیهنده بان ایدیلان افعال اتی ماده دن عبارت اولوب برنجیبسی ابوطاهر فریه سنه هجوم ایدوب برانترینه فرار ویرلان مصطفی ورقانی حقدیله ای اعلام عاباً تقض اولتیمه تکرار اجرا قلنسان محاکمه بک سطحی کچشدیرلش اولدیغی حالده موی الیهک و کبارک مدافعه سنده قارشو برده چکی اولدیغی درسیان الیه وظیفه سنی ایضا اتمامی ایکنجیبسی نصیبین قضایسی بدایت محکمه می ریسی حقدیه اقله ایدیلان اشکان عن الحکام دعوا سندن طولایی خلاف قانون حرکتده بولتیزدن ناتی چجه الیه اتمام ایدیلان مار دین بدایت محکمه می عینی حقدیه معیار قانون اعطا قلنان اخذ و گرفت مذکرلریک حکمتی ایضا الندی او پنجیبسی باره الهرق قضآره کاتب و مباشر تعیین اتمی و از جمله اسماعیل اقدینک مباشر لکه تعیین ایچون نصیبین

ورقنامی حقه منع محاکمه حاوی عیث آنها -
 میدن و بر بلان مشبهه ملک اون بی کون مسکره
 زنده بقوللمی کببتری اولوب ناچم افسدی
 حقهده بیان اولسان مواد دخی اوج نوعدرکه
 بونردن رنجیمی اینانیا ن طوماس افسدی علیهده
 مهر فکدن طسولای اولسان دعوی درت بش
 شاهدک تهادتیه تحقق ایش ایکن موس الیهک
 رانت رأینده بولشی و اینجیمی مازو طساعده
 رواج قره اوزرینه هجوم ایله اهالیکن اموال
 و نیاسنی یالغا و بکرمی به قریب قسوس قل
 و برخیلی انطامی جرح ایله کبری تبیین المین
 و هیئت اتهامیه دن جنایتله اتهام ایملان مسکان
 قدر کسانک رانت ایدرلمی وارچهیمی زمار
 نام جلده واقع اراضی منهدن ابوظاهر قره سه
 هجومه احراقی بوتوقل قسوس و غضب اموال
 و عساکر شاهجه عدم مطاوعده بولسان
 میرانی مصطفی ورقنامسک فعلی ثابت ایکن ر
 چوق باره لایق برائی رأینده بولشی خصم
 مسزلی اولدیفنی بیان ایله ونلز حقهده اولان
 ایجاب تیویه دخی اوراق میانده موجود اولد
 یعنی سولانه تارشو تنقیب تک میرانی مصطفی
 ورقنامی حقرنده اینجیمی دهنه و بریلان رانت
 فرارینی عدم قبول ایله تمیز ایش ایوکنی و طاردین
 بابت محکمی هیتی حقرنده صادر اولان اخذ
 و گرفت مذکریمی حکمی نظارت جلیلهدن

وقوعبولان امر و اشعار اوزرینه حسب الوظیفه
 اجرا ایدیکنی و مباشر و کتبه تمینیه و ظیفه دار
 اولدیفنی کی و ایله اولان دخی التامدن عبارت
 اولدیفنی و مستحق البیاس افسدیک و بر دیکنی
 توفیق و تغایه مذکره درت اجرای احکامی
 لازم ککنده حکمته درت تحریرات پازمسی قوه
 مسطه ایله طولنس اولان رطاسم اشقیبا حقهده
 و بریلان توفیق امر لیک رئیس محکمه طرفندن
 تصدیق اولتامسندن ناشی تغایله لری جائز اوله
 مه جغه و و ایله ضابطه طرفندن کتبه دست
 و قره بولان اطافه و مراجعته منی بولدیغنی و حنا
 ن حدک نکلدن طولای و فوعبولان نقل دعوا
 نای محکمه تحمیردن اولوب کببشی مقام نظارت
 عرض ایله طلب مذکور جانب نظارتدن واقع
 اولدیفنی و محاکمه دانه کیده مانی هقدده ایکی
 کون بوسنه ایشیه مشغول اولوب رکونی دخی
 استیانی محکمی حقوق دازه سنه و رکونی
 عیث اتهامیه حصر ایملک قصور کولتر استیاف
 جزا دار سه لجهتمدن ایرو کلدیکنی بیان و ناچم
 افسدی دخی طوماس افسدی ایشیه سائر ایکی
 ماده حقهده اولان رانت فرارینی حاصل اولان
 قناعت وجدانیه اوزرینه اعطا قلمش و وجدانی
 اولان فرار ایسه اشتهاد قیلندن بولش اولوب
 اشتهاده و فوعبولان خطا ایسه عرضدن معدوم
 و سسایینی مستلزم اوله میه جفی جهتنه بوکا
 و طیفه مانوریتی سوه استیمان دایله به جکنی و

شاید ذهولاً و یا سواً بر خطا وقوعی سلسه بیه
 محاکم درجات اوزریه تشکیل اولتش اولدیغندن
 مدعی عویبر ماوتوقی حکمه سنده تصحیح خطا
 ایتیره بیه حکمرینی وحقی شوادنا اولنان ماده
 کندوسنگ امتیاف جزا ریاستی زمانده وقوع
 اولش ششیر اولدیغی و اورادن هایت یاز سنده
 تجویل مأموریت ایدرک ارادن خلی رمان مرور
 ایلدیغی حالده شمدیه قدر مسکوت عنه قانش
 اولدیغی ومع ماقیه بلا سبب امتیاف ریاستندن
 عزل ایه هایت ریاسته تعیین کنندی حقدیه بر
 نوع جزا اولوب بوکره دخی بوصورته مظهر
 مجازات ایدلسنه قیام اولغنی موافق عدالت
 اولدیغی حقی در میان التزیه مذاکره اولدوسنه
 کندرک مضبوط اهامیده بیان اولدیغی وجهله
 اول امرده نعلیب و نایج اقدیلر حقلرله لازم
 کلان معامله تک تعیین صحنده اوجه تک مذاکره
 لدی ایستار موی ایهما حقلرله مدعی عوی
 جزا قانونانده همایونده مندرج مواددن بر ماده
 قانونیه امتداداً جزای مستلزم ادا در میان
 ایدممش و داننا موی ایهما هیت اتسایه
 مضبوطه سنده دخی نه بر ماده قانونیه مستنداً
 اتهام ایدممش واحوال موجوده تشکیلات محاکم
 قانونک قرق قانونی مادسی موججه حل اولنه
 جق مواددن اولغنی اولدیغنه بیه موی ایهما
 حقلرله محاکمه محل قالدیغنه متناً قرار و بر بدهرک

اولیاده تنظیم اولنان قرارتنه محاکمه اولدوسنه
 عودته قرار اولدوغنده وقتک عدم مساعدت سنده
 مینی دوام محاکمه قابل اولدوغندن اوراق
 موجوده تک تدقیقه فقی بک حقدیه اولان دلایل
 و اماراتک بیان و ابضاح اولغنی خصوصی معاون
 موی ایهما بعد التفهیم محاکمه مابعدی فردای
 صالی کونه تعلیق قلدی .

شهر مذکورک یکریمی ایشی صالی کونلی
 ساعت اتی راده زنده اعضادن علی شهراز
 و اکیادس اقدیلرک معضرت مشروعه لرله مینی
 کله مسکری جهته رئیس هاشم بک اقدی و اعضا
 حسین حامد بک اقدی و شوق بک اقدی
 و اوخانس اقدی و حلی اقدی ایله محاکمه
 سابقده بولتانش اولان اعضا مضبوط بک اقدی
 محاکمه اولدوسنده اجتماع ایدوب موی ایله ایشی
 بک علی الاصول توقیفه نماندن کتورده بدهرک وکیل
 و معاون موی ایهما حاضر اولدوغنی حالده علناً
 دوام محاکمه بالایستدار مضبوط سابق ضابط
 مأموری رؤف بک طرفدن قرانشله مندرجاتی
 طرفین جانبندن تصدیق اولدوغندن سکره طرف
 ریاستدن وقوعی اولان طلب و افاده اوزریه معاون
 موی ایله کامل اقدی تشریح دعوایه قیام ایله
 ارضرووم ولایتی مکتوبی معاونترندن صغرت
 بکات دیار بکر سر یانی قدیم بطریقندن استنده
 ایلدیغی اتی ایرایه متقابل بر قوطی درونه و

عمل فارسی

باید بخانه و دریا و حوضه

نور آید و در هر کس که در مقابل عظمت مسلمانان چون صاحب اثرها عمل کند... محبت را فرود... برپاسته آنرا و در پیش کشند و بفرستند...

نزدیک است مسلک سوانق و دانش کرمی به مثل اولان در حال به کشند... حق کار به حدت که با حق در اولان فرستادن اندک سوز اولان

نسخه ۹ روز

احتمال

روستای آبی و دریا و دریا و دریا... نشانی دینش در میان بری رود... آینه مشرف به چهره... آینه مشرف به چهره... آینه مشرف به چهره...

هر کس که در اولان

همی عبادت به حق و در اولان... هر که در اولان... هر که در اولان... هر که در اولان...

نسخه

استخوانی قمار کشانی... قمار کشانی... قمار کشانی... قمار کشانی...

تذکرات

گرمی و پوسته پیلرنگ کزانه ای

روز طریقی برادر خندان... گرمی و پوسته پیلرنگ کزانه ای... گرمی و پوسته پیلرنگ کزانه ای...

تذکرات

سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای... سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای... سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای...

عمل فارسی

باید بخانه و دریا و حوضه

نور آید و در هر کس که در مقابل عظمت مسلمانان چون صاحب اثرها عمل کند... محبت را فرود... برپاسته آنرا و در پیش کشند و بفرستند...

نزدیک است مسلک سوانق و دانش کرمی به مثل اولان در حال به کشند... حق کار به حدت که با حق در اولان فرستادن اندک سوز اولان

نسخه ۹ روز

احتمال

روستای آبی و دریا و دریا و دریا... نشانی دینش در میان بری رود... آینه مشرف به چهره... آینه مشرف به چهره... آینه مشرف به چهره...

تذکرات

گرمی و پوسته پیلرنگ کزانه ای

روز طریقی برادر خندان... گرمی و پوسته پیلرنگ کزانه ای... گرمی و پوسته پیلرنگ کزانه ای...

تذکرات

سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای

سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای... سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای... سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای...

تذکرات

سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای

سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای... سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای... سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای...

تذکرات

سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای

سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای... سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای... سرمه و پوسته پیلرنگ کزانه ای...

ناجیم و چاپ کردنی کتیبی (هدیه الأمم و ینبوع الآداب و الحکم) له بهیروت

دوو سال پاش نهوهی ناجیم له ویلایهتی بهیروت و مک داواکاری گشتی دمستبهکار بوو، کتیبیکی به ناونیشانی (هدیه الأمم و ینبوع الآداب و الحکم/ دیاری گهلان و سهرچاوهی نهدهب و حکممت) لهسالی ۱۳۰۸ک بهرامبه ۱۸۹۱ز چاپ و بلاوکردهوه. کتیبهکه و مک له ناونیشانهکهیهوه دیاره، کتیبیکه لهبارهی ناداب و رهوشتهوهو لهچاپخانهی روژنامهی "بهیروت" چاپکراوهس له شهش بهش بیکهاتوه:

- بهشی یهکهمی سهبارت به عقل و نهدهب و حکممت و رهوانبیزی و زمانپارویی و هسروهه پیاههاندان و داشورین و هاوشیوهکاننتی.
- بهشی دووم تاییهته به قسهکردن و بیدهنگی و راستگویی و درو و گهمژهی و نهفامی و نیرهیی و رق و دووزمانیی و ئاکارمویه.
- بهشی سنییم سهبارت به هاورییهتی و برایهتی و سهردان و کهنارگری و گلهیی و پیاوهتی و مافهکان و چاکهکاری و رهوشتهرزیهویه.
- بهشی چوارم باسی دسهلانداریتی و وهزارت و دادپهروهریی و ستهم و لیخوشبون و تولهسهندنهوهو را و روئزو نهیبپاریزی و جهنگ و ئاشتی و ئارامیی و ورهبرزییهویه.
- باشی پینجهم لهنارهی کهسابت و پیشه و پاره و دلفراوانیی و چاکهکردن و دیاری پیدان و سوپاسگوزاری و پابهندی و هیوا و ههزاری و قهناعت و سهفهرو غهربییهویه.

- دوا به‌شیشی تاییه‌ته به عشق و جوانی و دابران و ژوان و هاوسه‌گیری و کور و سیله‌ی رحمه‌ویه. ژماره‌ی لاپه‌رمانی کتیه‌که تیکرا ۵۸۴ لاپه‌ره‌یه.

شایه‌نی باسه، له سه‌ره‌تای ئه‌م کتیه‌دها، سه‌رنجی چه‌ند زانا و ئه‌دیپکی ئه‌وکاته‌ی عه‌رب نووسراون که سه‌رجه‌میان به‌ویه‌ری ریزه‌وه ئه‌م کتیه‌ی ناجیم به‌رز دهن‌رخینن و به‌گه‌وه‌ریکی که‌موینه‌ی له‌جیهانی ئه‌دهب و حیکمه‌ت‌دا، داده‌نین.

سه‌ره‌تا (مه‌حمود ئه‌لحه‌مزای) موفتی دیمه‌سق له‌ شام، به‌چه‌ند دیریک باس له‌ سوود و شایسته‌یی کتیه‌که و نووسه‌ره‌که‌ی ده‌کات، پاشان (نوعمان خه‌یره‌دین ناسراو به‌ ئیین ئالوسی به‌غدادی) به‌ دارشتنیکی ئه‌ده‌بی عه‌ریبی ئاماژه به‌ گه‌نجینه‌ به‌هادارانه‌ی ئه‌دهب و حیکمه‌ت ده‌کات که ناجیم لئی هه‌له‌ینجاون و به‌شه‌کانی کتیه‌که‌ی لی پیکه‌یناون. دواتر (سه‌ید عه‌بدولرحمان ره‌فاعی حه‌له‌بی) باس له‌و چیژه ده‌کات که له‌زمانپاراوی و بایه‌خی باسه‌کان و شیوازی نووسینی کتیه‌که‌دا هه‌ن و نزای ته‌مه‌ندرئیزی و پادا‌شتدانه‌وه له‌خودای مه‌زن بۆ نووسه‌ره‌که‌ی ده‌کات.

له‌ پاش ئه‌و، (ئه‌بولحه‌سه‌ن عه‌بدولفه‌تاح ئه‌لمه‌حمودی ئه‌هللازقی) به‌ شیعریک وه‌سفی کتیب و نووسه‌ره‌که‌ی ده‌کات و ناجیمی وه‌ک ئه‌ستیره‌یه‌ک له‌ناسمانیکی تاریکدا چوواندوو. له‌دوای ئه‌و، (ئه‌بولحه‌سه‌ن قاسم ئیین مه‌مه‌د ئه‌لکه‌سته‌ی ئه‌لبه‌یروتی) چه‌ند دیریک و شیعریکی سه‌باره‌ت به‌ کتیه‌که و نووسه‌ره‌که‌ی "ناجیم ئه‌فه‌ندی مه‌ولان به‌گزاده" نووسیه و کتیه‌که‌ی به‌شاکاریکی پر زانیاری داناه که کات و شونینی رووناک کردۆته‌وه، هه‌روه‌ها شیوازی ناجیمیشی به‌ باشترین شیواز ناوبردوو. دوا‌ی ئه‌وان، (میسباح ره‌مه‌زان) که باشکاتبی گومرگی نیوزۆبی به‌یروت بووه، شیعریکی به‌سه‌ر

کتاب و نووسره کهیدا وتووو پیا هه لاندانیکی زوری بو کردوو.

شایه نی باسه، (عهبد یهسوع) که سهروکی قهشهکانی نامه دی کلدانی موسل بووه، چند دیریکی لهسه کتیه که نووسیوو پی وایه شاکاریکه لهواری رهوشت و نادابدا که لهسهرو وهسف و پیا هه لاندانهویه. ئینجا (فارس نهفندی شهقیر) که نه نامیکی دادگای پیداچوونهوی ویلایهتی بهیروت، شیعیکی بو کتاب و نووسره کهی وتوو. دو اکس (سهلیم نهفندی عباس) ه که سهرو نووسری روژنامهی (بهیروت) ه، سهرنجی خوی نووسیوو پی وایه کتیه که ئوکی سازگاره بوگیان و شه مایکی ده موبه یانه و هه موو مانایه کی جوانی هه لگرتووو له هه موو بابته کی بهنرخه تیدایه، ههروه ها به شیعو دارشتنیکه پاراو، سهره تای کتیه کهی رازاندوتهوه.

PJ
7601
N3x
1890
V-1

كِتَابٌ

هدية الامر وينبوع الآداب والحكم

تأليف

حضرة العالم الفاضل والجهميد التحرير الكامل

عزتو عبد الرحمن ناجم افندي

المدعي العمومي في ولاية

بيروت الجليلية

برخصة نظارة المعارف الجليلية

حقوق الطبع محفوظة لادارة جريدة بيروت

طبع في مطبعة جريدة بيروت سنة ١٣٠٨ هجرية

﴿ تقاريف العلماء الافاضل ﴾
﴿ والادباء المشار اليهم بالانامل ﴾

الحمد لله تعالى

قد سرحت طرف الطرف في مضار هذا الكتاب المستطاب فوجدته
جامعا لفرائد القوائد شاهدا لجامعه بالفضل والكمال والادب والبراعة واليراعة
كان الله تعالى لي وله وبلغه من الحيرات مأمه
كتبه الفقير محمود الحمراوى
مقى دمشق الشام

لقد اهتدى نظري الاعزل بنجوم هذا السفر وطال بقوادمه من الفكر
اجدل الى سماء هذا البدر وشق طأم دركى ليج هذا البحر واستشق ذهني
نسأم هذا الفجر فالتيه كتابا (نوح طيه) (وروضا انفا) غنى عندليه
(وايس) غريب يفوق سمرندامى (وحديقة) ورود تلهيك عن ضم اليهود
وشم الحدود فاين الرند والحزامى فمن وجده يرغب عن (المحاضرات) ومن
صحبه لا يولع (بالسامرات) فما رنات المثلث والمثاني ولا معبد عنده (والاغاني) الا
كسرير باب وما (ديوان الصباية) بسعدى ورباب الاكطنين ذباب. اذ هو
(المستظرف) من (خلاصة) الحكم وعبر الامم (والهدية) المقبولة عند العرب
والعجم. وثالى (تيمة) نثرها عروس القلم على رؤس ارباب التم والتغ والتتم.
كيف لا وقد جمع شملها فاضل خريت. ومؤلف ذاد بمذوده الى حماه من
المعاني كل شتيت. وعالم طهى بحر ادبه. ولوذعى ظهر بالسبك خالص ذهبه.
(ونقشبندي) نقش بنده بروابط ذوي الفضل. فغدا (ناجما) في روضه شاربا
من حوضه العلل والهل. صاحب العزه ومن تجلب من الشعر (بدباجه)
ومحازمه. جناب ذي الحلقى التدي. (عبد الرحمن ناجم افندي) فلا زال يحولك
بقلمه للشعراء اشعارا. وللادباء دنارا. ولا برح في سماء الاداب. يضيء كاضاء
الشهاب
كتبه الفقير نعمان خير الدين الشهير بابن الالوسى البغدادي

الحمد لله الذي غمر طامة عباده بسوانغ التعم. وخص خاصتهم بما منحه
من نوابغ الحكم. والصلاة والسلام على أفصح من نطق بكلام. وعلى آله واصحابه
الكرام. الناجحين مناهج خطابه. والمتأديين بأدابه. رضوان الله عليهم اجمعين
وبعد فاني نظرت هذا الكتاب وطالعت ما فيه. ووقفت على ما راق وراق من

الفاظه ومعانيه. ولحظت محاسن ظرائفه. واجلت النظر في لطائفه. ورتعت في
رياض آدابه العلية. وتأملت ما حواه من المعاني الادبية. ولاحظت فصاحته بعين
الانصاف. واستعملت ما اشتمل عليه من محاسن الاوصاف. فرأيت قد اخذ
من كل حسن زخرفه. ونفنت افنانه ببديع زهر القنون الله اكبر ما الطفه.
وشاهدت لسان القلم فيه وان كان ذا لسانين قد ادهم الصواب فطلق بفضله.
وصفحات الاوراق وان كانت ذا وجهين قد اذعن بكماله وصحة ثقله. فقلت
سبحان من يرزق من يشاء بغير حساب. ما هذه والله فضيلة تنال باكتساب.
لكنما فضل الله يؤتبه من يشاء فله در ناظم عقوده. وموشى بروده. لقد ملا
الاوراق بما عذب وراق. وتفرد به جارا ذيل الافتخار على ابناء عصره بما
راق وفاق. قاله بحسب يدعيه لاهل الادب فخرا. ويجازيه بما يتناه في الدنيا
والاخرى. امين
قاله بضمه وكتبه بقلمه

السيد عبد الرحمن
الرفاعي الحلبي

لله درّ مؤلف هو في الفضائل كالملم
علامة العصر هما م الخبر والبحر الحضم
من قد تسمى (ناجما) وغدا كنجم في الظلم
قد جاد في تأليفه هذا البديع المنتظم
مذاغاص ثاقب فكره الفياض في بحر الحكم
فاقي بدر صيغ ما بين الحباب والملم

فهو الهداية للورى وهو الهدية للأمم
قاله بضمه وكتبه بقلمه ابو الحسن
عبد الفتاح المحمودى اللاذقى
عفى عنه

الحمد لله الذي أرسل رسوله محمداً بالهدى ودين الحق الى جميع الامم .
لهديهم الى صراط مستقيم . وختم به الانبياء ليتم مكارم الاخلاق ويفيض
على الناس ينابيع الحكم . مستمداً بما اوحى اليه من حكيم عليم صلى الله تعالى
عليه وعلى آله واصحابه الذين اهتدوا بهداه واقتدوا به ولم يخرجوا عن دائرة
رضاه . (اما بعد) فأقول اني لما وقفت على هذا الكتاب المسمى « هدية الامم
وينوع الاداب والحكم » وامعت النظر به بدا لي من خلال سطوره نور
سره المكنون فتأكد عندي أنه جدر بالاعتناء والاعتبار يعجب كل ذي معرفة
ودراية وبشترية مهذب الطبع ولو بقرطى مارية وقد اتبعه به الزمان والمكان .
واستحق الثناء من كل لسان . ودلتى بلاغة معانيه . وفصاحة الفاظه ومبانيه .
على فضل مؤلفه العالم الفاضل حضرة عن تلو « **ناجم افندي** » ولان بك زاده
المتصف بكل كمال والمتقلد الآن وظيفه مدعى عمومى ولاية بيروت الجليلة
واني لم اجد من سرى مسراه بهذا التأليف المألوف الذي رتبته على احسن
اسلوب وجمع به طرائف قلما توجد في غيره من الكتب الادبية ليكون له
من اعظم المآثر الحميدة فان الانسان عنوان يستدل به على صفاته القائمة
بذاته وقد بادرت لقريضه بما ذكرته نثرا وألحقت به ما سنح لحاظري
نظماً فقلت

هذا الكتاب هدية الامم ومجلة الاداب والحكم
ترهو المعاني الفخر مشرقة بسطوره كالزهر في الظلم
لما تيسر طبعه وبدا وقت له الافكار كالخمد
شكراً لمنشئه الذي تليت اوصافه الحسنى بكل قم
اغنى به الدنيا وقلدها بجواهر الالاء والتعم

سفر لقد سفرت بدائمه عن سائحات نوابغ الكلم
 صدق الذي أوح يقول به قد تم طبع هدية الامم
 ناظمه وراقده ابو الحسن قاسم
 ابن محمد الكسقي البيروتي

كتابك بجزء بالمعارف قد طمعي
 رايت به روضاً من النثر يانما
 بتأليفه فقت الاوائل فطنسة
 وابدعت فيما قد جمعت بهمة
 واعربت عن فصل الخطاب بجمعه
 احطت باشتات المعارف خيرة
 فضائل اعلى من ذكاء محلة
 غدت فوق راس المجد ناجماً مرصماً
 اذا شعراء العصر كبراً تعظموا
 هديتك الغراء مكتبة لهم
 دُعيت باطلال العراقين ناجماً
 سقى ترب الاستاذ الزهاوي هاطل
 احلك من نادي البلاغة ذروة
 وانك اغنى الناس عن ذكر سالف
 قاله بضمه وكتبه بقلمه باشكاتب الكمرك الداخلي في بيروت

مصباح رمضان

قد وقفت على هذا التأليف الانيق . فرأيت اهلا لان يتخذ وحده بمقام
 القديم الصديق . لما فيه من تهذيب العقل . بالنطق المشري وشريف النقل .
 ما يغني عن الكثير من الفوائد . والتكت النادرة الفرائد . كيف لا وفيه اجل
 الحكم لتتقيف الاخلاق . تلقيناً للشباب الاغزر ما
 وجب عليه عقلاً وشرعاً

ولاق. ولعمري ان هي الا مجلة تفوق الوصف والتبجيل. وتستوجب الاشتغال
 بها ابداً وجداً بالتروي الطويل. فله در المصنف الاديب العلامة. ذي المرؤة
 الفاضلة والهمة والشهامه. **حضرة (عبدالرحمن ناجم) افندي رئيس محكمة استئناف**
 الجزا بولاية ديار بكر الخليفة فانه قد تمب وجمع ورتب ونصب فجاء بلمحة
 صارت تحفة لالباء العرب والعجم. بل هدية مقبولة لدى الامم. ينتفع بها
 المتبدي في ميدان علم الاخلاق والآداب. ولا يستغنى عنها من كان قد غاص
 في الفنون والآراب. **كتبه الفقير عبد اليسوع رئيس اساقفة**
الامدى الكلداني الموصلية

ما بلبل الروض طيب التغم
 اذا استحدثته كف ذي ادب
أجراه (عبدالرحمن ناجم) من
 العالم العامل الذي بهرت
 اهدى فاهدى ضليل كل نهي
 سفر اذا السفر عن سامره
 جلاه مثل المرأة منطبعاً
 من كل قيد لكل ابدية
 منتخبات مختارة جمعت
 كخطبة من فضائل عقدت
 تطرب رب الحسام والقلم
 منسوقة من فصيح منتثر
 لله (عبد الرحمن) جامعها
 لقد غدا مثله مؤلفه
 نظمه بقمه ورسمه بقلمه **فارس افندي شقير** احد اعضاء
 محكمة استئناف مركز ولاية بيرت الجميلة

وقد ختم هذه التقارير جناب سليم افندي عباس محرر جريدة بيروت
مظهراً مشتملات هذا الكتاب

كتاب قد حوى ریحان انس يحاكي توره نور الشمس
سرت فحاته في الروح مسرى نسيم الصبح زف الى النفوس
فوائده فرائد والمعاني بدائع اشرفت طي الطروس
حلت نقضاته لفظاً ومعنى فهن المسكرات بلا كؤوس

هذا كتاب اشربه النفس . وتيسط فيه موائد الانس . اوضاعه تستجد
الاحراز بحسن بيتها . وتهب على النفوس كنسبات الاسحار بلطف سرانها .
قد جمع من كل معنى جميل . ومن كل موضوع جليل . ما استماز من النسيم
رقته . ومن اشهد حلاوته

كلام بل مدام بل نظام من الياقوت بل حجب الغمام
وقد زهت في حدائقه الناظر . وسرحت بين اسطار ازهره الخاطر .
فاذا هو غيث الربيع . وانفاس البديع . يتفرق ماء البلاغة في روضه المعطار .
ويتدفق منه معين الفصاحة فيملا بمحاسنه عيون الناظر
وقد قسمه حضرة مولفه الفاضل الى ثمانية اجزاء الاول في العلم والعقل والادب
والحكمة والبلاغة والفصاحة والخط والكتابة والشعر والمدح والهجاء وما
يشابهها وهذا تم طبعه . وحسن عند ظهوره للعيان جمعه
الثاني في النطق والصمت والصدق والكذب والحق والجهل والحسد
والبغض والغيبة والخيمه وما يشاكلها
الثالث في الصحبة والاخوة والزيارة والعزلة والوفاء والعتاب والمرؤة
والحقوق ومكارم الاخلاق وما يناسبها
الرابع في السلطنة والوزارة والعدل والظلم والعمو والانتقام والرأى والمشورة
والحزم وكتان السر والحرب والصلاح والشجاعة والتأني وعلو الهمة وما
يوافقها

الخامس في الكسب والصنعة والمال والكرم والاحسان والهدية والشكر
والحرص والبخل والكسل والامل والفقر والقناعة والسفر والغربة وما يلائمها
السادس في العشق والجمال والهجر والوصال والتزويج والولد وصلة الرحم

ناجیم و چاپ کردنی کتیبی (گلزار آثار) له بهیروت

عبدالرحمان ناجیم هر له بهیروت، کتیبکی بهناونیشانی (گلزار آثار) لهسالی ۱۸۹۲دا، چاپ و بلاوکردهوه. ناوهرۆکی ئەم کتیبه وهک لهناوهکهیدا دیاره، گولچنیتیکی شیعرییه لهبهرهمه شعیرییه عه رهیبی و فارسیی و تورکییهکان که چهنندین سال بوو کۆیکردبوونهوه و پهندو حکیمهتیاں بو ژیاں تئدایه. ئەو بهپیی پیتی ئەبجهدی، هه له پیتی ئەلیفهوه ههتا یاء، چی بهباش زانیوه لهو شاعرانه دایانوان که ههندیکیان نووسه ریشیاں دیار نییه. ئەو سه رهتا بهشعیره عه رهیبیهکان و دواتر فارسییهکان و ئینجا تورکییهکان دهستیپیکردوه و له پیتیکهوه بو پیتیکی تر په ربوه تهوه. شایه نی باسه، له کۆتایی کتیبه کهیدا، چامه کهی خۆی بهناوی (رهنمای دیاربکر) و ههروه ها پینچ خشتهکیهکی له سه ر شیعریکی مهولانا جه لاله دینی رۆمی چاپ و بلاوکردهوتهوه.

كلزار آشار

جمع وتاليف
عبد الرحمن ناجم

مدعي عمومي ولاية بيروت الجليلية

برخصة نظارة المعارف العمومية الجليلية

حقوق الطبع محفوظة لجامعه

طبع في بيروت بالمطبعة الادبية سنة ١٣٠

✽ کلزار آثار ✽

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

السنه شعراي مفاتيح اسرار حكمت و قلوب ادبائي مصابيح انوار علم
 و معرفت ايليان رب جليله حمد جميل احق و احري و (ان من الشعر
 لحكمة) كلام معجز بيانيله پايه شعري بلند ايدن سرور ثنائته درود
 نامعدود اليق و اولي اولديغي عرض واجبند نصكره راجي لطف
 و عفو راحم ✽ عبد الرحمن ناچم ✽ شو وجهله بسط مرام ✽ و سوق
 كلام ✽ ايدركه قوم عربك طائفه ترك و عجمك اشعارنده خيلي حكم
 و مزايما موجود اولديغي حالده منظومه لري درر منثوره كبي متفرق ✽
 و هر بری آخريه دوشوب پراكنده و متشتت ✽ اولغله انلردن استفاده
 يولي مسدود قالمش ✽ و اهلي نزرنده مرغوب و مستحسن بو مثلوا تارك
 واجب اولان محافظه سي بر مجله ده جمع و ضبطنه منوط بولشمش ✽
 اولغله انتخاب و التقاطنه موفق اولديغم اشعار بر كزیده لري ✽ حروف
 هجا اوزرينه ترتيب و تنظيم و كلدسته كبي بريره جمع ايله ✽ کلزار آثار ✽
 ناميله توسيم ✽ وادبانك نظر مطالعه سنه تقديم ✽ ايلدم ✽ والله هادي
 الامم ✽ لجمع الآداب والحكم ✽

حرف الالف

في الايات عرية

قال ابو الحسن النوفاني

ابت نفسي الدنيا فانفس مالها كتاب ابي الاله سكونها
اصون كتابي عن يد لا تصونه ضيانه نفسي عن اخ لا يصونها

قال آخر

ابكي واضحك خصمه ووليه بالسيف والقلم الضحك الباكي
الدرّ والدرّي خافا جوده فتحصنا بالبحر والافلاك

وقال المتنبي

ابلي الهوى اسفاً يوم النوى بدني وفرّق الهجر بين الجفن والوسن
كفي بجسمي نخولاً اني رجل لولا مخاطبتي اياك لم ترني

وقال ايضاً

اتاني هواها قبل ان اعرف الهوى فصادف قلباً خالياً فتمكنا

وقال العسقلاني

اتي من احبائي رسولٌ فقال لي ترفق وهن واخضع تغز برضانا
فكم عاشق قاسى الهوان تجنباً فصار عزيزاً حين ذاق هوانا

وقال اخر

اجعل جليسك مجموعاً تطالعه لتستفيد من الآداب والحكم
واترك مجالس اخوان تجادلهم فتكسب الاثم من سمع ومن كلم

وقال العماد الاصفهاني

احب المرء ظاهره جميل لصاحبه وباطنه سليم
مودته تدوم لكل هول وهل كل مودته تدوم

حرف الالف

والايبات فارسيتة

آبم زكرم بروى كار آوردى وز موج فرايم بكنار آوردى
صبرم بدل ازغم فكار آوردى خوايم بدو چشم اشكار آوردى

وقال اخر

آبى بجاست كآتش هجرم جگر بسوخت وين برق جانكداز همه خشك وتر بسوخت
كفتم كه سوز آتش دل كم شود باشك آنسوزم نكشت ووزانم بتر بسوخت

وقال اخر

اجل چون فرود آيداز بيش و پس پس و بيش نكداردت يك نفس
وقال كمال

احداث دهر و لطف تنو و اشتياق من هريك از اين سه كانه ندارد نهايتى

وقال اخر

احوال دردمندى مابى نهايتست هنگام دستكبرى و وقت عنایتست

وقال صائب

اخنلاط دیده عينك را حروف آموز كرد صحبت روشن ضميران كورر ايننا كند

وقال اخر

آخر همه كدورت كلچين و باغبان كرد دبدل بصلح چو فصل خزان شود

وقال قاتى

آدمى كورا نباشد تجربت بر چنان آدم شرف داردستور
مى خوردمسكين نمك برجاى قند طعم شيرين رانى داندز شور

حرف الالف

والايات تركية

قال الشاعر

ابتدای عملك آخری در پیش كرك كار اولده كشی عاقبت اندیش كرك

فضولی

آتش برق فراقك نار دوزخ تك الم جرة جام وصالك آب كوثرتك لذید
ای فضولی عالی كوردم قونعمتترین هیچ نعمت كورمدم دیدار دلبرتك لذید

وقال اخر

آتش عشقی اطفا ایده مزجر محیط ماجرا مزیم ای دل دخی چوق صوكتورر

وقال سري

القدر اوله اسیر نام مانندنكین روسیاه ایلسنی ایام مانندنكین

وقال راشد

اخلاف كائناتی حکمته حمل ایله هب بوقسه تقدیر ایتر برا مرده حاشا غلط

وقال عزت منلا

ادبار سخت عاقلی دیوانه کوسترر اجبار بیخت جاهلی فرزانه کوسترر

مرآة دولتک بوده بر سر مبهمی منصبده آشنالری بیگانه کوسترر

وقال وهي

آدم اودرکه ایتیه تغیر وضعی اقبال و بیخت کندو یه اولمش اولماش

وقال اخر

ارزان متاع فضل وهنر باق نه رتبه کیم بیک معرفت زمانه ده بر آفرینه در

ابنای دهر هر هنره آفرین ویرر یارب بو آفرین نه تو کتمز خزینه در

تکبیل

تخمیس نفیس علی غزل حضرت مولانا جلال الدین الرومی قدس
سره عزیز جامع هذه المجموعه اللطیفه . کلماتها به تبرکاً
بانفاسه المبارکه الشریفه . لیکن الختم باحسن
الکلام . دلیلاً علی حسن الختام .

کر طالب وصلی بدر دوست بیاید بکره نظر پاک بدان کوی کشاید
وزشوق وصالش بهمین بیت سراید (ای د رطلب او شده بیخود بخود آید)
(سر تا قدمت اوست شما خود بکجاید)

دل منزل آن دلبر موزون حرکات است جان مظهر اسما و شئونات وصفات است
باخضر اکراه سکندر ظلمات است (مقصود ازین ظلمت اگر آب حیات است)
(لب تشنه باشید که سر چشمه شایید)

از بیخودی خود نفسی کر بخود آیی دانی چه بود سلطنت و عرش خدایی
بر درکه او آه مزین کرچه کدایی (آهی که بر آرید دمام ز جدایی)
(ای بیخبران دردل آن یار دریاید)

هر چیز که آید بتوزان یار نکو خوست زهار مکن شکوه نواز دشمن واز دوست
دائم حرکات و سکانات همه چون زوست (بی اوتوان زد نفسی همنفست اوست)
(یکبار بگرد نفس خویش بر آید)

هان معرفت نفس خود اول بکف آرید تابی جهت آن کنزخفی را بتوان دید
 هر چند که آینه اسرار نماید (آن رتبه ندارد که خود را بشناسید)
 (ورنه نچدا مظهر بیچون وچرا بید)

خواهی که شود کشف ترا معنی موجود رو پیر طلب پیر که کردد بتو مشهود
 وز پیر نماید بتویک ساجد و مسجود (بی بدرقه این ره نتوان برد بمقصود)
 (پس در طلب پیر طریقت بکرا بید)

تا کی شوی (ناجم) تو اسیر غم دنیا از خاک گذر کن بسوی عالم بالا
 وز ذره بیر راه بجزور شید معلا (منلا) صفت ازجوی شتایید بدریا
 (چون خضر درین ظلمت اگر طالب ما بید)

❀ قد تم طبعه فی شهر رمضان المبارک ❀

❀ سنة ۱۳۰۹ ❀

سه‌عید به‌گ ئه‌فه‌ندی و ره‌خنه‌یه‌ک له ناجیم

دیاره ماوه‌ی چهند سالی‌ک ده‌بوو که سه‌عید به‌گ ئه‌فه‌ندی سه‌روکی دادگای به‌رای له‌شورای ده‌ولت، خه‌ریکی بابه‌تیک بوو به‌ناونیشانی " غلطات ترجمه / هه‌له‌کانی وهرگێران " له‌و باره‌یه‌شه‌وه له‌ چاپخانه‌ی رۆژنامه‌ی " ترجمان حقیقت "وه چهند به‌شیک‌ی بلاوکردبووه. ئه‌و له‌ لایه‌ره ۲۱-۲۲ی به‌شی یازده‌یه‌میدا، که دوو سال پاش مه‌رگی ناجیم، واته له‌سالی ۱۳۱۵ک به‌رامبه‌ر به‌ ۱۸۹۷ز، چاپ و بلاوکرایه‌وه، ده‌لێت که شاعیری به‌ناوبانگ ناجیمی خوالیخوش بوو، به‌یتیک‌ی میرزا حه‌بیبی له‌تورکیه‌وه به‌ هه‌له‌ وهرگێراوه بوو فارسی و له‌مانا بنه‌ره‌تیکه‌ی لایداوه. دیاره وهرگێرانی شاعر بوو شاعر یه‌کیکه له‌کاره‌ گرانه‌کان و هه‌ندیک جار دوور نییه وهرگێر بکه‌ویت هه‌له‌وه، چونکه وهرگێرانه‌که ته‌نیا پشت به‌زانی و شه‌کانی زمانه‌که نابه‌ستیت و هه‌ندیک جار وه‌ک ده‌وتری "مانا که له‌ دلی شاعیردایه " واته شاعیر له‌وانه‌یه و شه‌یه‌ک له‌شونیک به‌کار به‌نیت که مه‌به‌ستی ته‌نیا رووخساری و شه‌که نه‌بیت و ده‌شیت مانای دیکه هه‌لبه‌گرت که وهرگێر په‌ی پێ نه‌با، یان هه‌ندیک جار وهرگێر به‌یتیک وهرده‌گێری و به‌ئه‌نقه‌ست مانای به‌یته‌که به‌لایه‌کی دیکه‌دا ده‌بات که خوی مه‌به‌ستیتی!! ئه‌وه‌ش زیاتر ره‌خنه‌گره شاعیری به‌کان وردتر ده‌توان ده‌ستنیشانی بکه‌ن. ئه‌مه‌ش ده‌قی به‌یته‌ تورکیه‌که‌وه وهرگێرانه فارسیه‌که‌ی ناجیمه:

موررا نیست وام دادن دوست
اینک از کمترین معایب اوست
(میرزا حبیب)

داد مور اورا جوابی بس حسن
کاز میان جمله اخلاق من
هست این خوی بدم بسیات به
که نیم من هیچ کسرا وام ده
(ناجیم)

1
آدم ماحمت افندی حضرت تالینه

عسریضه در

~~Sura No~~
334

اثر

سعید

رئیس محکمه بدایت در شورای دولت

« غلطان ترجمه » نك اون ایشی دفترندن عیناً
نقل اولنوب (ترجمان حقیقت) مطبعه سنده
طبع اولمشدر

استانبول

۱۳۱۵

Activate
Go to Settings

Laigale et مشهور LaFontaine

la fourmi نامنده کی منظومه سنی شعرای

ایراندن یوزلرجه شاعر ترجمه ایتدیکی

حاله منظومه مز بوره نك :

La fourmi n'est pas prêteuse

C'est la son moindre defaut.

La fontaine.

بیتی ترجمه نظمیہ خصوصنجه برسد آهین

کبی شعرانك اوکلرینه کرلش ونهسایت

مرحوم میرزا حبیبک :

موررا نیست وام دادن دوست

اینک از کترین معایب اوست

بیتله ایتدیکی ترجمه اسلافک ترجمه لرینی

چیکنه یوب کچمشدر.

ینه بو بیتی ترجمه ایچون جدا شاعر

اولان بعض ذواتک اختیار ایتدکلری کلقلنه

برابر حقیق، ترجمہ دن درجہ تباعد لری
 اک مشهور فارسی خواندگار مزدن شاعر
 شہیرناجم افندی مرحومک ترجمہ آتیہ سی
 کوستر :

داد مور اورا جوابی بس حسین
 کاز میان جملہ اخلاق من
 هست این خوی بدم بسیار بہ
 کہ نیم من هیچ کسرا وام ده

اسہ اوروپا السنہ سنل السنہ شرفیہ
 آثار ادبیہ ترجمہ سنده کی کلفت وزحمت بو
 سرکنزده اولدینی کبی بزم اشعار دن اوروپا
 السنہ سنہ ترجمہ ابیات دخی اولسبتندہ
 رہین صعوبت اولوب حتی خیالات واستعا
 رات وکنایاتی محتوی اشعار شویله طورسون
 { سهل ممتنع } نوعندن اولان منقبہ مولد
 شرفورد حضرت رسالتناہینک :

ناجیمی خهتخوش

ئوسا وانهی خهتخوشیی یهکیک بوو لهو بابهتانهی که له خویندنگا فهرمییهکان و حوجرهکانیش وهک بهشیک لهوانهی نووسین و هونهر بایهخیکی زوری پیدهدراو فیرخواز دهبوو جوړهکانی نووسین بهشیوازه جیاوازهکان بزانییت بو ئهوهی پروانامهی دهرچون وهربگریت. دیاره ههندییک له فیرخوازهکان که بههرمیان تیدابوو، بهئارهزوویهکی زیاترهوه بایهخیان بهم هونهره دهاو تیایدا قوول دهبوونهوهو زیاتر شارهزاییان پهیدادهکردو پاشان له دهزگا بهرئوه بهرایهتی و ئاینیی و فیئرکارییهکانی دهولتهدا بو نووسینهوهی دهقه ئاینیی و ئهدهبییهکان و یاساییهکان دادهمهران و سوودیان لی وهردهگیرا. شایهنی باسه، کهسکی وهک عهبدولر محمان ناجیم ، جگه لهوهی قازیی و ئهدهیب و شاعیرو دانهر بووه، بهخهتخوشییهکهشی ناوبانگی دهرکردوه، دیاره یهک لهو هوکارهش که وایکردبوو وهک ریخهرو ببیلیوگرافهری کتییی کنتیخابهکان دهستنیشان بگریت، خهتخوشییهکی بوو. تاکو ئیستا جگه له دهستهتهکانی خوی، ههندییک نمونهی خهتخوشیی نووسینهکانی له ئهرشیفخانهی دهولتهی عوسمانییدا ماون که ئهمه دوو نمونهتی به فارسیی و عهرهیی :

